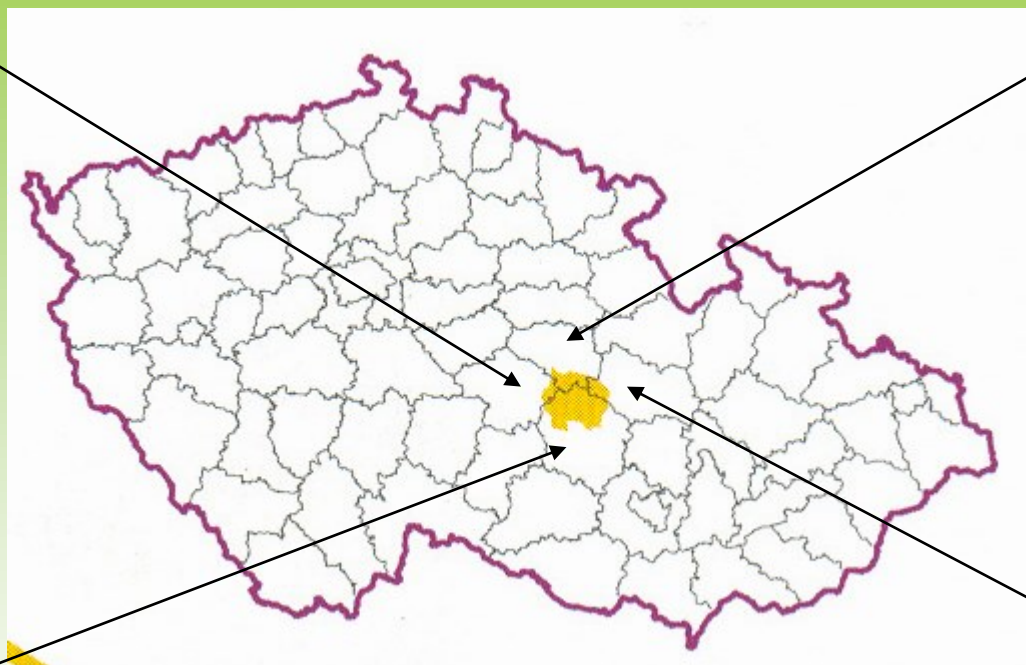

Poloha a krajina Žďárských vrchů

Žďárské vrchy se nacházejí na rozhraní 4 správních okresů

Havlíčkův Brod

Chrudim

Žďár nad Sázavou

Svitavy

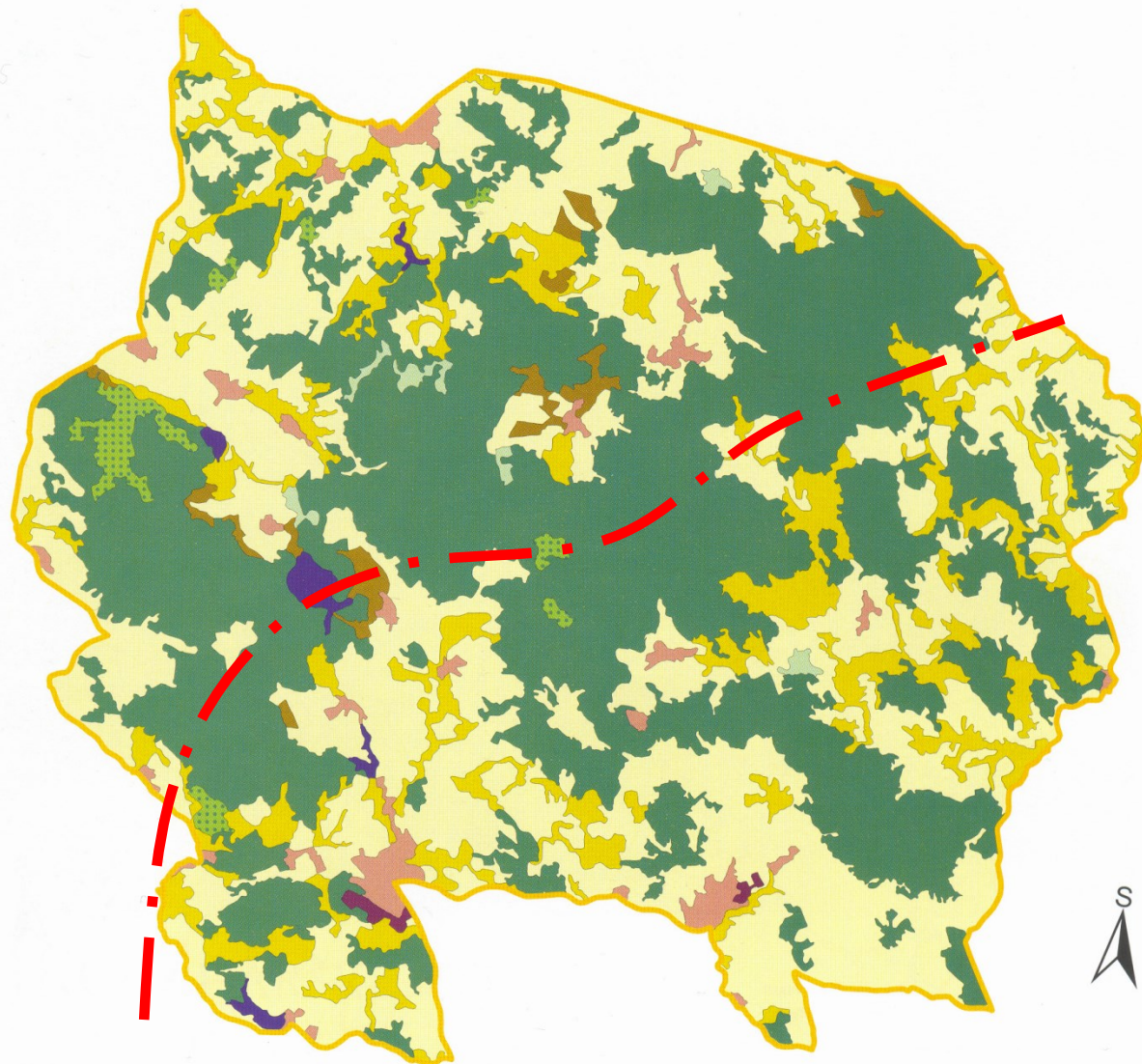
Na pomezí Čech a Moravy

V krajině
pokryvu Žďárských
vrchů dominují:

- Jehličnaté lesy
- Orná půda
- Zemědělské travní
plochy

Ostrůvkovitě jsou
zastoupeny:

- Vodní plochy
- Smíšené lesy
- Zastavěná plocha

Zamokřené a vodní areály

■ vodní plochy

Lesy a polopřirodní areály

■ jehličnaté lesy

■ smíšené lesy

■ přechodné lesokřoviny

Zemědělské areály

■ nezavlažovaná orná půda

■ louky a pastviny

■ převážně zemědělské areály s výrazným
podílem přirozené vegetace

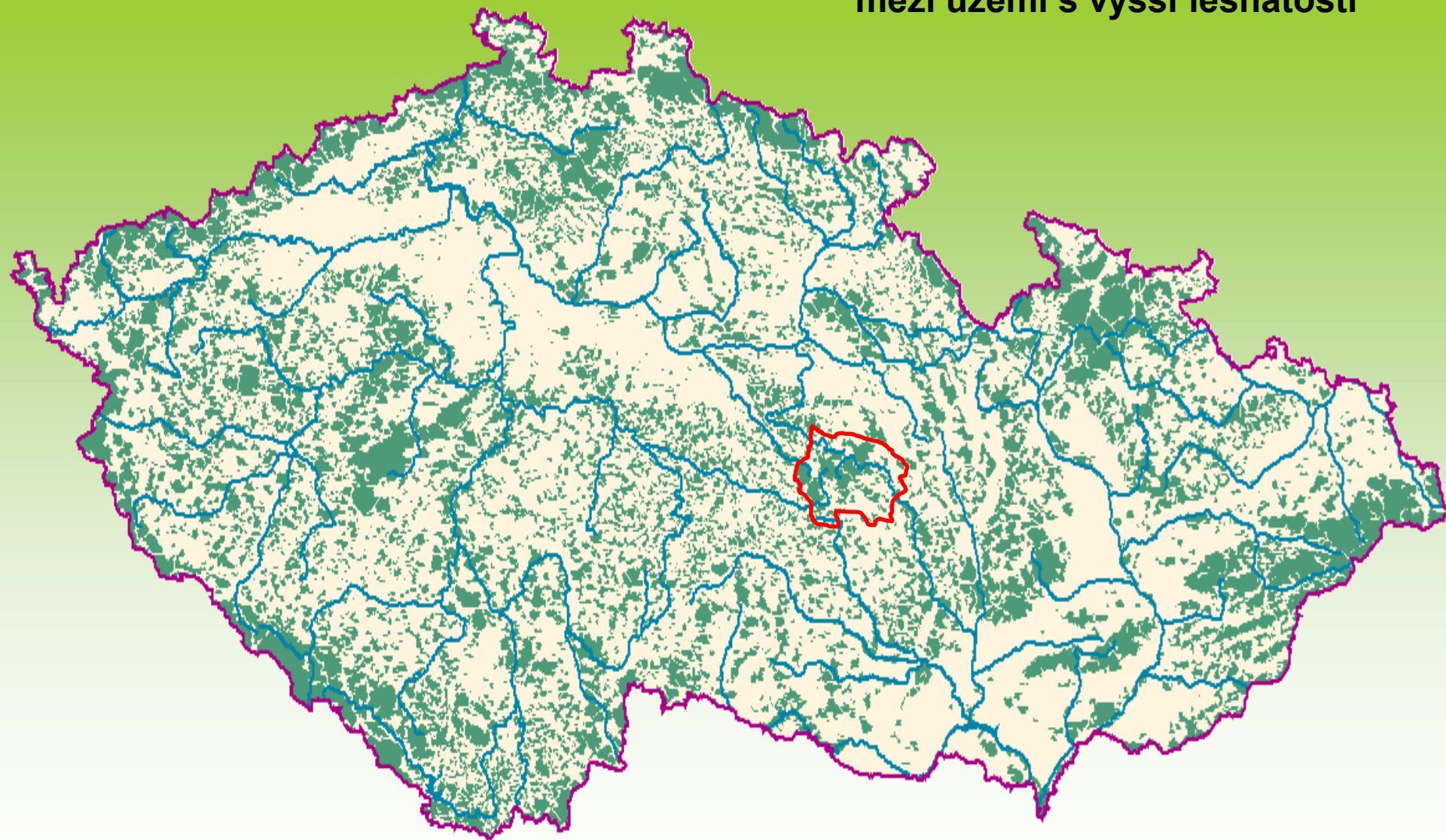
2 0 2 4 6 km

Urbanizované a technizované areály

■ městská zástavba

■ průmyslové a obchodní areály

Žďárské vrchy na mapě lesnatosti České republiky – Žďárské vrchy patří mezi území s vyšší lesnatostí

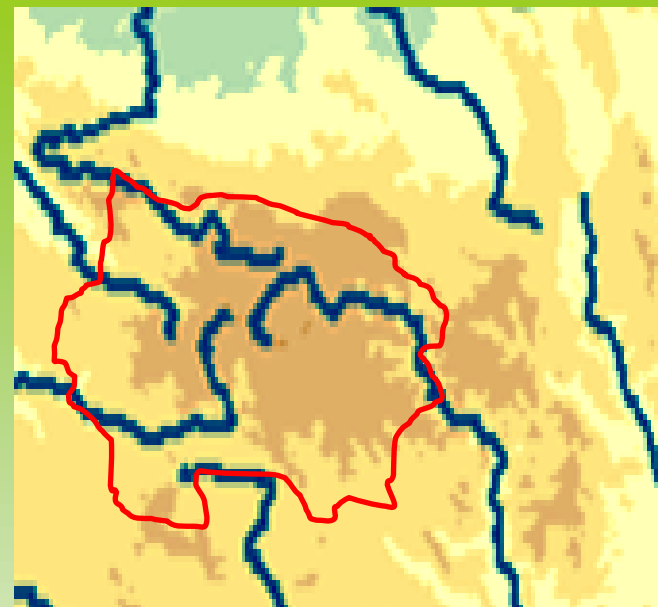
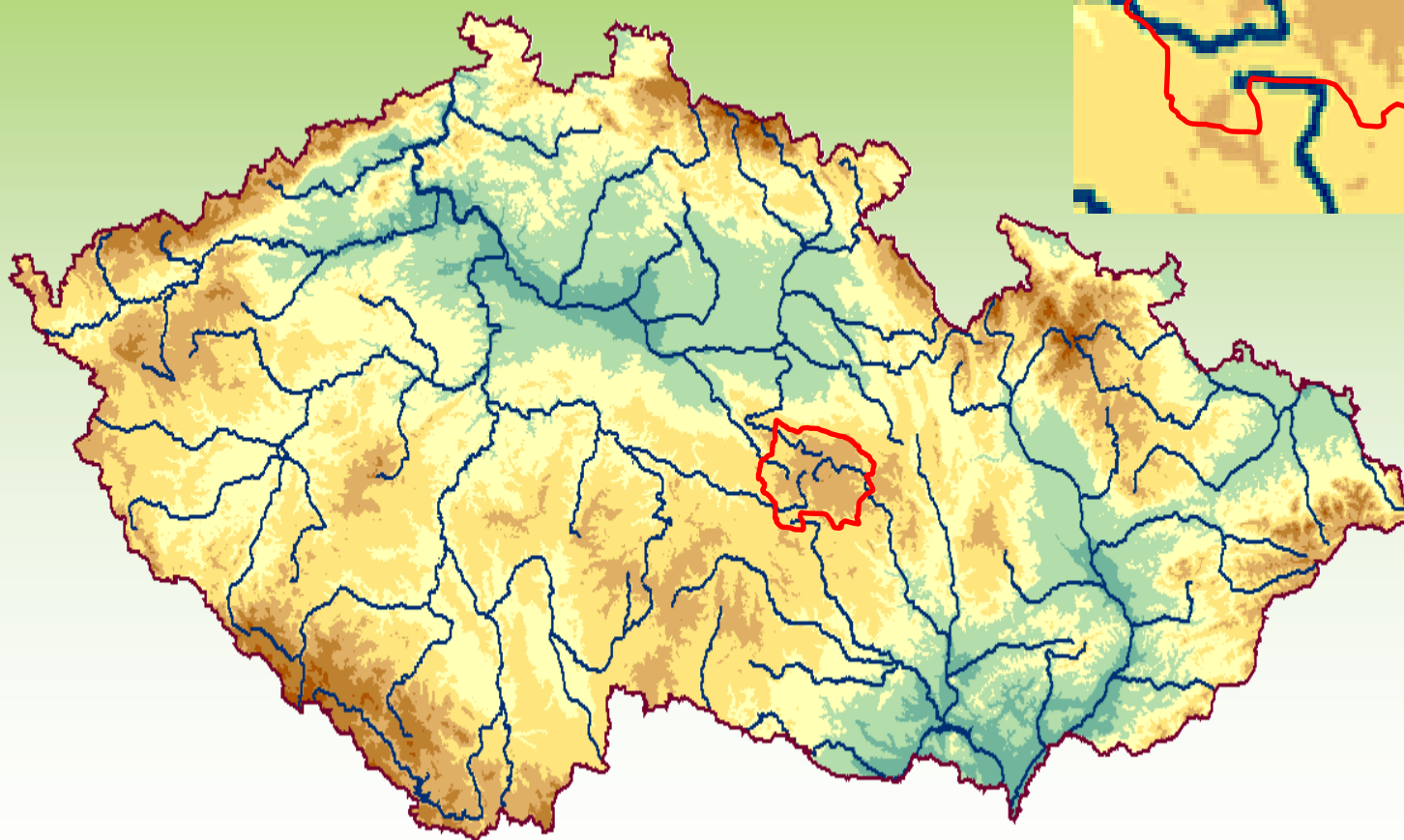

Mozaika polí lesů a mezí v okolí Věcova u Jimramova ve východní části Žďárských vrchů

Čech L., Šumpich J. & Zabloudil V. 2002, Jihlavsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček P. [eds.], Chráněná území ČR, Vol. VII, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR & Ekocentrum Brno, Praha

Většina území výše než 600 m nad mořem

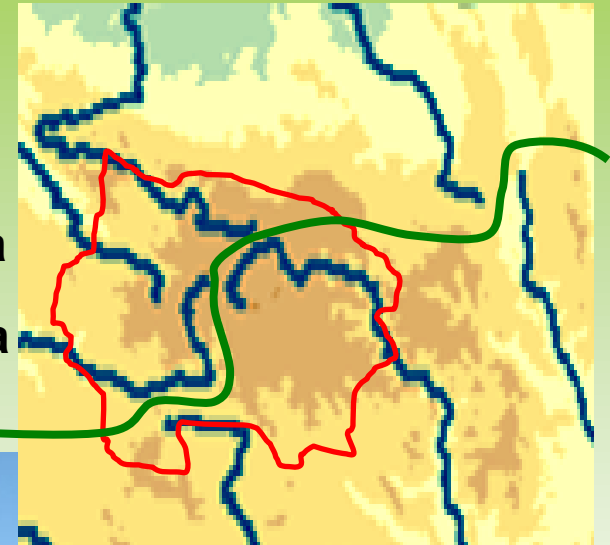
Z hydrologického hlediska představují Žďárské vrchy významnou pramennou oblast; prochází jimi evropská rozvodnice mezi úmořími Severního a Černého moře

Chrudimka

Doubrava

Sázava

Oslava

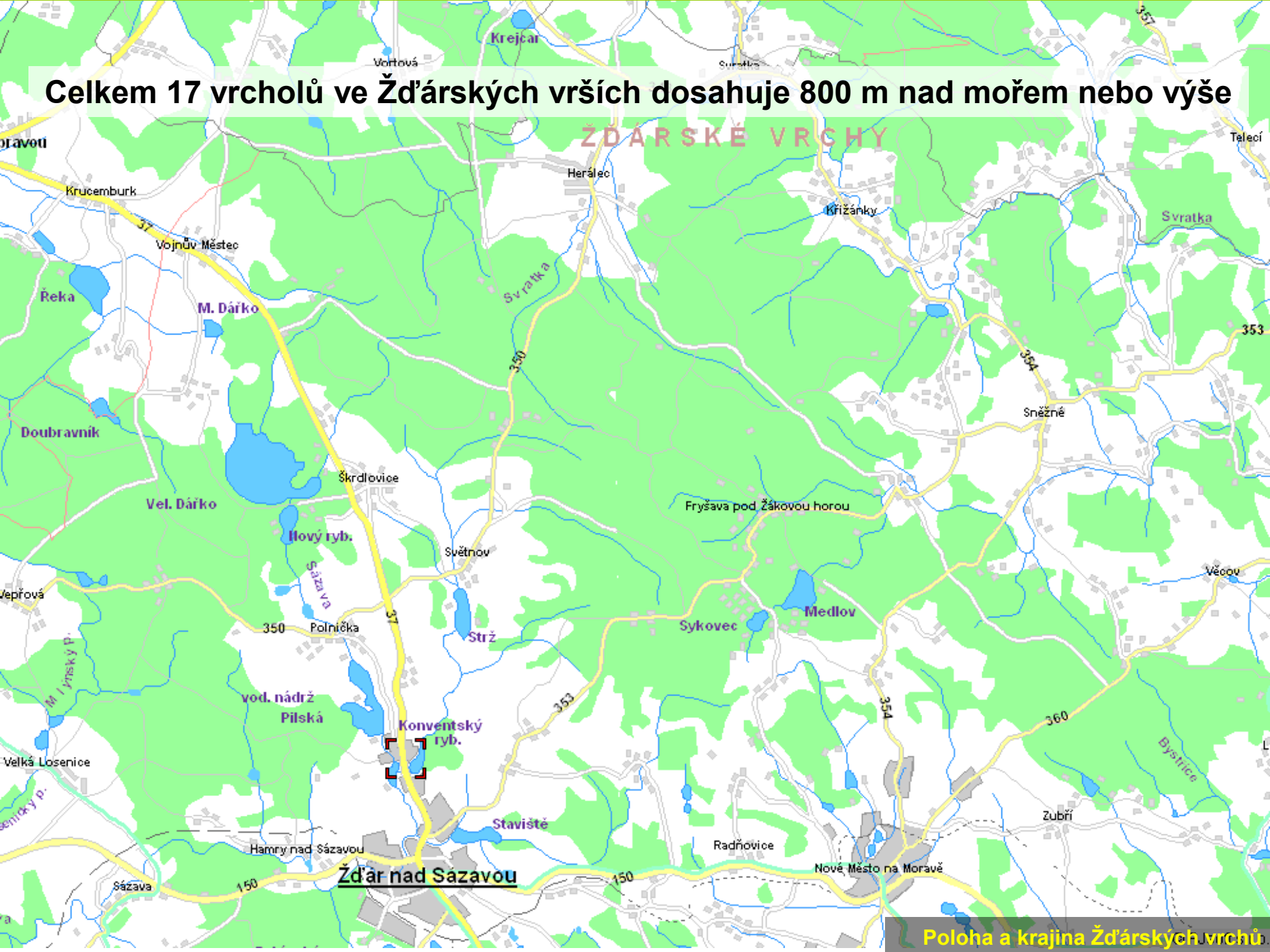
Svratka

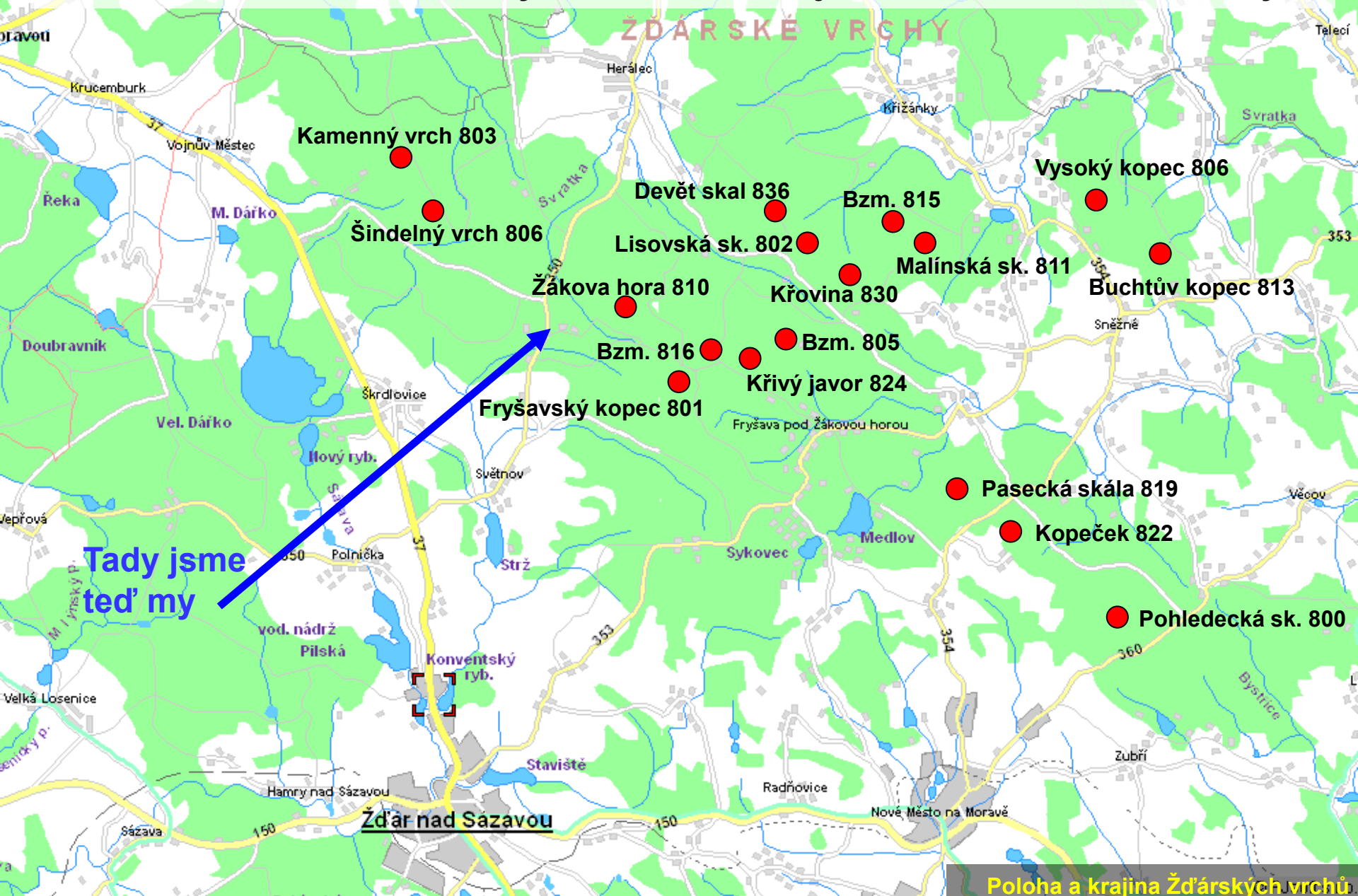
Panoramatický pohled z nejvyššího vrcholu Žďárských vrchů (Devět skal 836 m n. m.)

Celkem 17 vrcholů ve Žďárských vrších dosahuje 800 m nad mořem nebo výše

Celkem 17 vrcholů ve Žďárských vrších dosahuje 800 m nad mořem nebo výše

Panorama krajiny Žďárských vrchů v okolí městečka Svratka

Vortová

Rybník Utopenec u Vortové

Vrchy Zadní a Přední hradiště při hranici s Železnými horami

Samotín http://extranet.kr-vysocina.cz/turista/galerie/galleries/C3%20Okruzni%20vylet%20mez/D57-11Samotin_v.jpg

Krajina Žďárských vrchů se spolu s lidovou architekturou stala inspirací mnoha krajinomalířů 19. a 20. století
Slavíček, Macoun, Kaván, ...

Samotín

**Kameničky na obraze
Gustava Macouna**

Macoun Gustav, Slavíčková chalupa - Kameničky
<http://www.galerieartpraha.cz/katalog25.9.04/katalog-htm/241.htm>

[http://hotesla.hyperlink.cz/Foto/Dratnik\(Starosta\).jpg](http://hotesla.hyperlink.cz/Foto/Dratnik(Starosta).jpg)

Dráteník

Čtyři palice

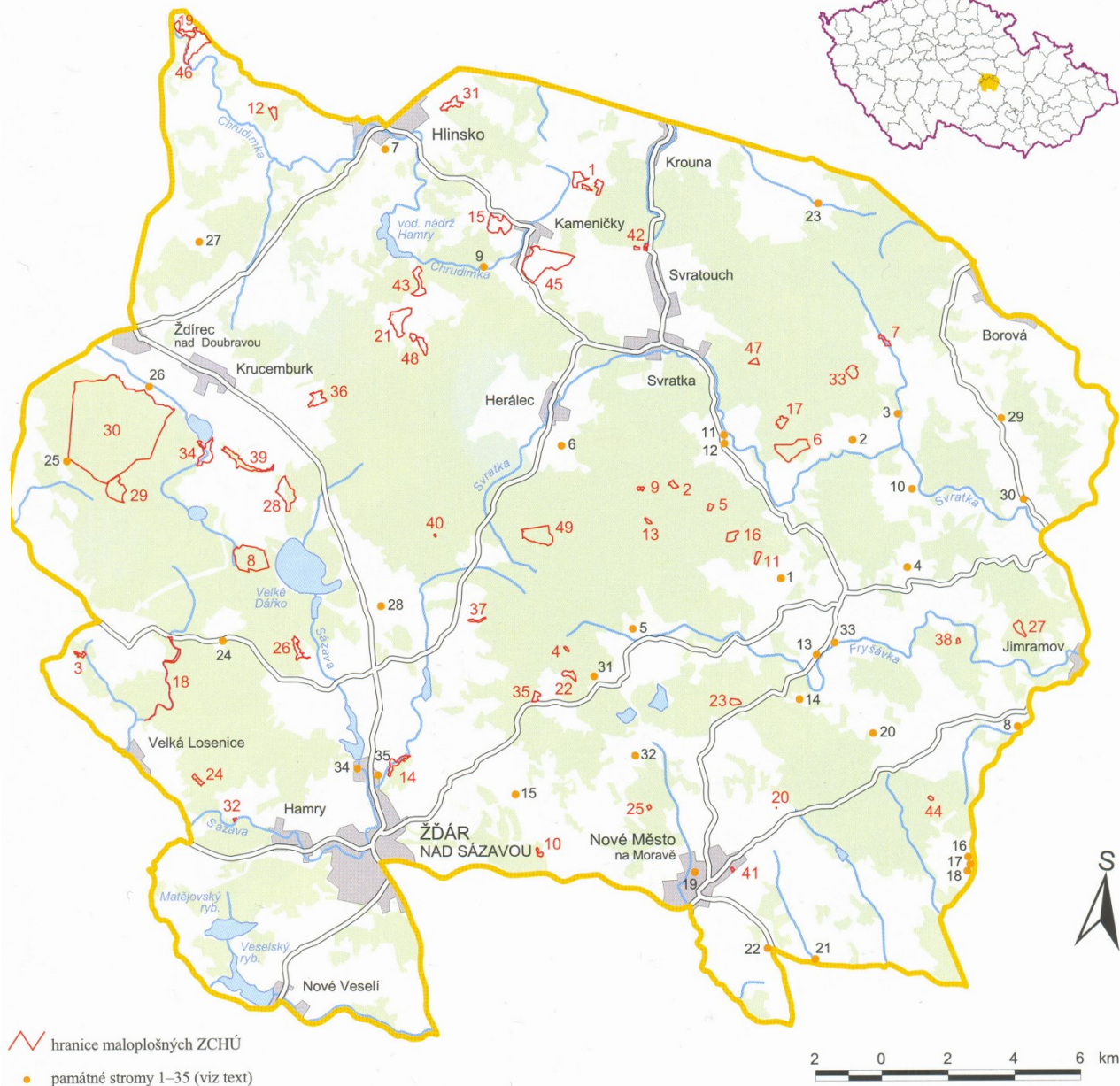
http://www.lezec.cz/fotos/fil_0657.jpg

Z geomorfologického hlediska je možné ve Žďárských vrších demonstrovat řadu projevů mrazového zvětrávání – nejnápadnější jsou vrcholové **skalní sruby**

49 maloplošných chráněných území

1 PP Bahna	31 PP Ratajské rybníky
2 PP Bílá skála	32 PP Rozšípená skála
3 PR Branty	33 PP Rybenské Perničky
4 PP Brožova skála	34 PR Řeka
5 PP Černá skála	35 PP Sklenské louky
6 PR Čtyři palice	36 PP Suché kopce
7 PR Damašek	37 PP Světnovské údolí
8 NPR Dářko	38 PP Štarkov
9 PP Devět skal	39 PR Štíří důl
10 PP Díly u Lhotky	40 PP Tisůvka
11 PP Drátěnická skála	41 PP U Bezděkova
12 PP Les na dolíku	42 PP U Tučkovy hájenky
13 PP Lisovská skála	43 PP Utopenec
14 PP Louky u Černého lesa	44 PP Vlčí kámen
15 PP Louky v Jenikově	45 PR Volákův kopec
16 PP Malinská skála	46 PP Zadní rybník
17 PP Milovské Perničky	47 PP Zkamenělý zámek
18 PP Mlýnský potok a Uhlířky	48 PP Zlámanec
19 PP Mlýnský rybník a rybník Rohlík	49 NPR Žákova hora
20 PP Na skále	
21 PP Návesník	
22 PR Olšina u Skleného	
23 PP Pasecká skála	
24 PP Peperek	
25 PP Pernovka	
26 PR Pod Kamenným vrchem	
27 PP Prosička	
28 NPR Radostinské rašelinistiže	
29 PR Ranská jezírka	
30 NPR Ransko	

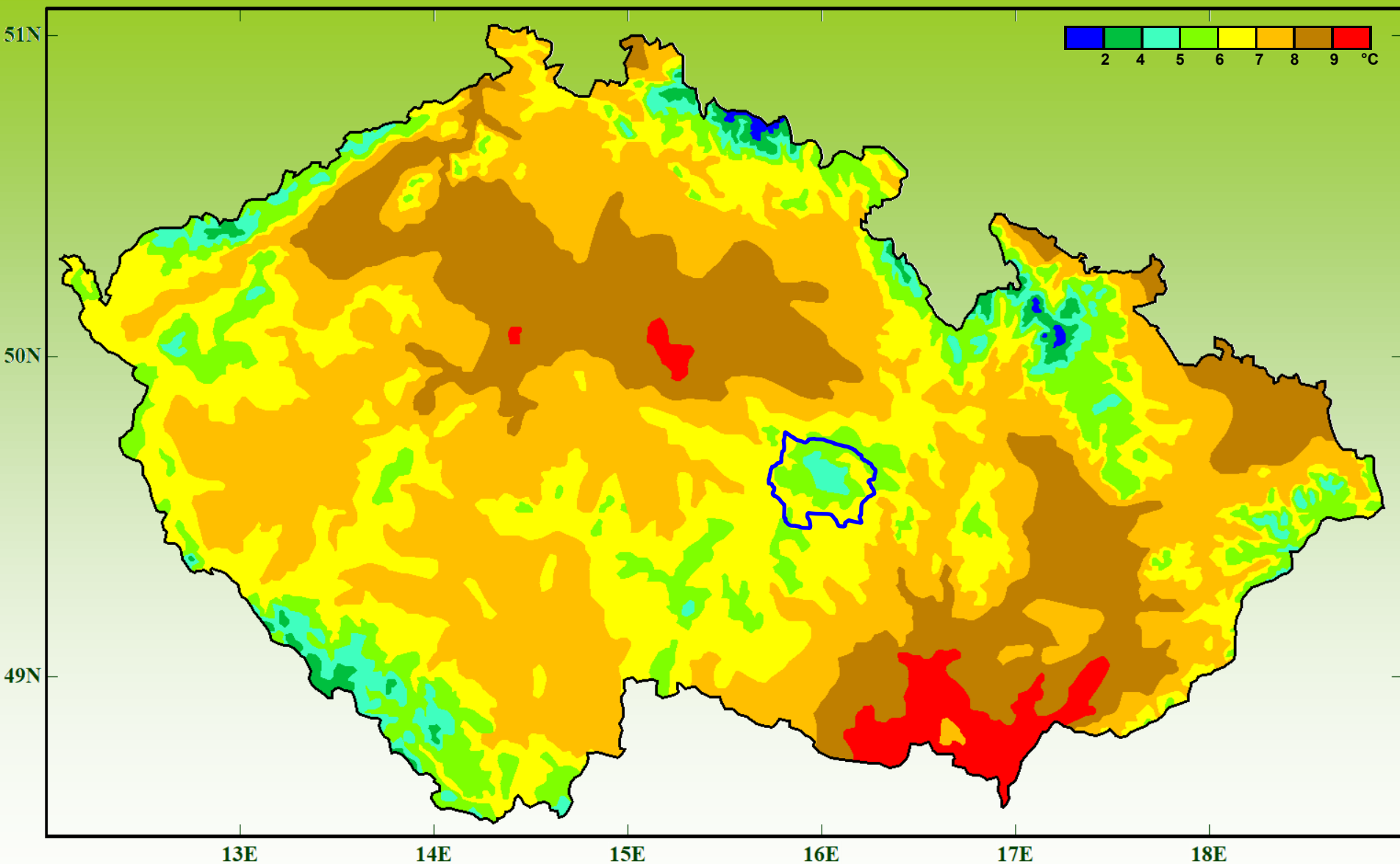
Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy byla založena v roce 1970

I. Horské druhy

(oreofyty)

v květeně Ždárských vrchů

Žďárské vrchy na mapě průměrných ročních teplot v České republice

Žďárské vrchy patří s poměrně nízkou průměrnou roční teplotou kolem 5 °C k chladnějším oblastem České republiky.

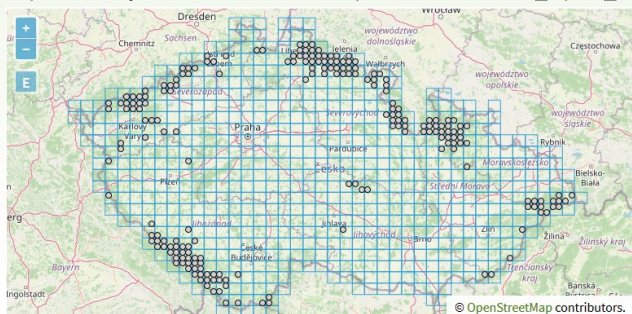
Svým celkovým zeměpisným rozšířením se horské druhy obvykle neomezují jen na evropská vysokohoří (alpidy), ale jejich areály sahají často na sever do boreální popř. subarktické zóny (druhy floroelementu **boreo-alpidského** a **arkto-alpidského**).

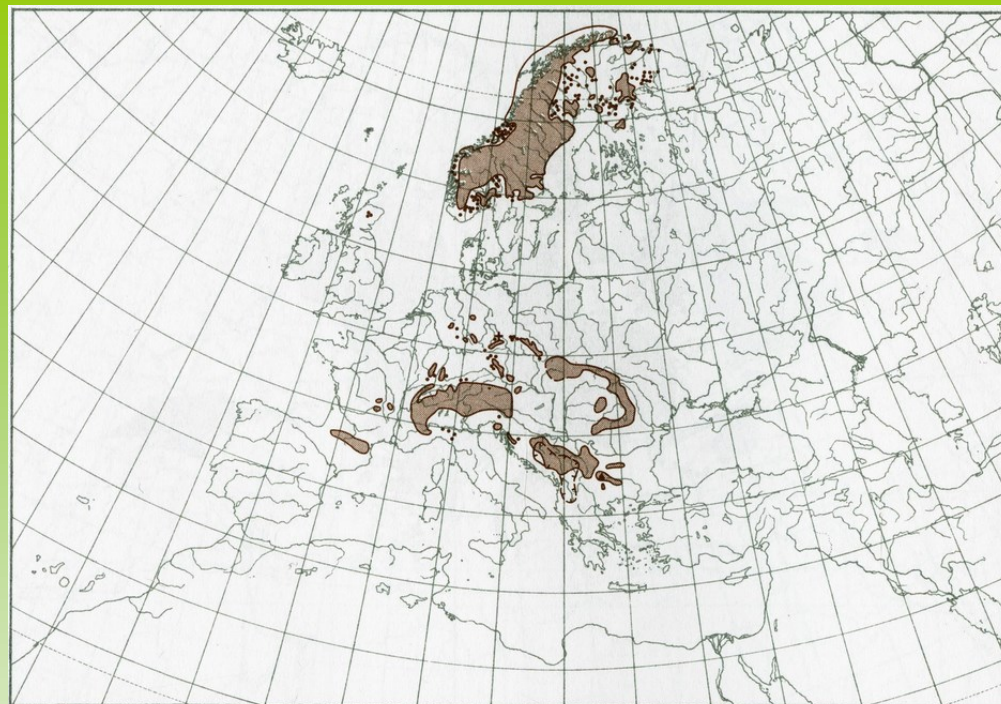
Cicerbita alpina
Foto: Egil Michaelsen

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/cicerbita_alpina_Egil_Michaelsen01.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Cicerbita%20alpina>

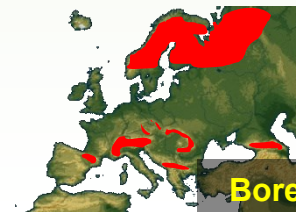
○ Cicerbita alpina (L.) WALLR. + erloschen
● C panicii (VIS.) BEAUV.

<http://chorologie.biologie.uni-halle.de/choro/map.php?SearchString=Cicerbita&Spec=Cicerbita+alpina&Text=315&Map=539c&Volume=III&Sort=1&Lang=D>

mléčivec alpský (*Cicerbita alpina*)

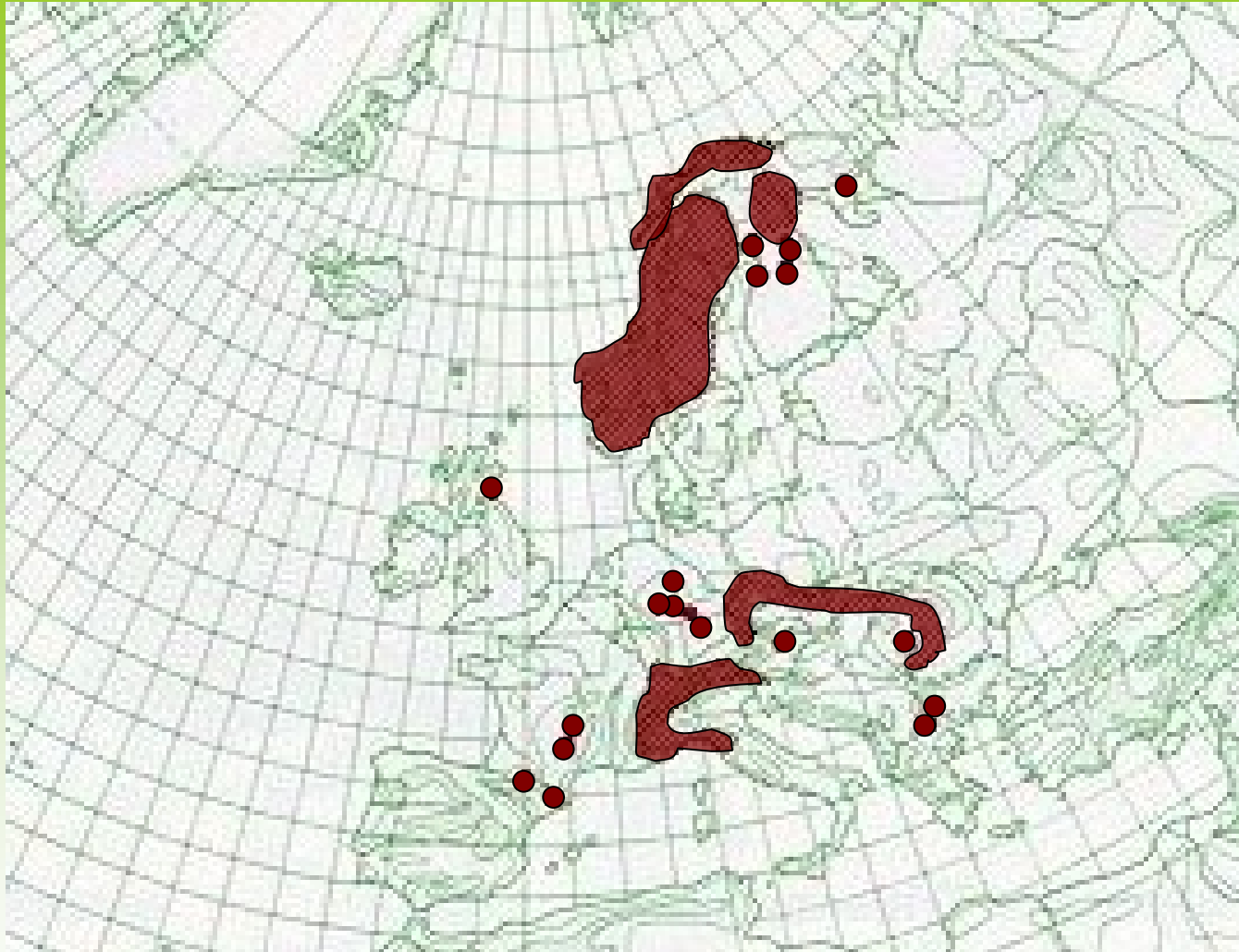
Cikháj

pod Brožovou skalou u Skleného
jižně Ranských jezírek),

Boreo-alpské horské druhy Žďárských vrchů

Areál mléčivce
alpského
(*Cicerbita
alpina*)

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/astera/cicer/cicealpv.jpg>

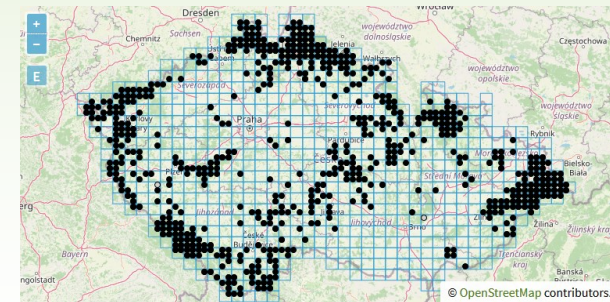
žebrovice různoлистá

(*Blechnum spicant* -
Žákova hora,
Šindelný vrch,
Kozákův les u
Pohledce,
Rychtářův les u
Skleného, les Vetla
u Žďáru a jinde,
často přechodně),

<http://linnaeus.nrm.se/flora/orm/polypodia/blech/blecspiv.jpg>

http://www.brdy.info/kvetena/blechnum_spicant.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Blechnum%20spicant>

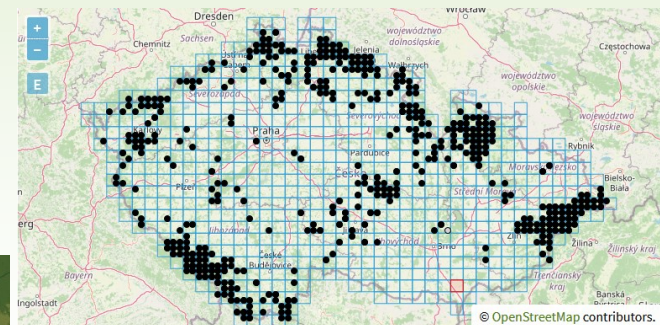
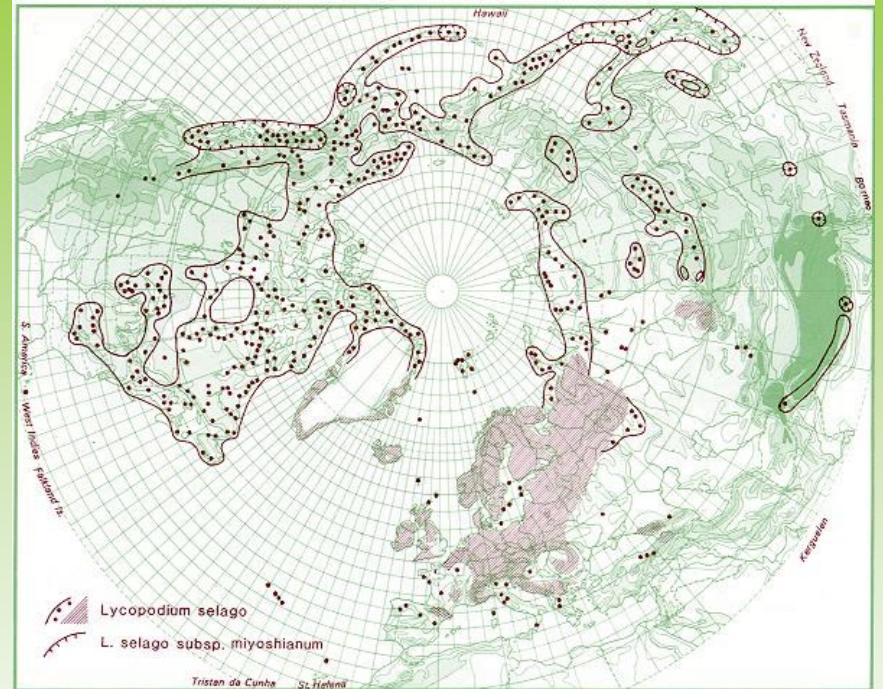
Boreo-alpínské horské druhy Žďárských vrchů

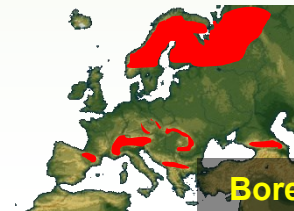
<http://www.murman.ru/flora/pictures/p200003.jpg>

vranec jedlový (*Huperzia selago* - v minulosti na více místech, v současnosti na Předním Hradišti u Hlinska a snad i jinde),

<http://linnaeus.nrm.se/flora/orm/lycopodia/huper/hupeselv.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Huperzia%20selago>

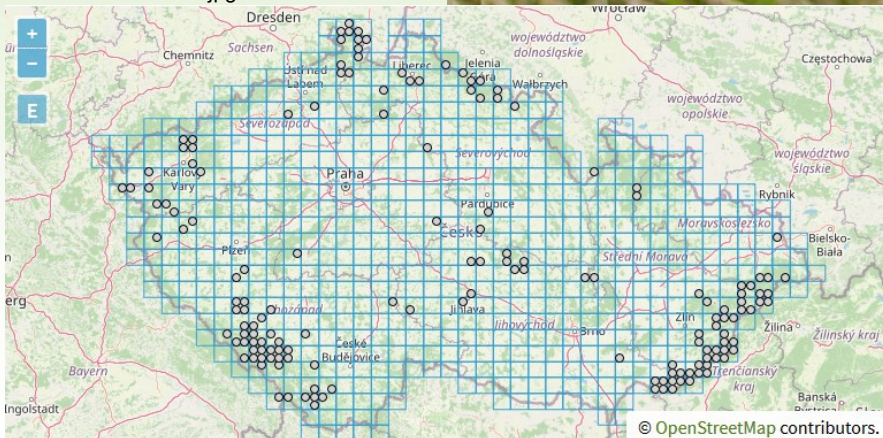

Boreo-alpínské horské druhy Žďárských vrchů

vemeníček zelený (*Coeloglossum viride* - Rokytno, Studnice, Vrchy u Pohledce, Čáповy vrchy u Skleného, Cikhář),

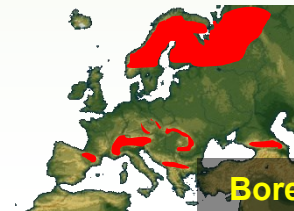

<http://flora.nhm-wien.ac.at/Bilder-G-O/Listera-cordata-1.jpg>

© OpenStreetMap contributors.

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Coeloglossum%20viride>

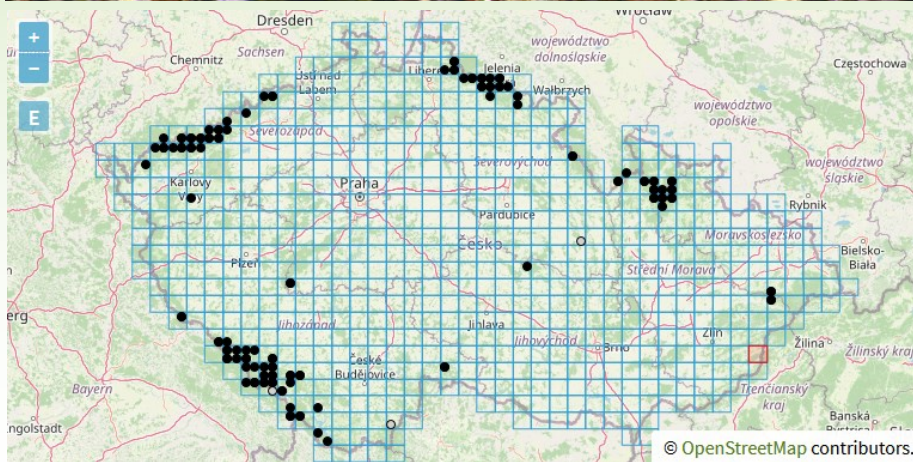
http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/coeloglossum_viride_Roger_Johansen01.jpg

Boreo-alpínské horské druhy Žďárských vrchů

plavuník alpský
(*Diphasiastrum alpinum* -
kdysi Žákova hora)

<http://www.funet.fi/pub/sci/bio/life/plants/pteridophyta/lycopsida/lycopodiaceae/diphasiastrum/alpinum.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Diphasiastrum%20alpinum>

Boreo-alpínské horské druhy Žďárských vrchů

Z Karpat do Žďárských vrchů přirozenou cestou, pravděpodobně přes sudetská pohoří a Svitavskou pahorkatinu, pronikly následující druhy (karpatští migranti):

vrba slezská

(*Salix silesiaca*)

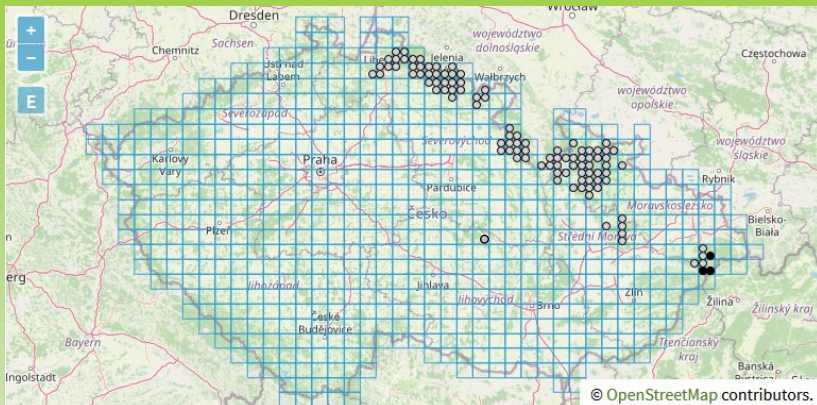
kozlík trojený

(*Valeriana tripteris*).

vrba slezská (*Salix silesiaca* - Studnice u Nov. Města, Vlachovice, Cikháj a jinde)

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Salix%20silesiaca>

<http://www.atlas-roslin.pl/foto/bl/bl-f191-salix-silesiaca1.jpg>

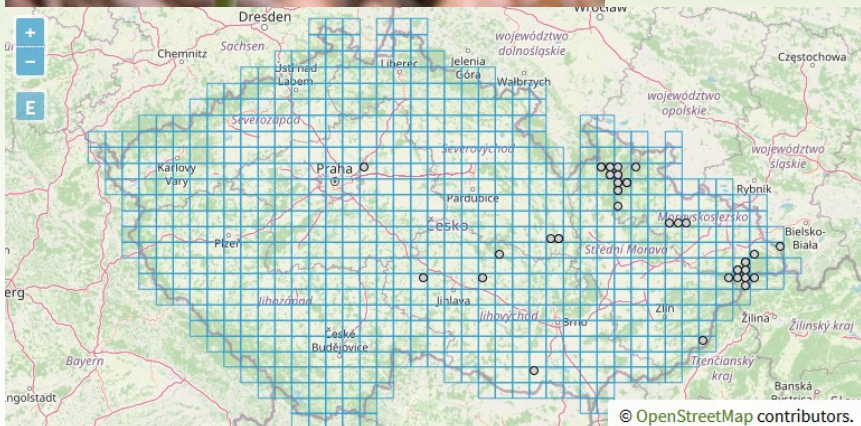

<http://www.sci.muni.cz/botany/gallery/am5salsi.jpg>

Karpatské horské druhy Žďárských vrchů

kozlík trojený (*Valeriana tripteris* - kdysi pod Hudečskou skalou u Skleného).

<http://www.atlas-roslin.pl/foto/am/am-C390.jpg>

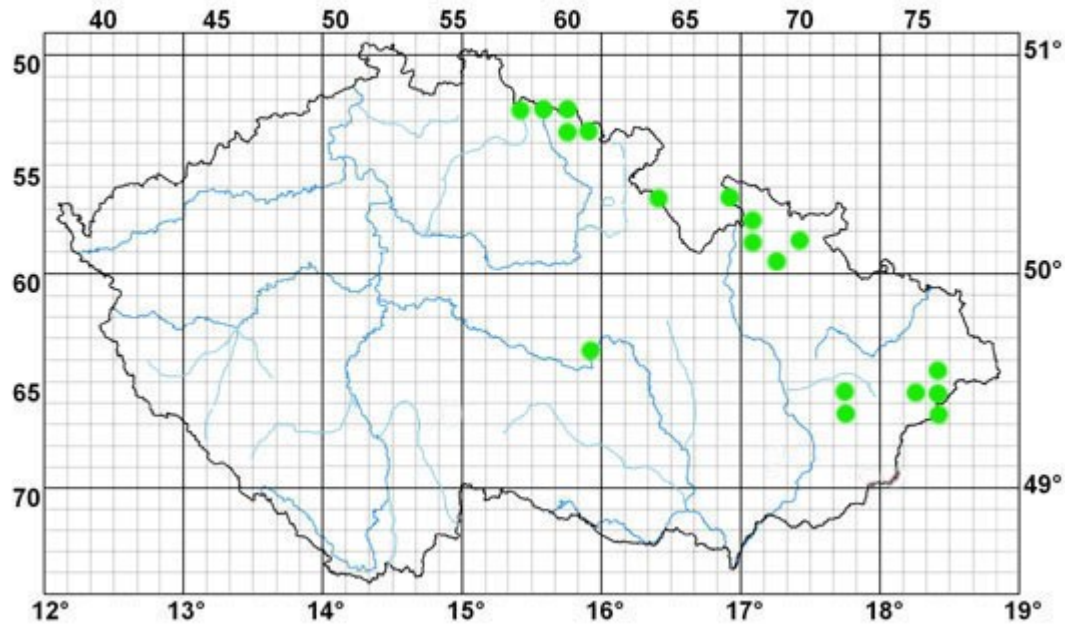

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Valeriana%20tripteris>

Karpatské horské druhy Žďárských vrchů

Analogie karpatských migrantů u živočichů

http://www.pavouci.cz.eu/Data/Coelotes%20atropos/mapa_Coelotes_atropos.jpg

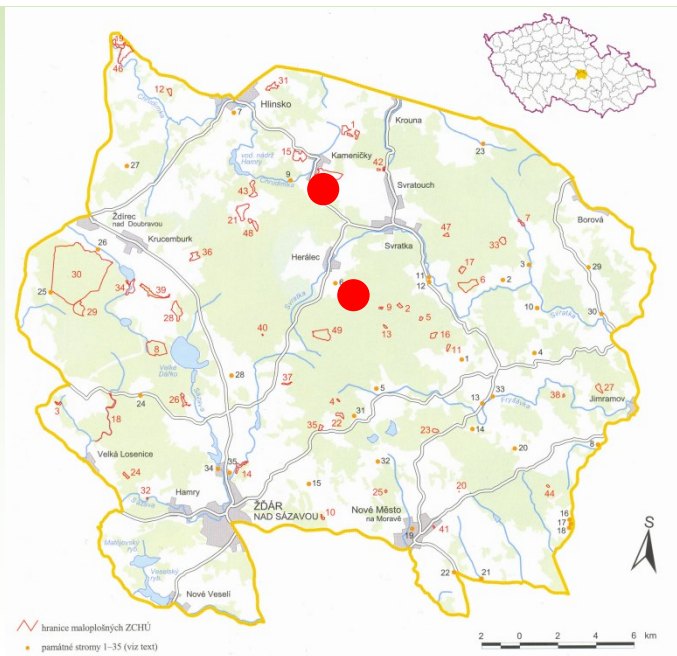

Punčoškář horský - *Coelotes atropos*

Méně hojný evropský druh lesů podhorského a horského stupně.

Ve Žďárských vrších: Krejcarský les, Žákova hora (Svatoň J., 2006, Pavouci [Araneae] Žďárských vrchů)

Coelotes atropos (foto: M. Štefánik)

http://www.pavuky.sk/foto/amaurobiidae_02.jpg

Z Alp a ze Šumavy se do Žďárských vrchů přes Jihočeské pánve, Novohradské hory a Českomoravskou vrchovinu rozšířily následující druhy (alpsko-šumavští migranti):

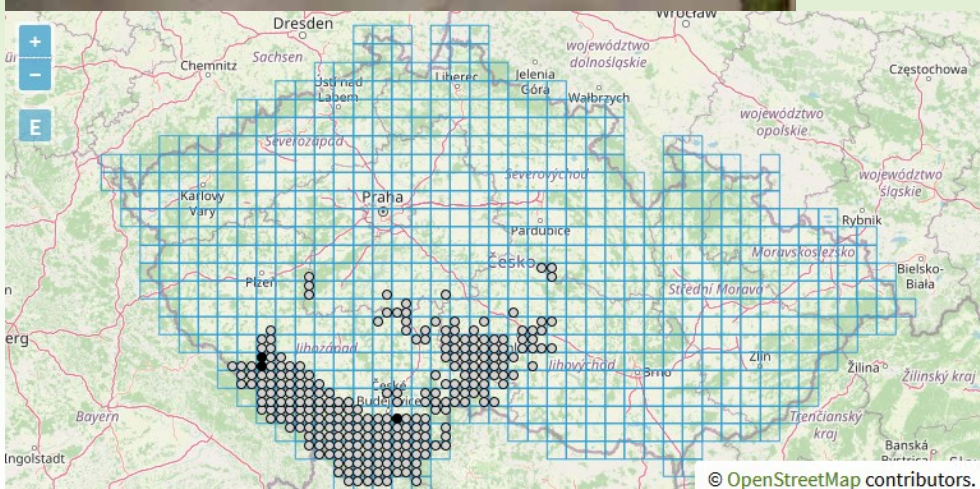
dřípatka horská (*Soldanella montana*),
pleška stopkatá (*Calycocorsus stipitatus*),
olše zelená (*Alnus viridis*)
řeřišnice třílistá (*Cardamine trifolia*).

dřípatka horská (*Soldanella montana* - Rváčov, Bohdalov již za hranicemi CHKO, kdysi snad i Srnský les rovněž těsně mimo CHKO),

<http://hem.spray.se/saxifraga/images/Soldanella%20montana.jpg>

<http://www.srgc.org.uk/discus/messages/283/2412.jpg>

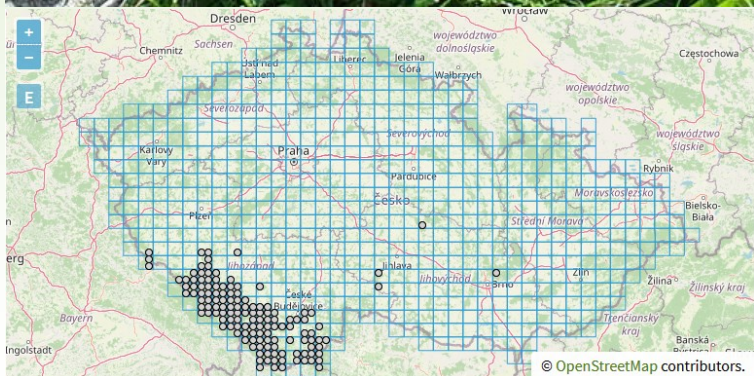

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Soldanella%20montana>

Šumavsko-alpští migranti Žďárských vrchů

pleška stopkatá (*Calycocorsus stipitata*) - Dlouhá louka u Račina),

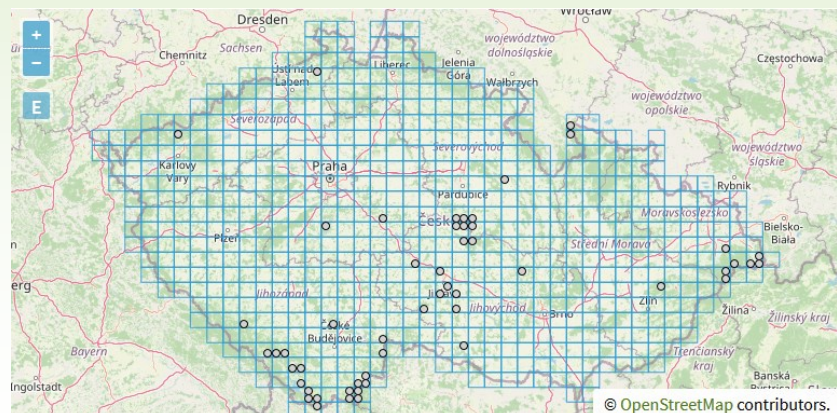

řeřišnice třílistá (*Cardamine trifolia* - Ranský Babylon, kdysi Srnský les u Hlinska).

<http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.gartendatenbank.de/pflanzen/cardamine/img/015.jpg&imgrefurl=http://www.gartendatenbank.de/pflanzen/cardamine/015.htm&h=400&w=533&sz=24&tbid=yT51-bUVGv4J:&tbnh=96&tbnw=128&start=3&prev=/images%3Fq%3DCardamine%2Btrifolia%2B%26hl%3Dcs%26lr%3D%26sa%3DG>

<http://www.atlas-roslin.pl/foto/am/am-C396.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Cardamine%20trifolia>

**možno vidět na
trase 3**

Šumavsko-alpští migranti Žďárských vrchů

Mnohé horské druhy se do Žďárských vrchů dostaly **ze Sudet** (sudetští migranti), protože je však většina z nich zastoupena i v šumavské oblasti, je těžké jejich sudetský původ dokázat.

oměj šalamounek
(*Aconitum callibotryon*),
vrbovka nicí
(*Epilobium nutans*),

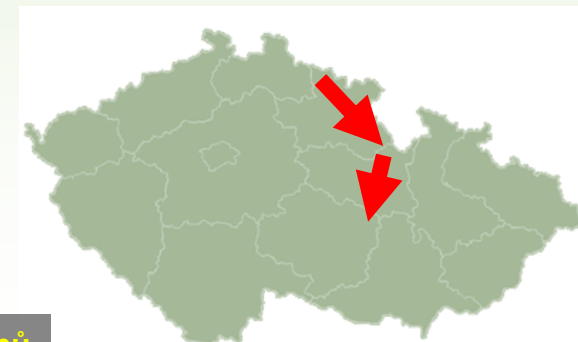
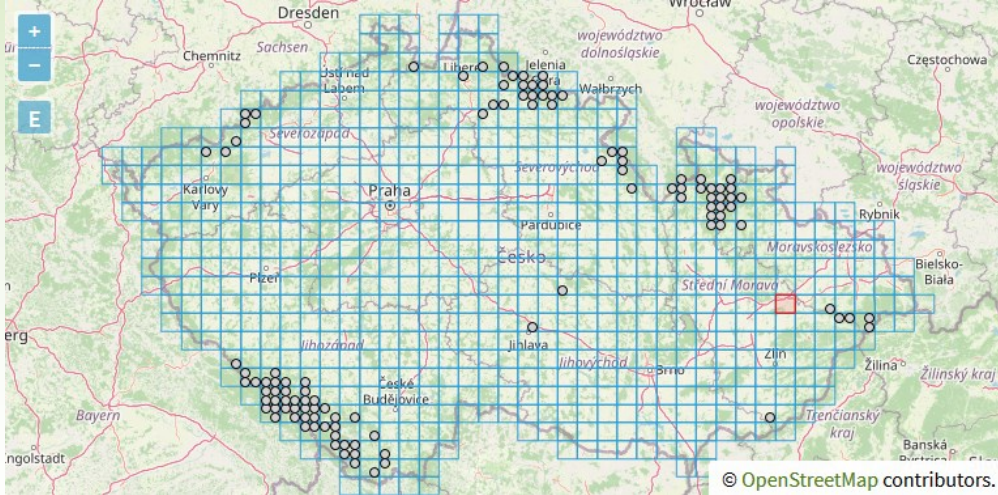
oměj šalamounek (*Aconitum callibotryon* - kdysi u Radostína),

http://www.hlasek.com/aconitum_callibotryon_4623.html

<http://rosliny.nikde.cz/foto/aaconitumcallibotryon.jpg>

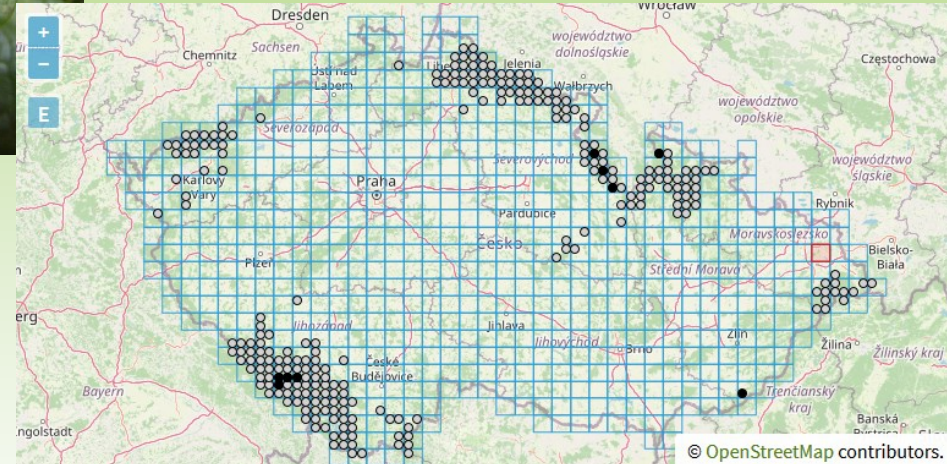
Sudetští migranti Žďárských vrchů

podbělice alpská (*Homogyne alpina* - kdysi les Kutloch u Nov. Města, kóta Skalka a ryb. Zimka v Lubenském lese, severně od Borové u Poličky).

<http://botu07.bio.uu.nl/images/Rots/Homogyne%20alpina%2094BL01162%20b.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Homogyne%20alpina>

© OpenStreetMap contributors.

<http://www.atlas-roslin.pl/foto/am/am-skan154.jpg>

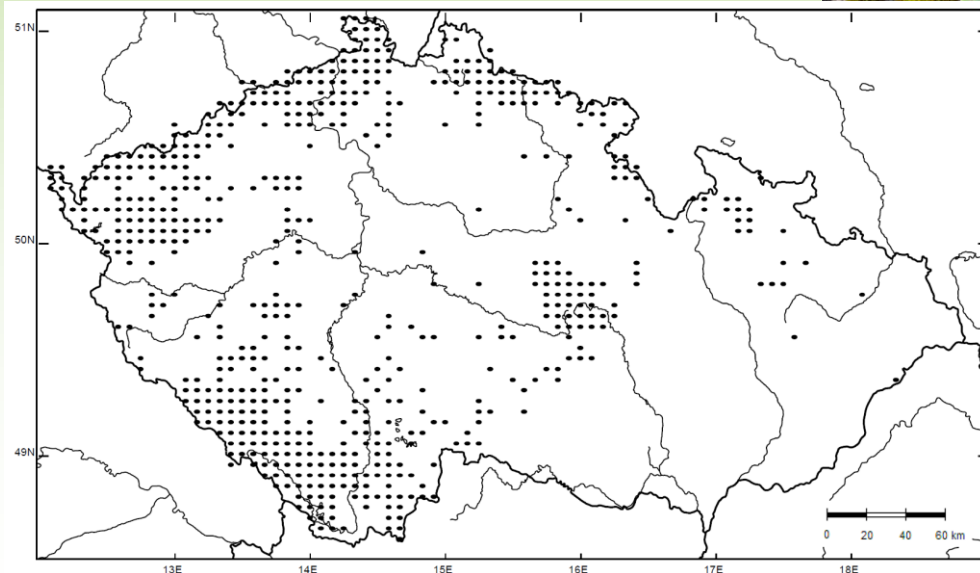
Sudetští migranti Žďárských vrchů

Ostatní horské druhy
(víceméně chybějící v
okolních regionech)

pcháč různolistý *Cirsium heterophyllum*

uvidíme na všech trasách

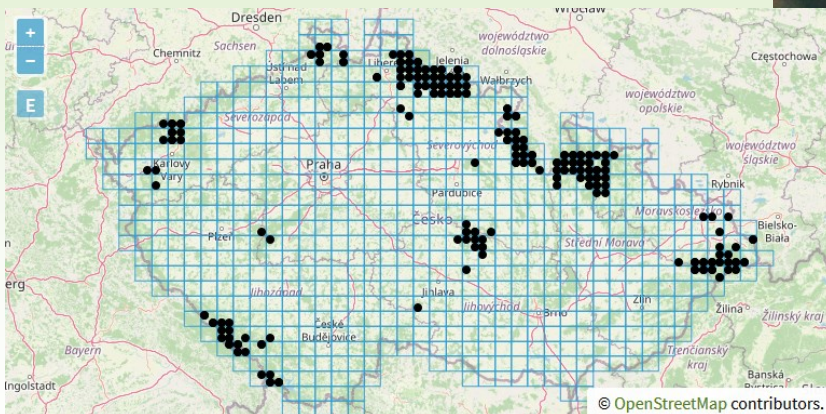

čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*),

http://www.botany.hawaii.edu/faculty/carr/images/str_amp_4567.jpg

http://www.atlas-roslin.pl/foto/sm/sm-12-streptopus_amplexifolius.jpg

Streptopus amplexifolius
Uvulariaceae
© G. D. Carr

© OpenStreetMap contributors.

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Streptopus%20amplexifolius>

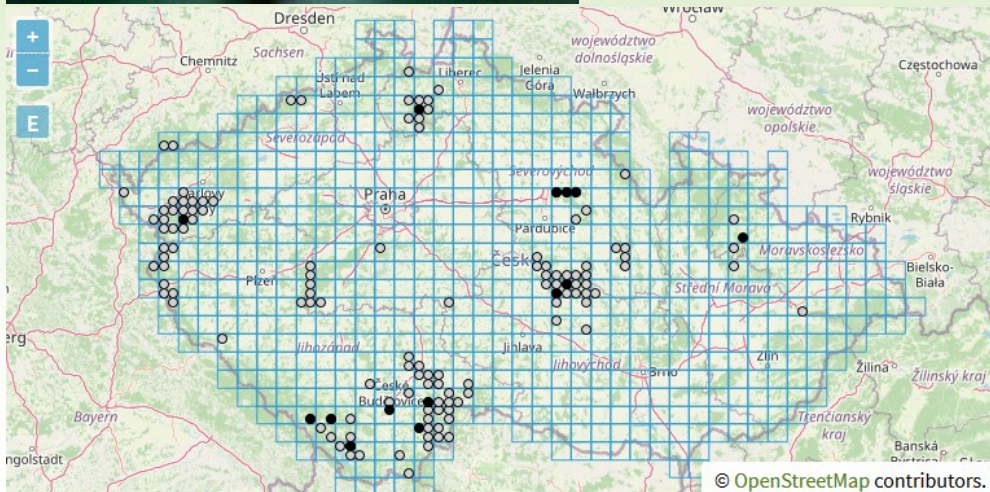
Oreofyty Žďárských vrchů chybějící v okolních územích

ptačinec dlouholistý (*Stellaria longifolia*)

<http://ghs.gresham.k12.or.us/science/ps/nature/gorge/5petal/pink/stellarialongifolia3.jpg>

http://www.pwrc.usgs.gov/history/herbarium/stellaria_longifolia.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Stellaria%20longifolia>

**uvidíme na všech
trasách**

Oreofyty Žďárských vrchů chybějící v okolních územích

Ostatní horské druhy
(s větším či menším
přesahem do okolních
regionů)

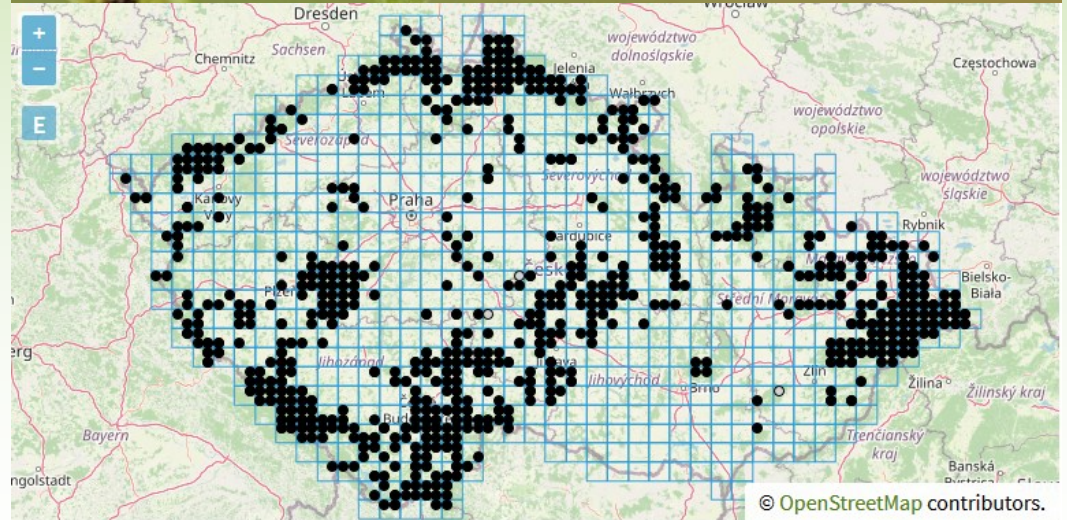
pérnatec horský (*Oreopteris limbosperma*).

uvidíme na všech trasách

<http://popgen0146uns50.unimaas.nl/~jlindsey/commanster/Plants/Ferns/Ferns/Oreopteris.limbosperma2.jpg>

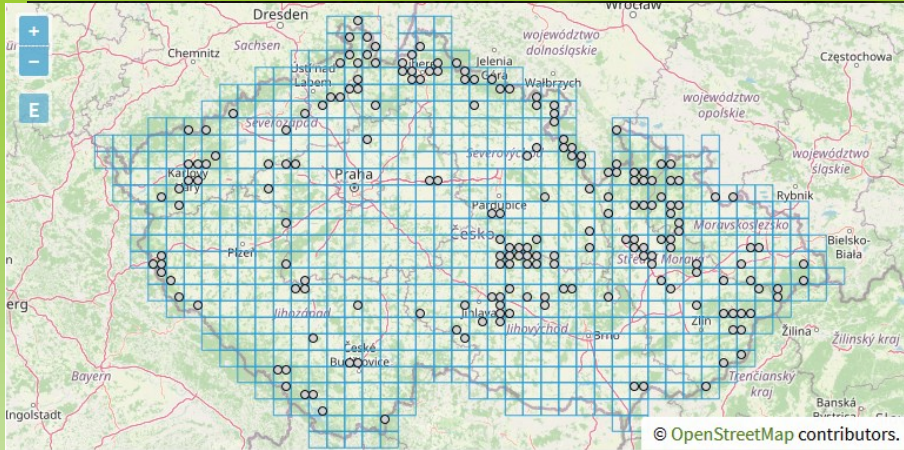
<http://popgen0146uns50.unimaas.nl/~jlindsey/commanster/Plants/Ferns/Ferns/Oreopteris.limbosperma.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Thelypteris%20limbosperma>

Oreofyty Žďárských vrchů chybějící v okolních územích

lipnice oddálená (*Poa remota*),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Poa%20remota>

http://honeybee.helsinki.fi/USERS/KORPELA/poa_remota.jpg

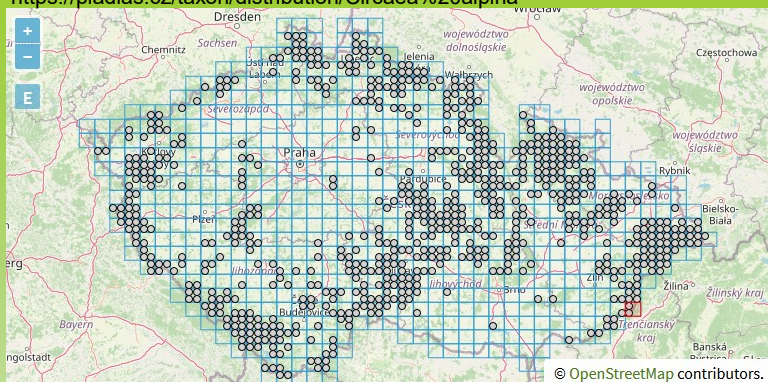
uvidíme na trase 4

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

čarovník alpský (*Circaea alpina*),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Circaea%20alpina>

http://www.hlasek.com/foto/circaea_alpina_a566.jpg

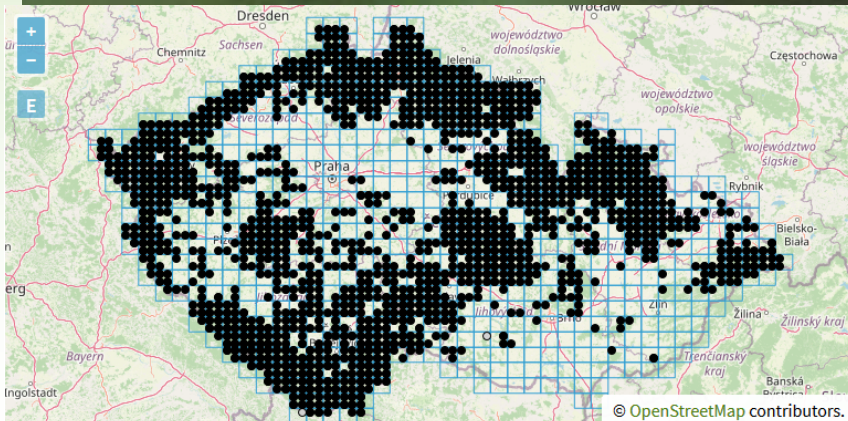
© - josef hlasek
www.hlasek.com
Circaea alpina a566

uvidíme
na všech
trasách

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

třtina chloupkatá
(*Calamagrostis villosa*),

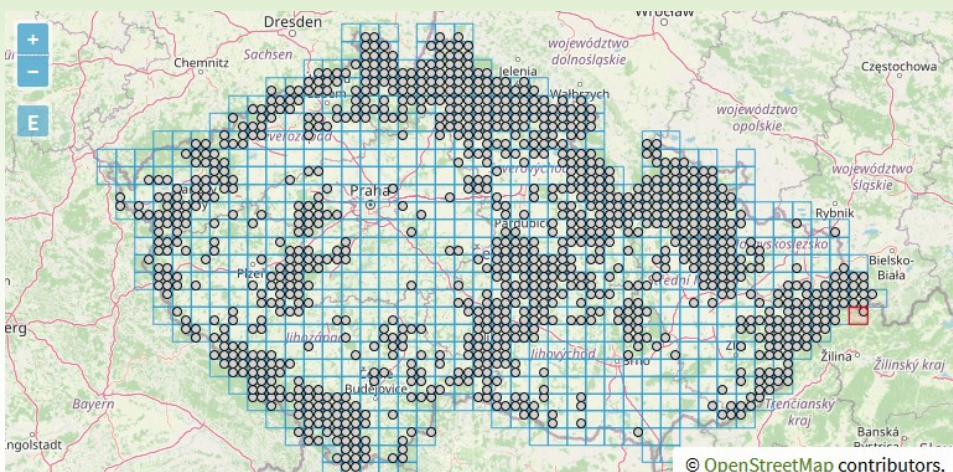

uvidíme na všech trasách

kokořík přeslenitý (*Polygonatum verticillatum*),

uvidíme na všech trasách

<http://www.boga.ruhr-uni-bochum.de/html/Polygonatum.verticillatum.ho.JPG>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Polygonatum%20verticillatum>

<http://www.pharmanatur.com/Intoxication/Polygonatum%20verticillatum.jpg>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

zimolez černý (*Lonicera nigra*),

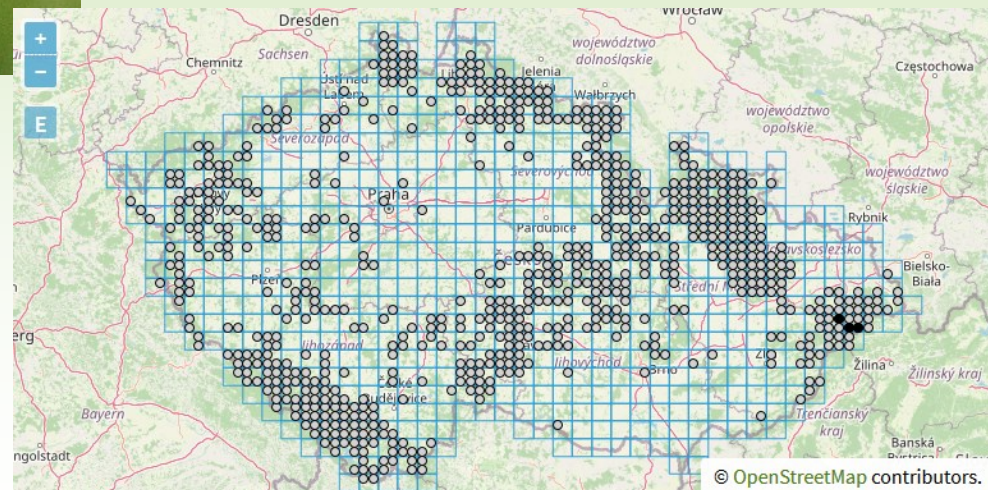
uvidíme na trase 3

http://www.hlasek.com/foto/lonicera_nigra_a2850.jpg

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Lonicera nigra a2850

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Lonicera%20nigra>

© OpenStreetMap contributors.

Subreofity Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

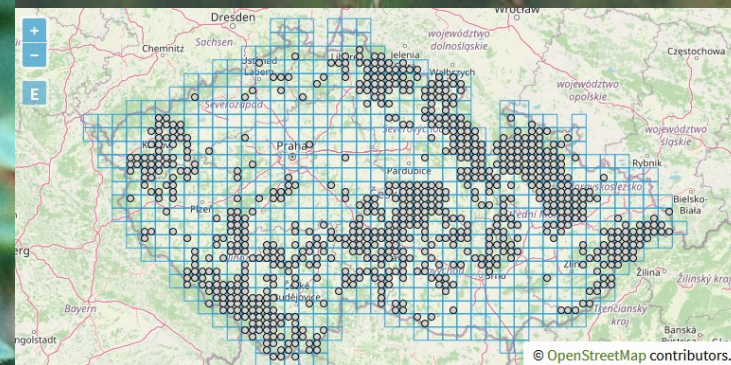
růže převislá (*Rosa pendulina*),

uvidíme na
trasách 2 a 3

http://www.ruhr-uni-bochum.de/boga/html/Rosa_pendulina_st2.JPG

http://crdp.ac-besancon.fr/ressourc/flore/flore/Rosaceae/photos/rosa_pendulina_10_AD_SL.jpg

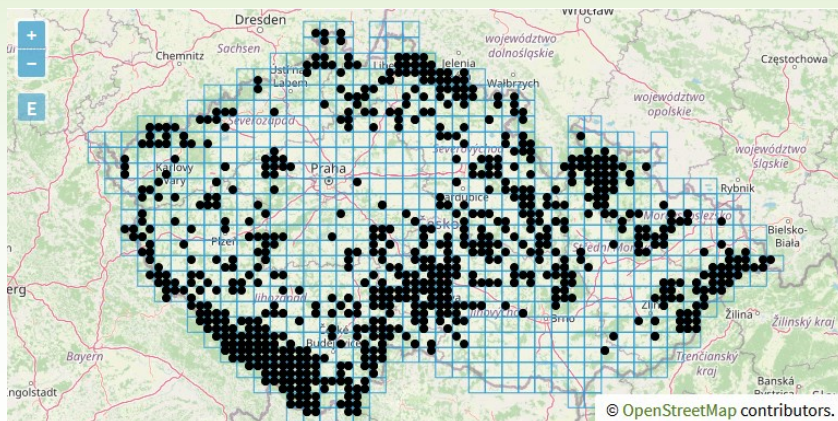

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Rosa%20pendulina>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*),

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/lycopodium_annotinum_ssp_annotinum_Egil_Michaelsen01.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Lycopodium%20annotinum>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

© - josef hlasek
 www.hlasek.com
 Phegopteris connectilis 4488

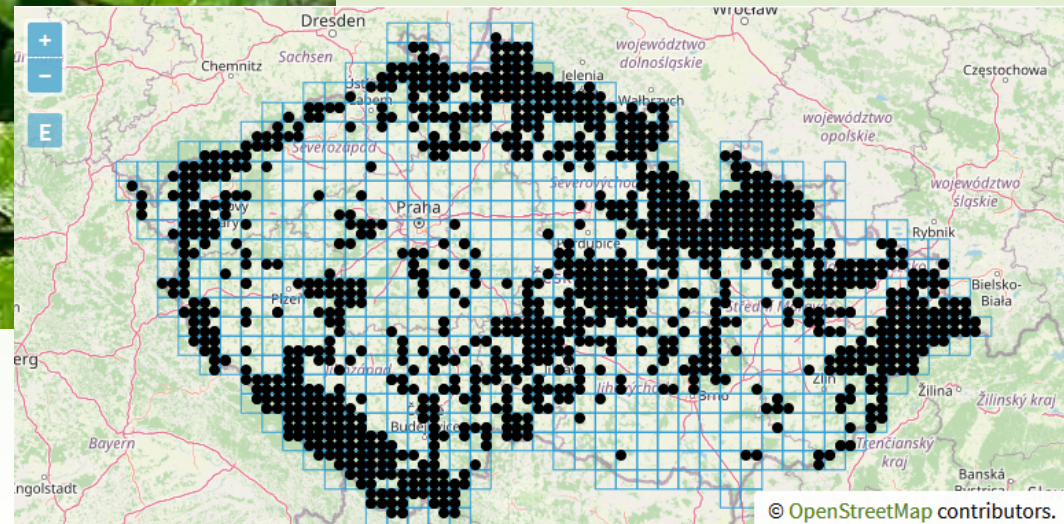
http://www.hlasek.com/foto/phegopteris_connectilis_448.jpg

bukovinec osladičovitý (*Phegopteris connectilis*), uvidíme na všech trasách

<https://botany.cz/cs/phegopteris-connectilis/>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Phegopteris%20connectilis>

© OpenStreetMap contributors.

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

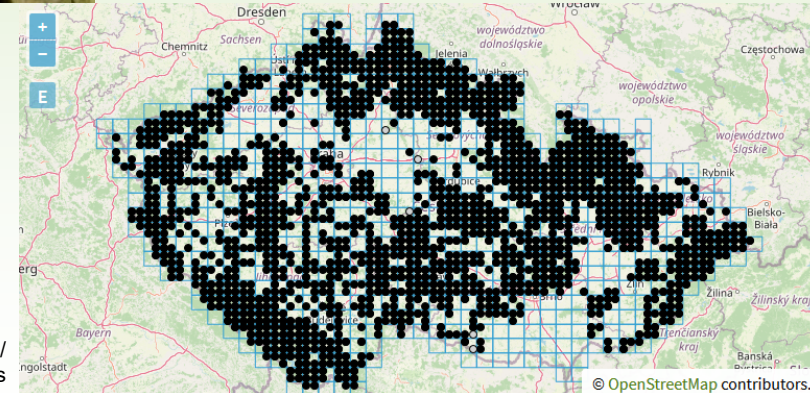
bukovinec kaprad'ovitý (*Gymnocarpium dryopteris*)

uvidíme na všech trasách

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3e/Gymnocarpium_dryopteris_6028.JPG

http://www.rz.uni-karlsruhe.de/~db50/FOTO_-_Archiv/Gymnocarpium%20dryopteris%20BotKA%20S1.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Gymnocarpium%20dryopteris>

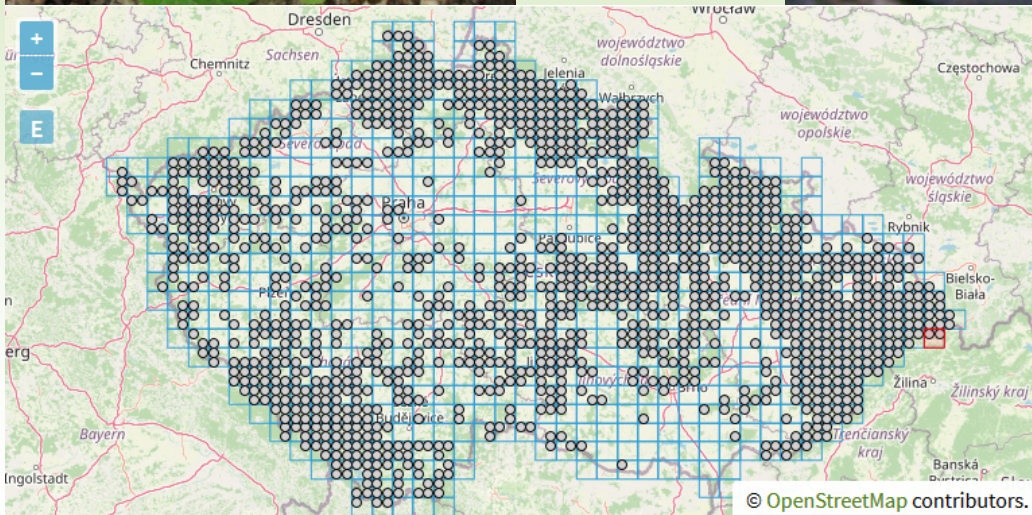
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

devětsil bílý (*Petasites albus*),

http://www.rz.uni-karlsruhe.de/~db50/FOTO_-_Archiv/Petasites%20albus%20BotKA%20F4.jpg

uvidíme
odkvetlý
na všech
trasách

© OpenStreetMap contributors.

http://botanika.borec.cz/druhy/devetsil_bily/image001.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Petasites%20albus>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

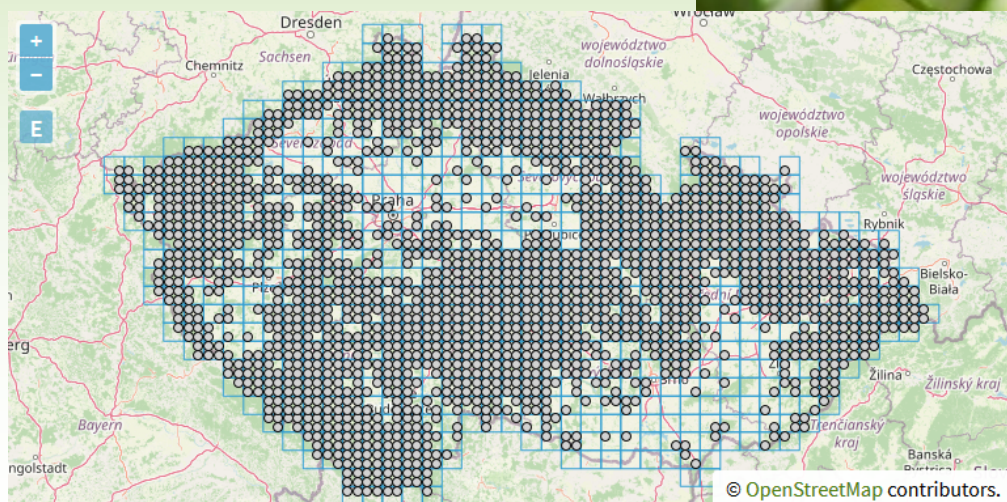
krabilice chlupatá (*Chaerophyllum hirsutum*),

http://erick.dronnet.free.fr/belles_fleurs_de_france/images/chaerophyllum_hirsutum.jpg

http://www.victoria-adventure.org/aquatic_plants/werner/moist_soil/chaerophyllum_hirsutum_rosea1.jpg

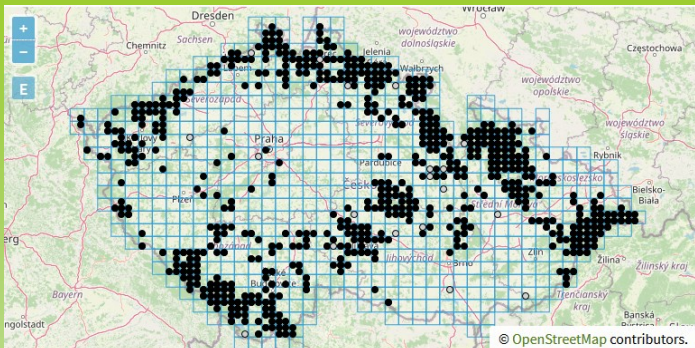
© OpenStreetMap contributors.

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Chaerophyllum%20hirsutum>

uvidíme na všech trasách

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

žluťucha orlíčkolistá (*Thalictrum aquilegifolium*), uvidíme na trase 4

http://www.hlasek.com/foto/thalictrum_aquilegifolium_d264.jpg

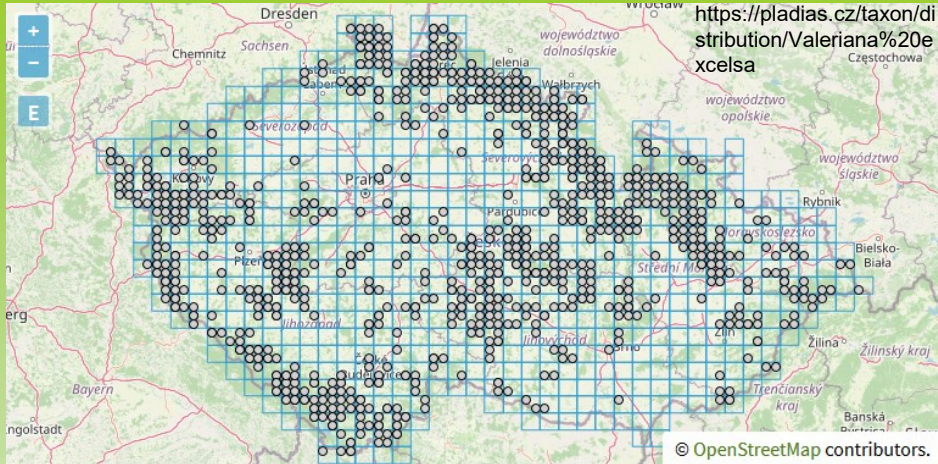
<https://pladias.cz/taxon/distribucion/Thalictrum%20aquilegifolium>

© lubomir hlasek
www.hlasek.com
Thalictrum aquilegifolium d264

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

kozlík výběžkatý (*Valeriana excelsa*),

sambucifolia
Foto: Norman Hagen

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/valeriana_sambucifolia_Norman_Hagen01.jpg

uvidíme na trase 4

<http://edu.taivalkoski.fi/tk-koulut/lukio/kasvisto/Lehtovirmajuuri.jpg>

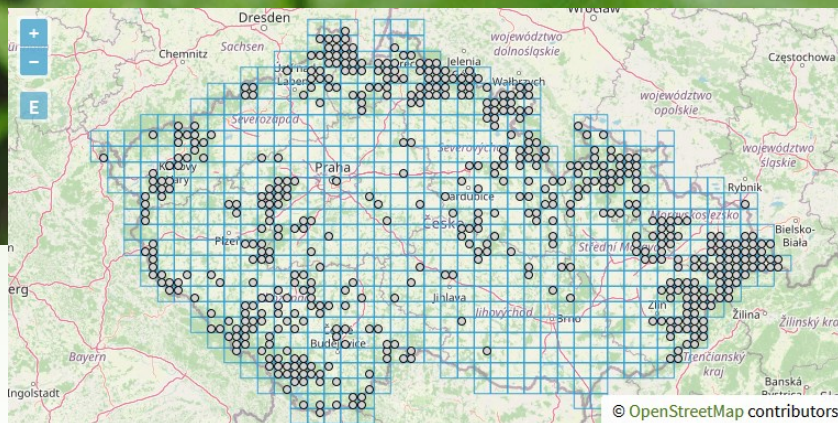
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

řeřišnice křivolaká (*Cardamine flexuosa*).

http://www.kulak.ac.be/facult/wet/biologie/pb/kulakb/iocampus/buiten-kulak/lage_planten/Cardamine%20flexuosa%20-%20Bosveldkers/Cardamine_flexuosa-bosveldkers02.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Cardamine%20flexuosa>

<http://www.bioimages.org.uk/MMWSt/MinDSDII/1975/75-05/75-05-03/75E03CarFle2.jpg>

**uvidíme na všech
trasách**

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

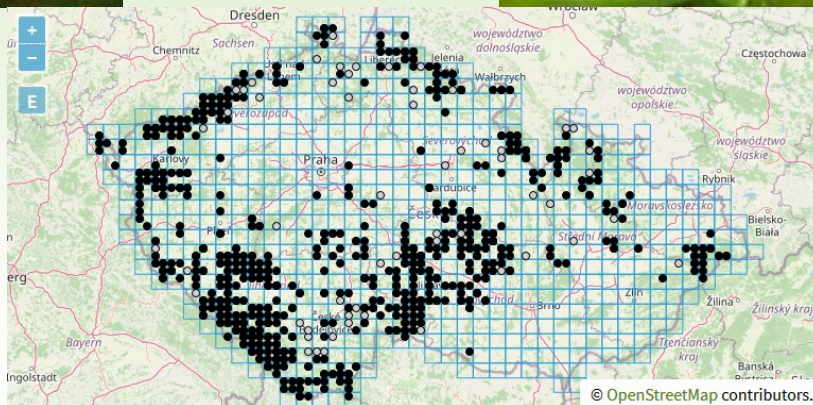
zdrojovka Hallova (*Montia hallii*),

<http://www.nature-diary.co.uk/nn-images/0405/040530-montia-fontana.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Montia%20fontana>

**možno vidět v
Čikháji**

<http://rostliny.nikde.cz/foto/montia2.jpg>

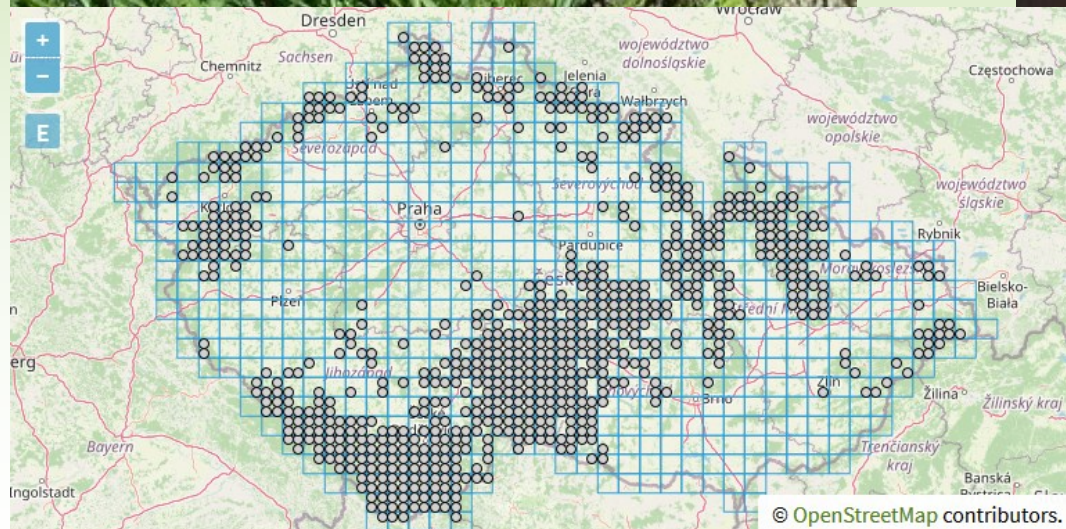
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

uvidíme na všech trasách

http://botanika.bf.jcu.cz/suspa/ohrazeni/obrazky/plants/images/Senecio_rivularis__.JPG

starček potoční (*Senecio rivularis*),

<http://www.terraalapitvany.hu/haznov/jpg/Senecio.rivularis.3.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Tephroses%20crispa>

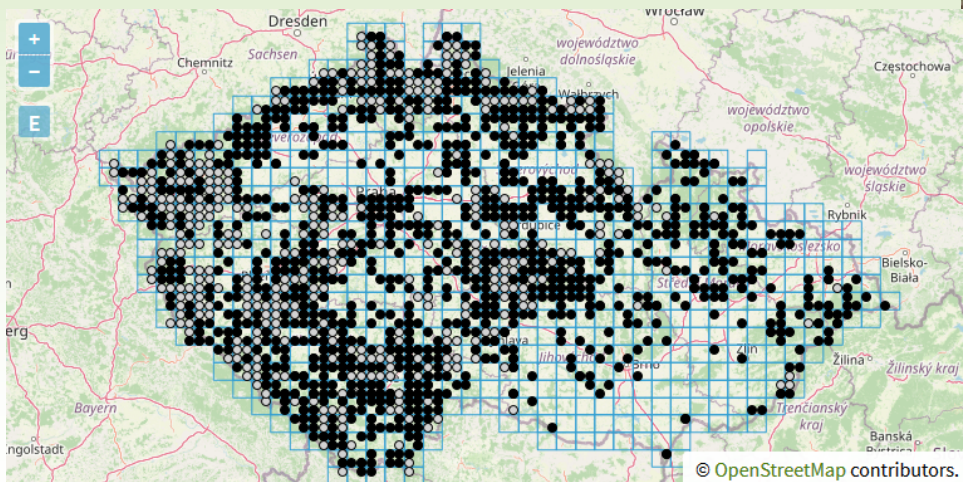
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

řebříček bertrám (*Achillea ptarmica*),

http://www.mythofleurs.com/images/jardins_botaniques/jardin%20alpin%20paris/achillea%20ptarmica%202.JPG

uvidíme v Cikháji

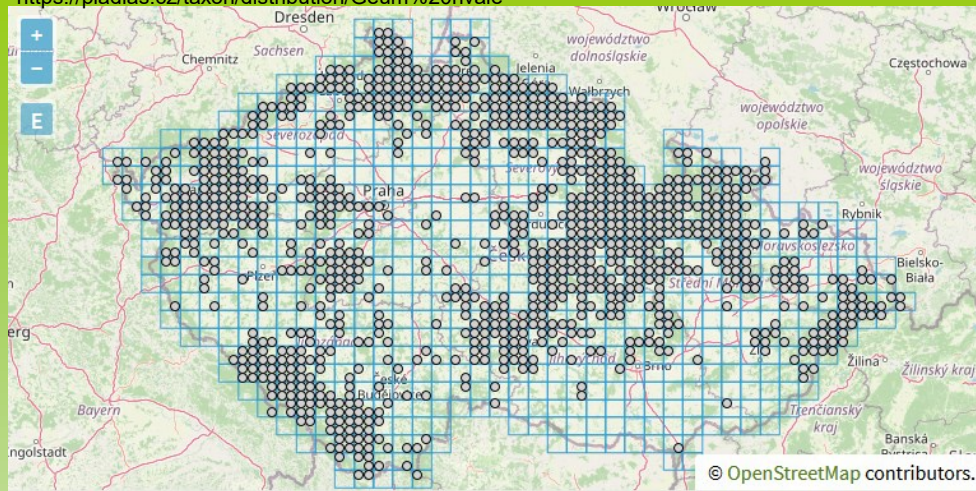

http://www.saxifraga.de/foto_bot/achillea_ptarmica.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Achillea%20ptarmica>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Geum%20rivale>

kuklík potoční (*Geum rivale*), uvidíme na všech trasách

<http://www.funet.fi/pub/sci/bio/life/plants/magnoliophyta/magnoliophytina/magnoliopsida/rosaceae/geum/rivale-1x.jpg>

Joël Reynaud

http://ispb.univ-lyon1.fr/cours/botanique/photos_dicoty/dico%20D%20a%20K/Geum%20rivale.jpg

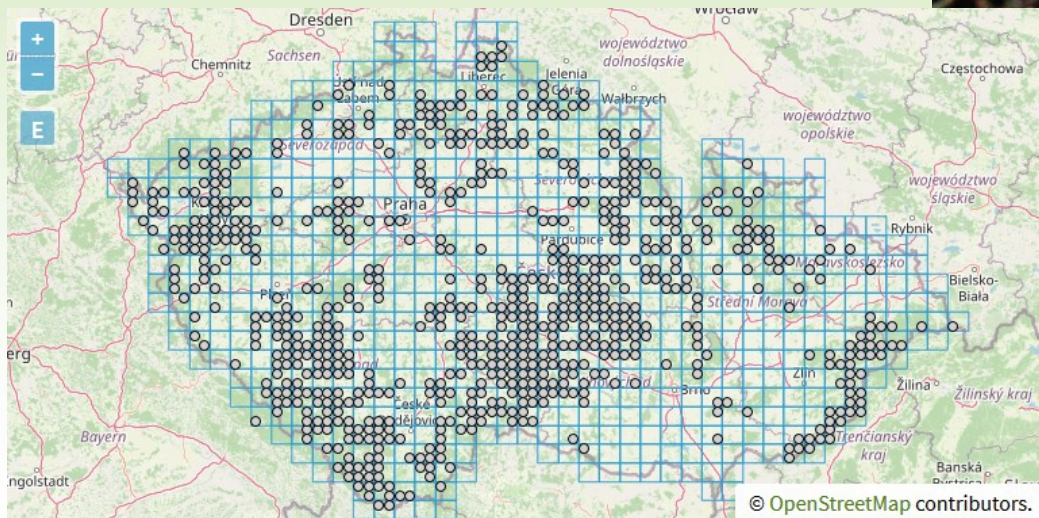
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

tolije bahenní (*Parnassia palustris*),

http://www.saxifraga.de/foto_bot/parnassia_palustris.jpg

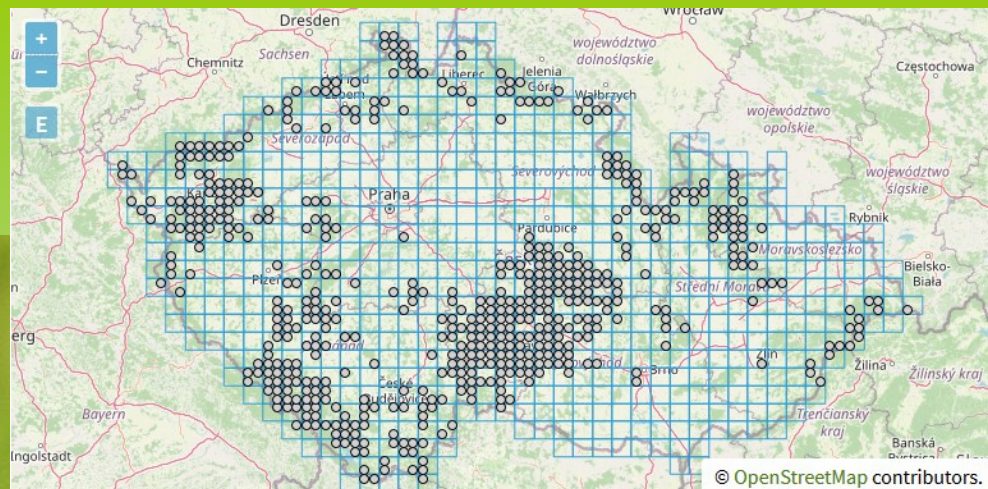
<http://www.murman.ru/flora/pictures/p200008.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Parnassia%20palustris>

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

jetel kaštanový (*Trifolium spadiceum*),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Trifolium%20spadiceum>

http://www.hlasek.com/foto/trifolium_spadiceum_a3481.jpg

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

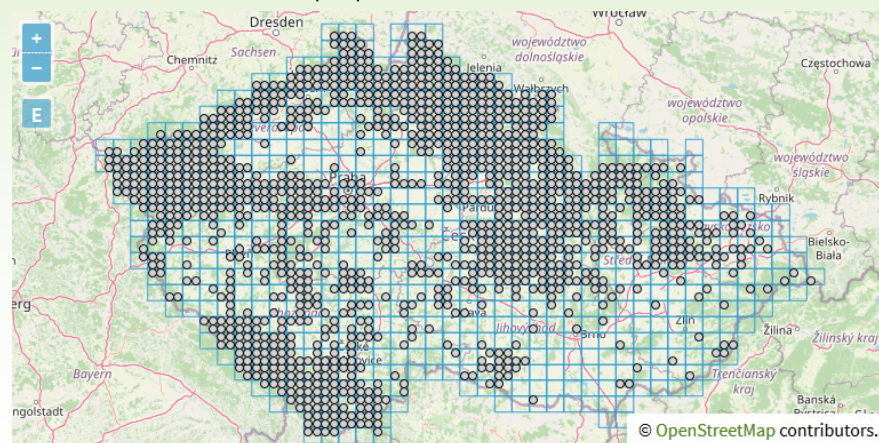

**rdesno hadí kořen (*Polygonum
bistorta*),**

uvidíme na všech trasách

<http://caliban.mpiz-koeln.mpg.de/~stueber/mavica/all/1500/01002.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Bistorta%20officinalis>

© OpenStreetMap contributors.

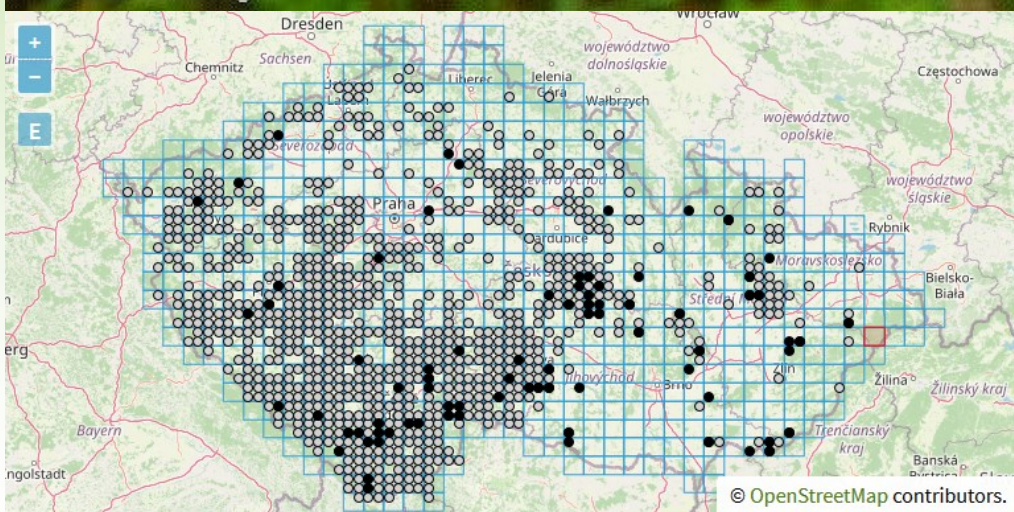
Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*)

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/astera/scorz/scorhum1.jpg>

Foto: Ame Anderberg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Scorzonera%20humilis>

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Scorzonera humilis 4961

http://www.hlasek.com/foto/scorzonera_humilis_4961.jpg

Subreofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních územích

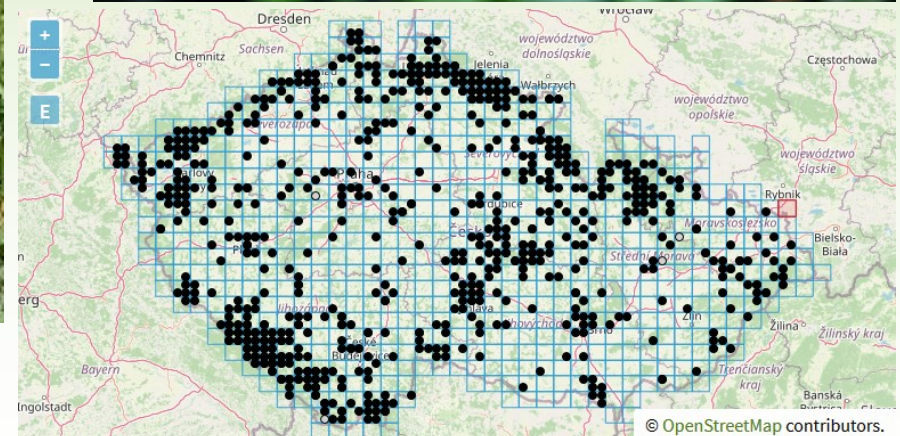
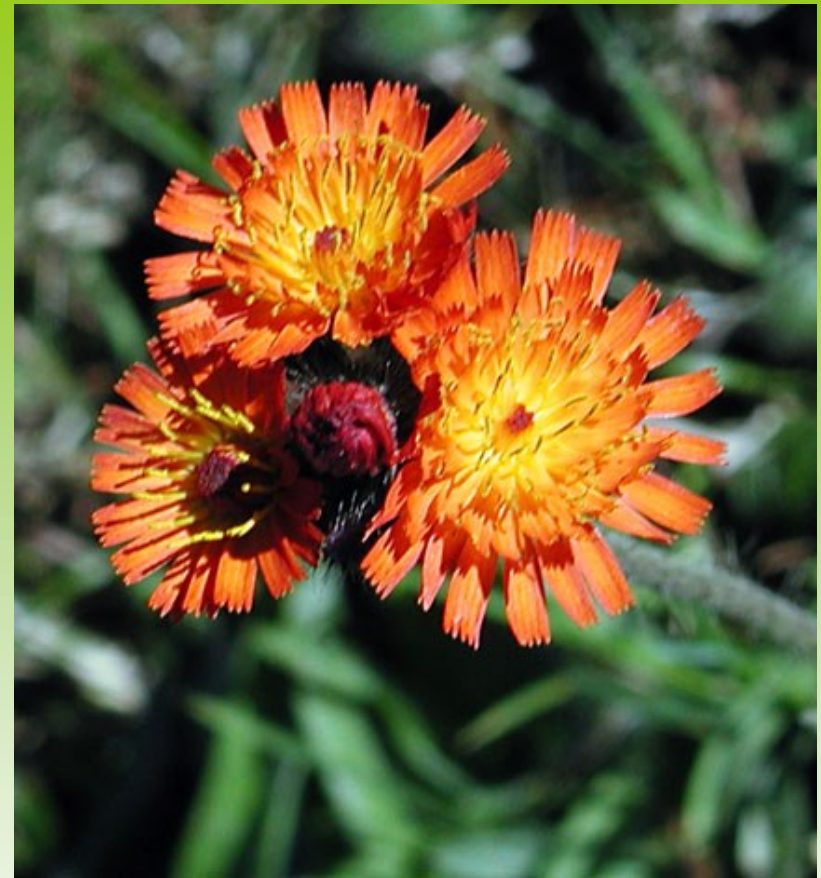
nebo zplaněly ze zahrádek:

chlupáček oranžový (*Pilosella aurantiaca* - velká populace např. na severním břehu Hamerské nádrže).
I když na svých lokalitách působí tyto druhy přirozeným dojmem, je jejich **sekundární původ** ve Žďárských vrších nepochybný.

<http://www.sarkanperennataimisto.fi/kuvat/p131.jpg>

Copyright © Jan Sarkan

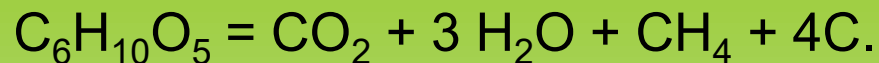
© OpenStreetMap contributors.

uvidíme v Cikháji

II. Rašeliništní druhy (torfofyty) v květeně Žďárských vrchů

Rašelinění (ulmifikace) probíhá ve vodním prostředí za **nepřítomnosti vzduchu**, ve kterém se celulóza a jiné sacharidy rozkládají podle celkové rovnice:

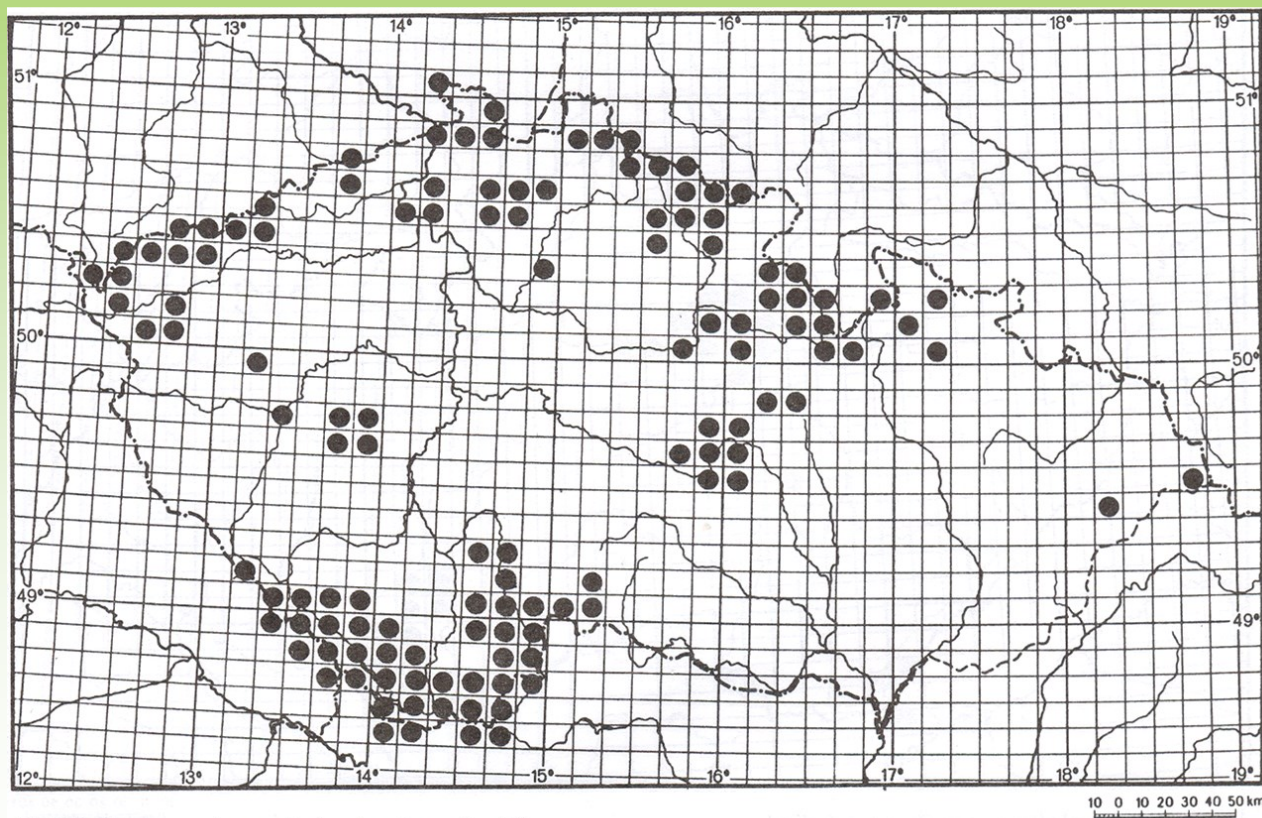
Tmavé zbarvení rašeliny je podmíněno právě vysokým obsahem uhlíku, který by jinak v aerobních podmínkách unikl ve formě CO_2 .

Výskyt rašelinišť je tak v ČR vázán:

na horské oblasti - ombrogenní vrchoviště podmíněná vysokým ročním úhrnem srážek)

na pánevní oblasti - údolní minerogenní rašeliniště v bezodtokých terénních depresích s nepropustnými dny, např. Třeboňská pánev).

47. *Eriophorum vaginatum* L. (suchopýr pochvatý)

 Areas covered with glacial ice during the Pleistocene

http://www3.interscience.wiley.com:8100/legacy/college/levin/0470000201/c hap_tutorial/ch13/images/le13_37.jpg

<http://www.prehistory.com/dinosaurs/woolym.jpg>

Na sklonku doby ledové
dnešní rašelinné druhy

často ve vegetaci **glaciální tundry** nebo **tajgy**.

rostou i v dnešní arktické tundře nebo boreální tajze ve Skandinávii a severním Rusku.

Skandinávská tundra na náhorní plošině Hardangervida v jižním Norsku

Parková tajga na mělkém půdním profilu v povodí řeky Otty ve středním Norsku

Rašelinná tajga v národním parku Muddus ve středním Švédsku

Po skončení doby ledové ustupovaly tyto druhy spolu s ledovcem na sever.

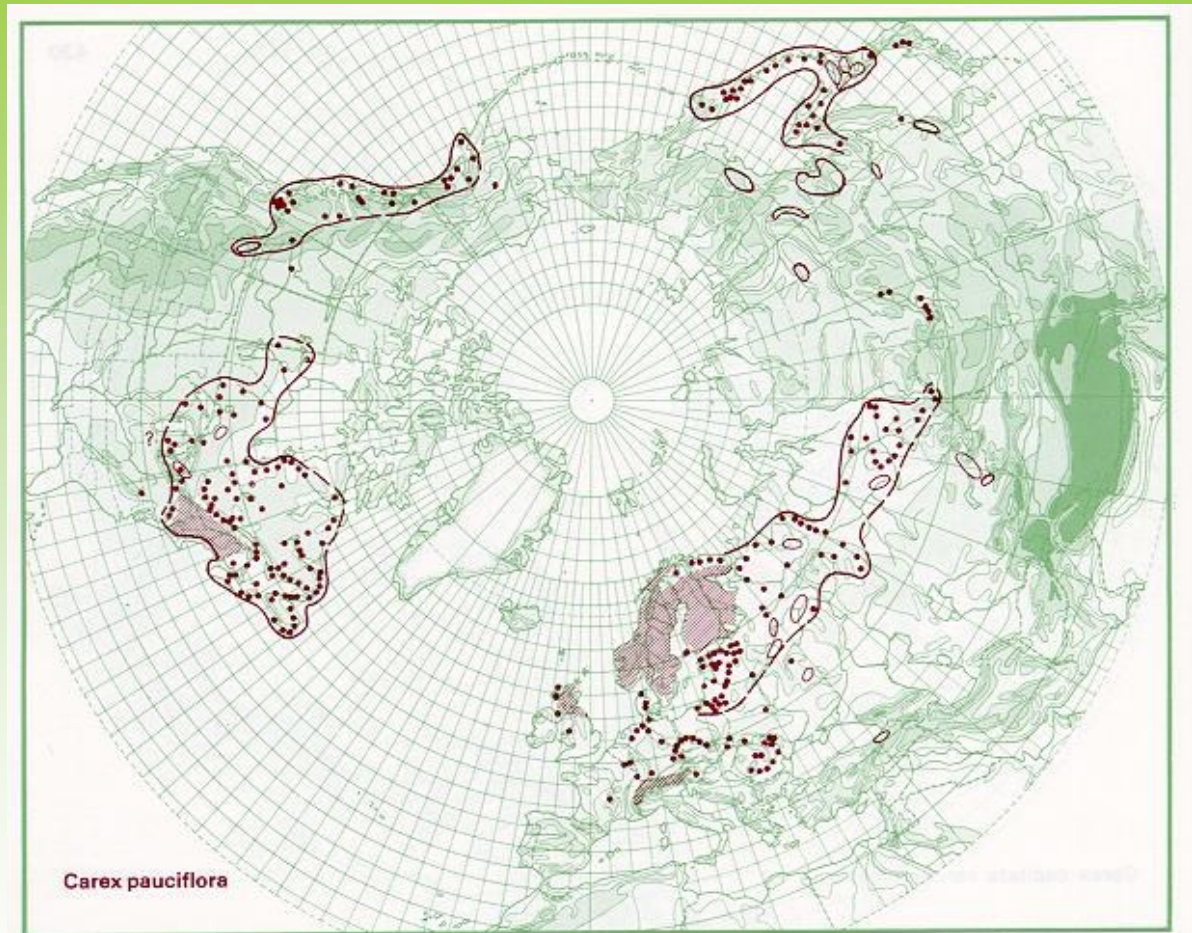
Rašeliniště se stala ve střední Evropě jedinými místy (refugii), na nichž tyto druhy přežily

= glaciální relikty

Historicky je tak podmíněno i celkové boreálně-alpidské rozšíření torfofytů:

disperzní - na rašeliništích v **mírné** (temperátní) zóně

souvislé - v tajze a tundře **boreální** a **subarktické** zóny.

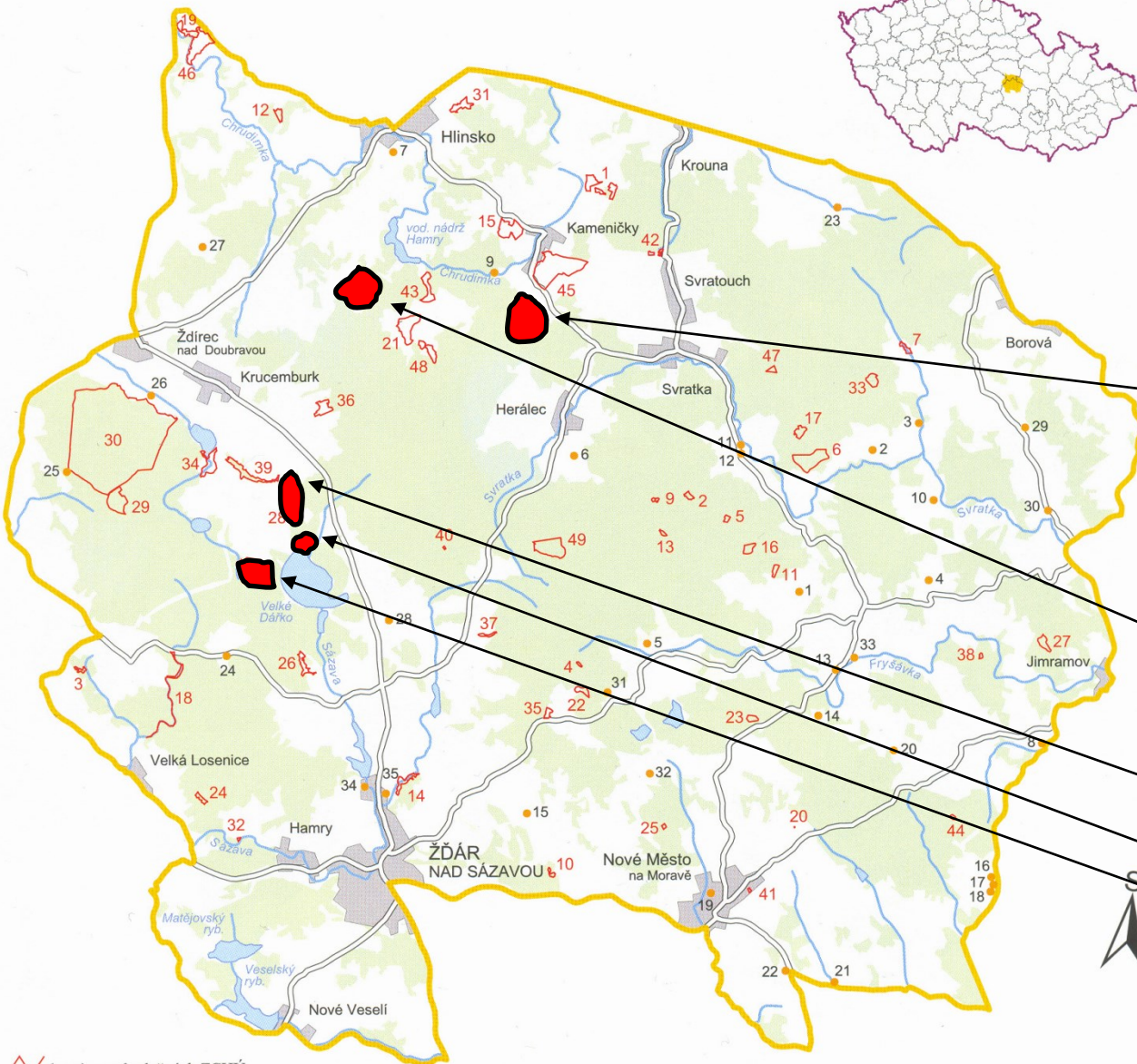

Větší rašeliniště ve Žďárských vrších

1. Krejcarský les u Kameniček

2. Zalibenské rašeliniště Na Velkém Černém

3. Dářská rašeliniště Borky Ostrov Padrtiny

— hranice maloplošných ZCHÚ

● památné stromy 1–35 (viz text)

2 0 2 4 6 km

Živé rašeliště Borky u Radostína nedaleko Velkého Dářka

<http://big.jaroska.cz/akce/darko/P5240225.JPG>

součást tras 2 a 3

Torfotyty Žďárských vrchů

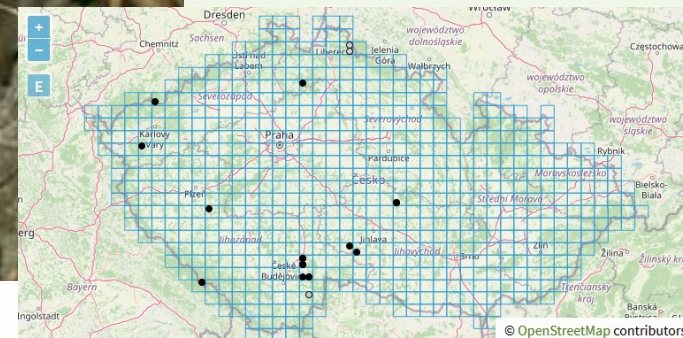
**ostřice
šlahounovitá**
(*Carex chordorrhiza*
- Padrtiny),

**možno vidět na
trase 2**

[https://pladias.cz/taxon/distribution/
Carex%20chordorrhiza](https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20chordorrhiza)

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Carex chordorrhiza 4667

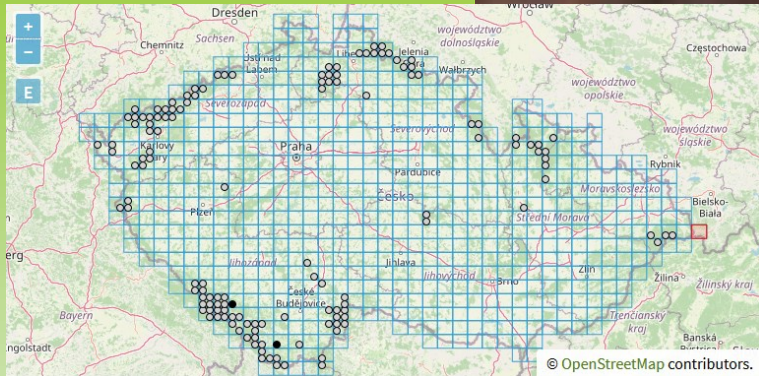
http://www.hlasek.com/foto/carex_chordorrhiza_4667.jpg

Glaciálně reliktní torfofyty Žďárských vrchů

kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia* - Padrtiny),

Andromeda polifolia
Foto: Norman Hagen

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Andromeda%20polifolia>

uvidíme na trase 2

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/andromeda_polifolia_Norman_Hagen01.jpg

uvidíme na trase 2

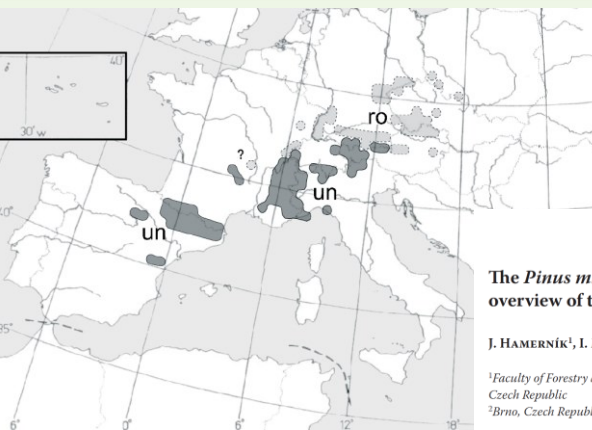
<https://botany.cz/foto/pinusuligherb2.jpg>

Jediným výhradně středoevropským torfofytem je v **borovice blatka** (*Pinus rotundata* - Pádrtiny).

<http://rostliny.nikde.cz/view.php?cisloclanku=2004032703>

http://stanoviste.natura2000.cz/index.php?page=biotop_detail&BiotopID=23

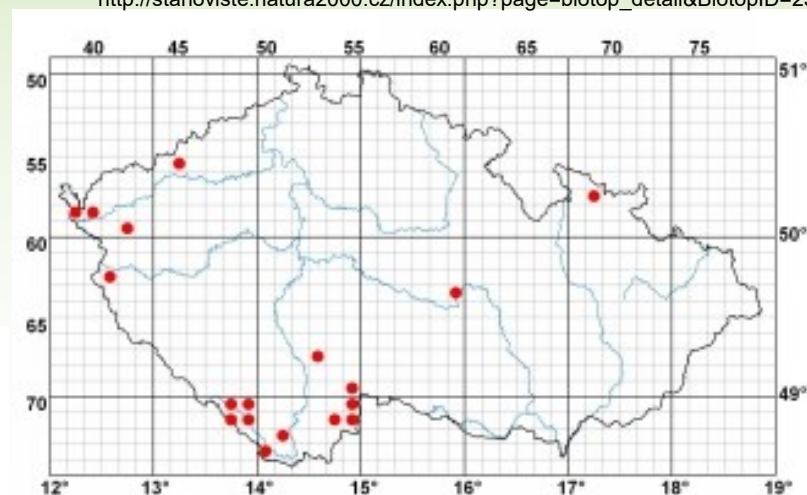
JOURNAL OF FOREST SCIENCE, 53, 2007 (6): 253–266

The *Pinus mugo* complex – its structuring and general overview of the used nomenclature

J. HAMERNÍK¹, I. MUSIL²

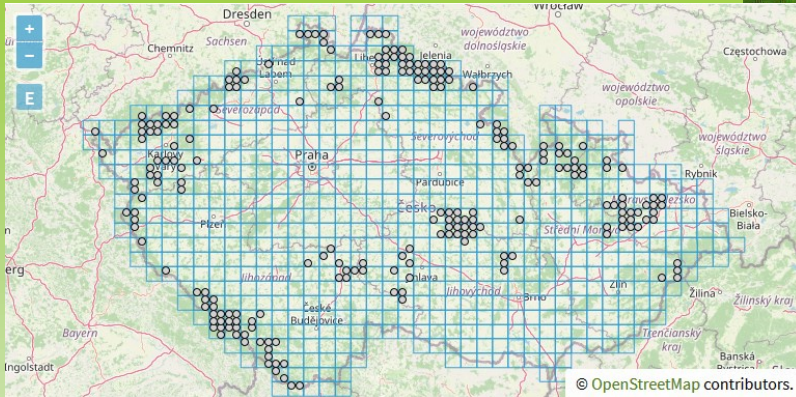
¹Faculty of Forestry and Environment, Czech University of Life Sciences Prague, Prague, Czech Republic

²Brno, Czech Republic

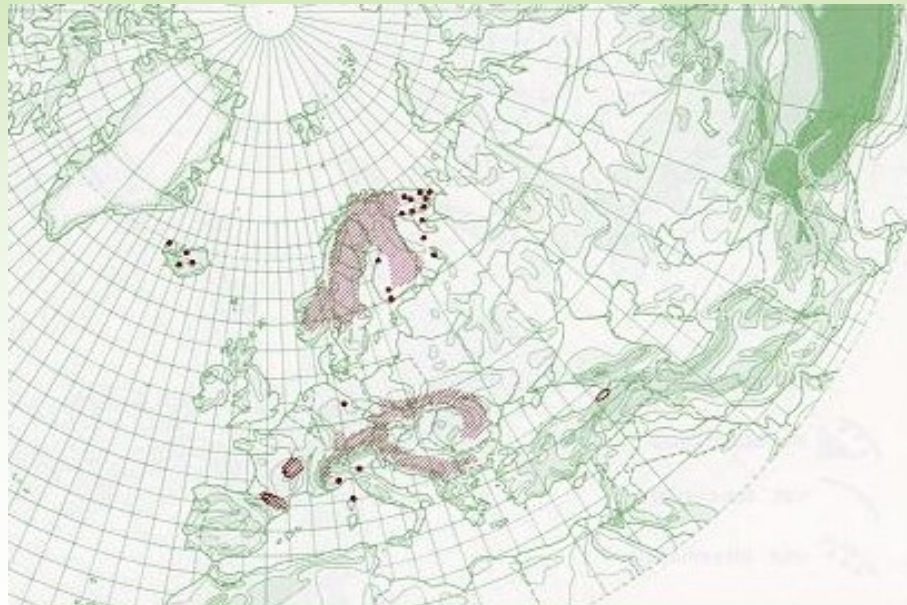
Glaciálně reliktní torfofyty Žďárských vrchů

bika sudetská (*Luzula sudetica*),

uvidíme na všech
trasách

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Luzula%20sudetica>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/junca/luzul/luzusudv.jpg>

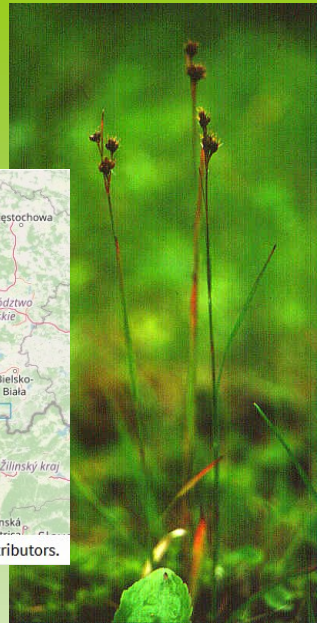

Foto: Ame Anderberg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/junca/luzul/luzucam3.jpg>

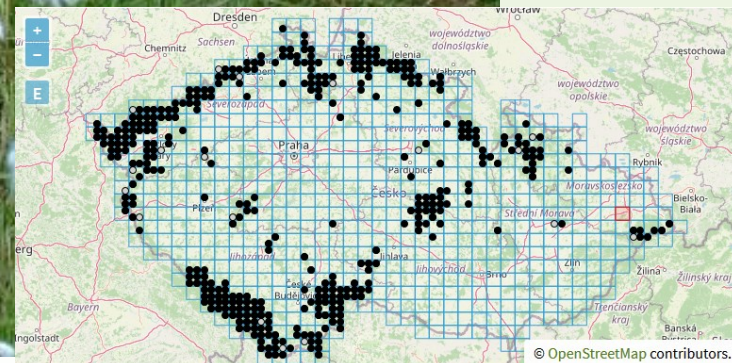
Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*),

uvidíme trasách 2 a 3

<http://jata.vampula.net/kasvio/kuvat/tupasvilla3.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Eriophorum%20vaginatum>

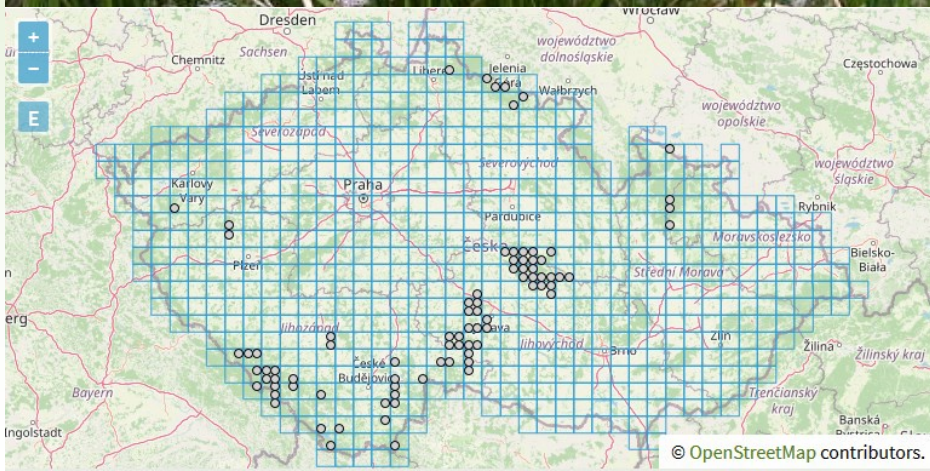
Torfofyty Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

suchopýrek alpský (*Baeothryon alpinum*),

http://rostliny.nikde.cz/foto/trichophoru_malpinumherb.jpg

http://myco-cheype.chez.tiscali.fr/images/Fleurs/trichophorum_alpinum.jpg

© OpenStreetMap contributors.

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Trichophorum%20alpinum>

**uvidíme na
trasách 3 a 4**

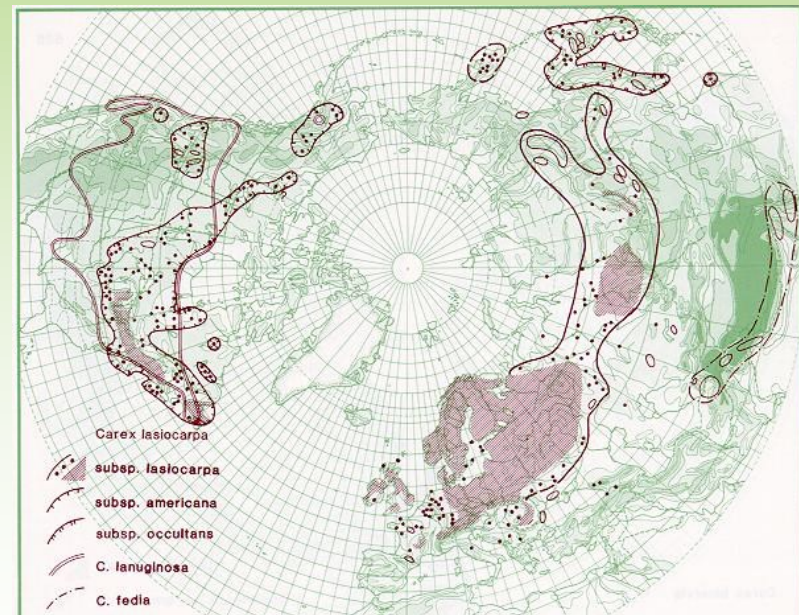
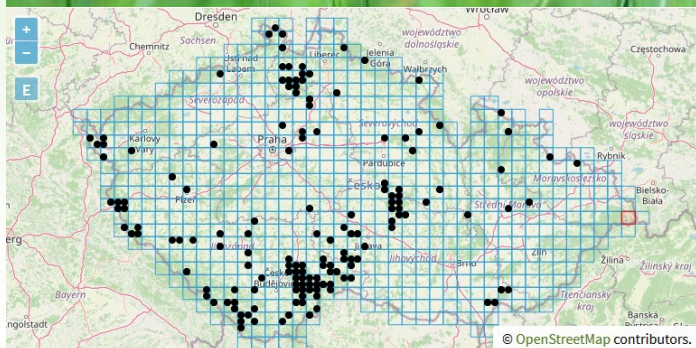
Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

ostřice plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*),

http://www.botany.wisc.edu/herbarium/carex/images/pics/carlassame_sc.jpg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/kartor/carelasv.jpg>

http://www.floracyberia.net/spermatophyta/angiospermae/mocotyledoneae/cyperaceae/carex_lasiocarpa.jpg

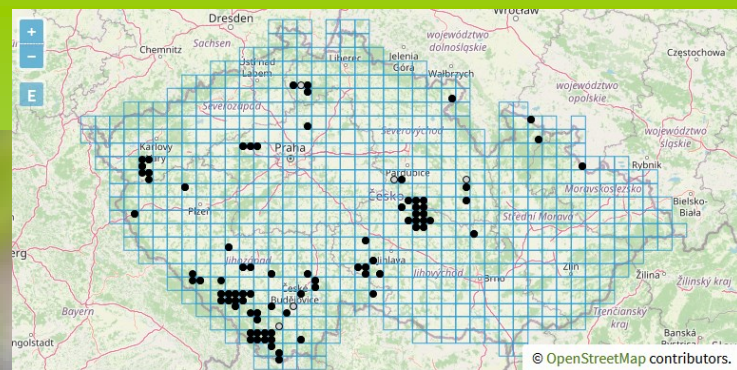
uvidíme na trase 2

Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

ostřice dvoudomá (*Carex dioica*)

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/bilder/caredio4.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20dioica>

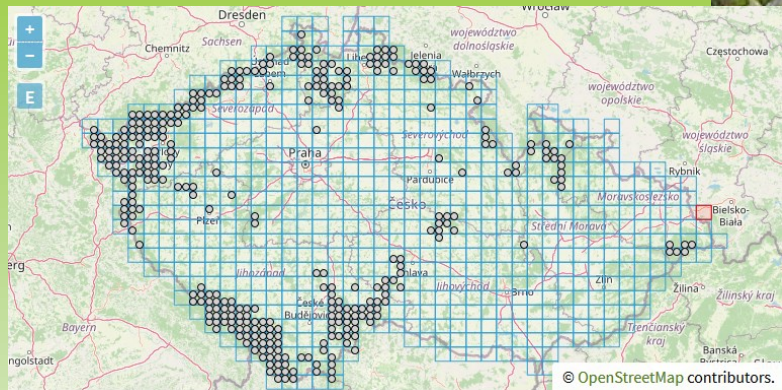
uvidíme trasách 1 a 3

http://www.victoria-adventure.org/aquatic_plants/werner/wet_soil/carex_dioica.jpg

Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Vaccinium%20oxycoccus>

http://www.hlasek.com/foto/oxycoccus_palustris_a4549.jpg

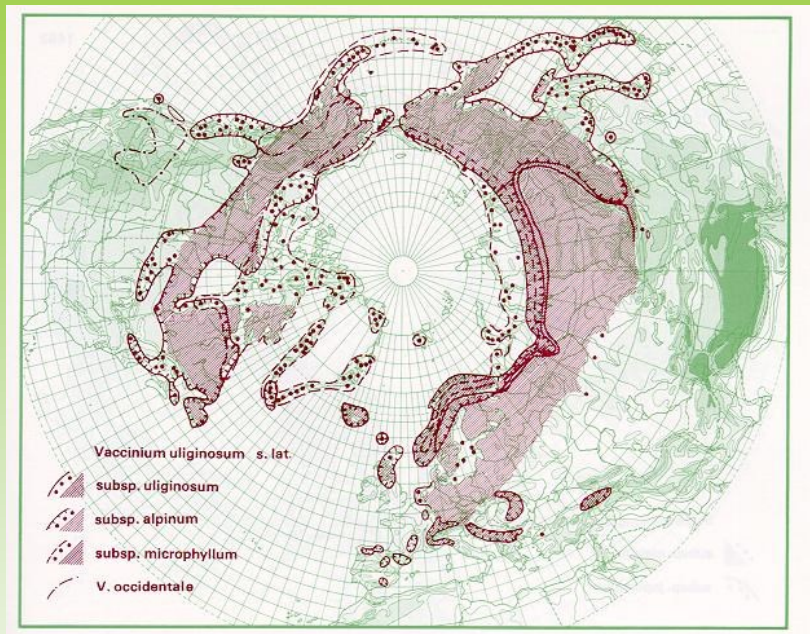
uvidíme trasách 2 a 3

http://www.atlas-roslin.pl/foto/mr/mr-oxycoccus_palustris_s61_07.jpg

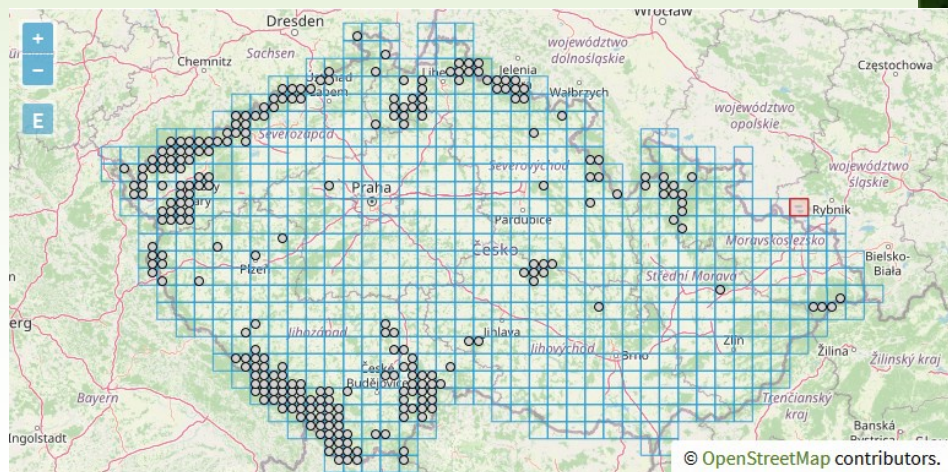
Torfofyty Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

vlochyně (*Vaccinium uliginosum*) uvidíme na trasách 2 a 3

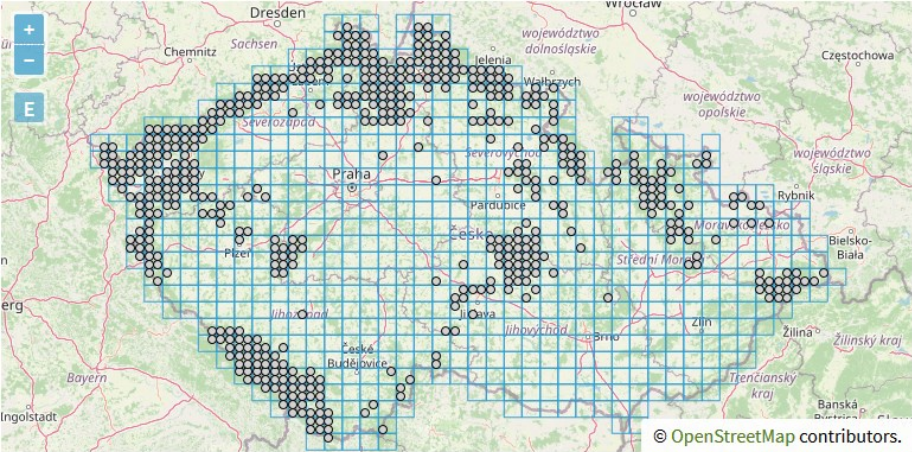
<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/erica/vacci/vacculiv.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Vaccinium%20uliginosum>

Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

sedmikvítka evropský (*Trientalis europaea*) uvidíme na všech trasách

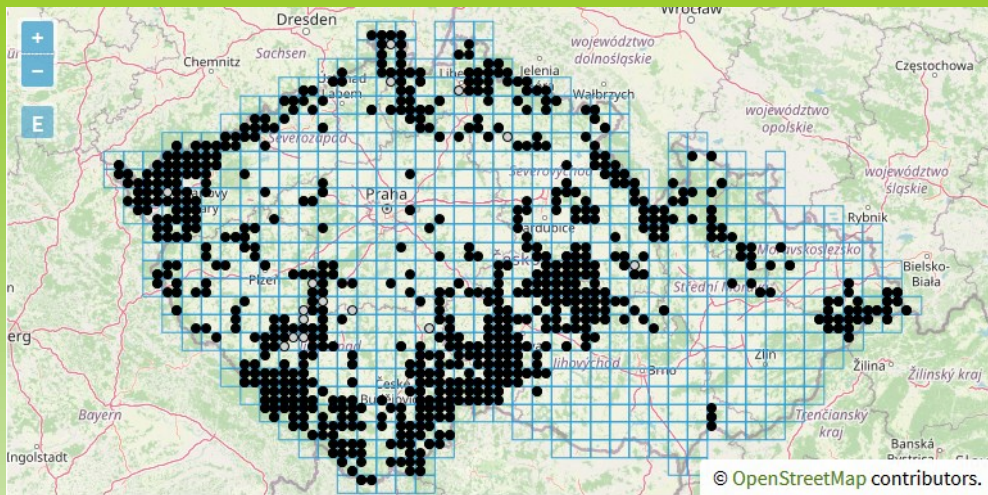
http://www.hlasek.com/foto/trientalis_europaea_4978.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Trientalis%20europaea>

Torfofity Žďárských vrchů chybějící v okolních regionech

rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*),

http://www.hlasek.com/foto/drosera_rotundifolia_6362.jpg

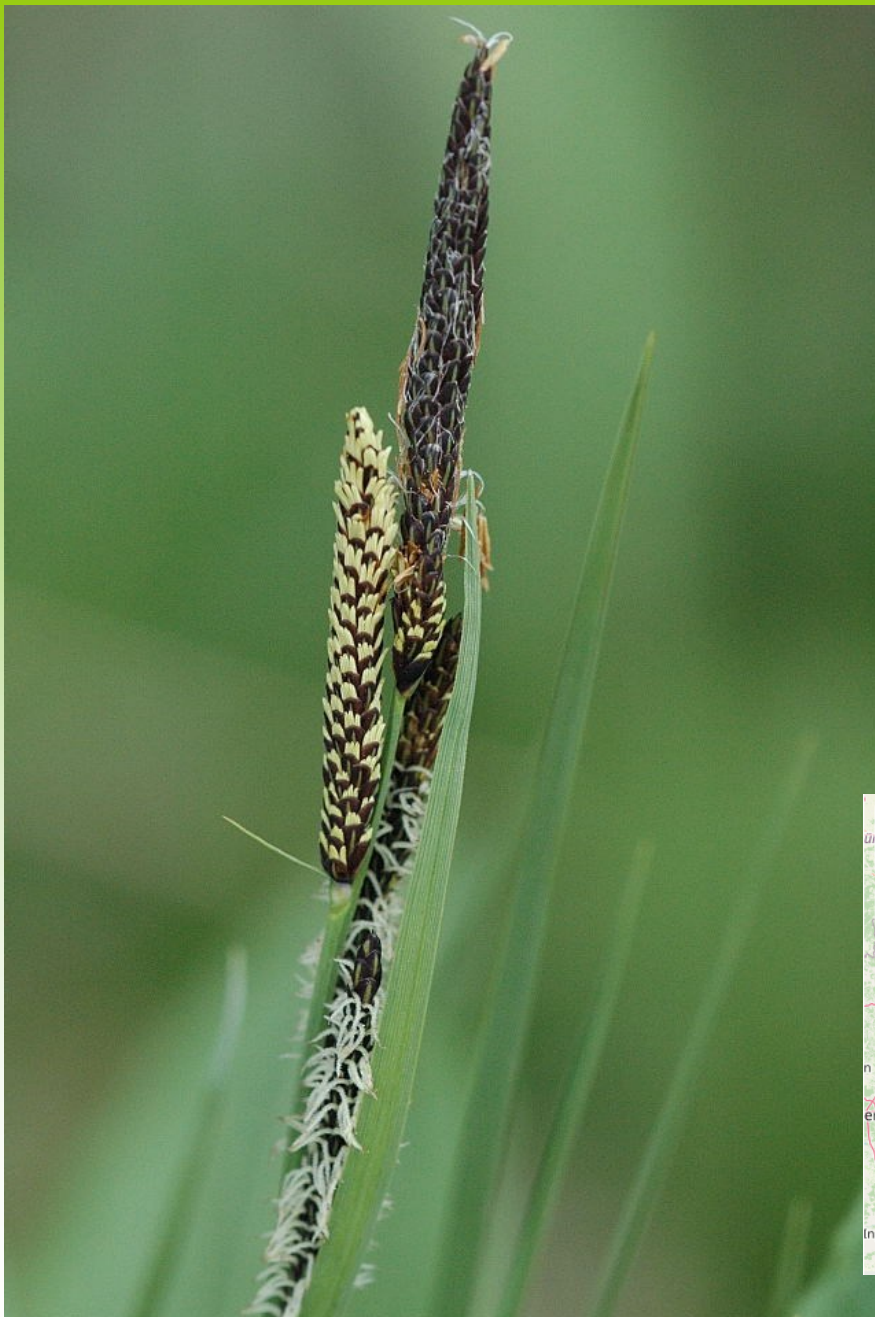
<https://pladias.cz/taxon/distribution/Drosera%20rotundifolia>

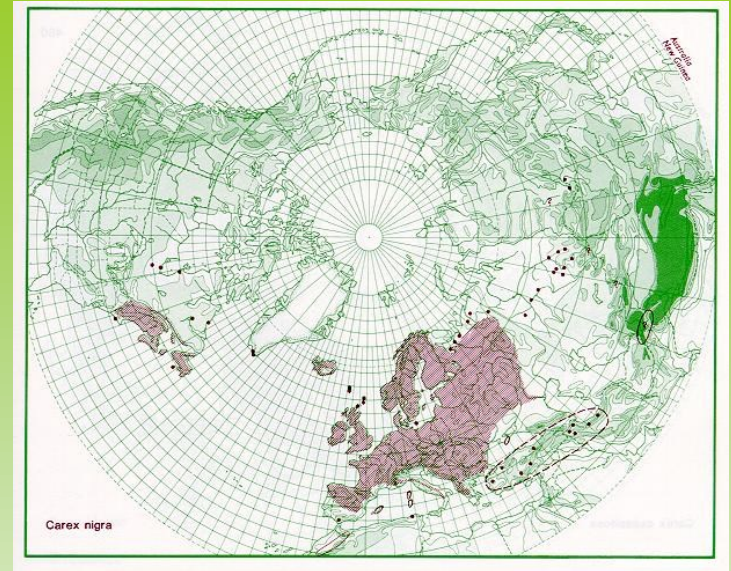
http://www.ville-ge.ch/cjb/BotSyst/APG2/CRYidae_Sant/100_DRS_Dr2.jpg

uvidíme na trasách 2 a 3

Hojné torfofytý Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

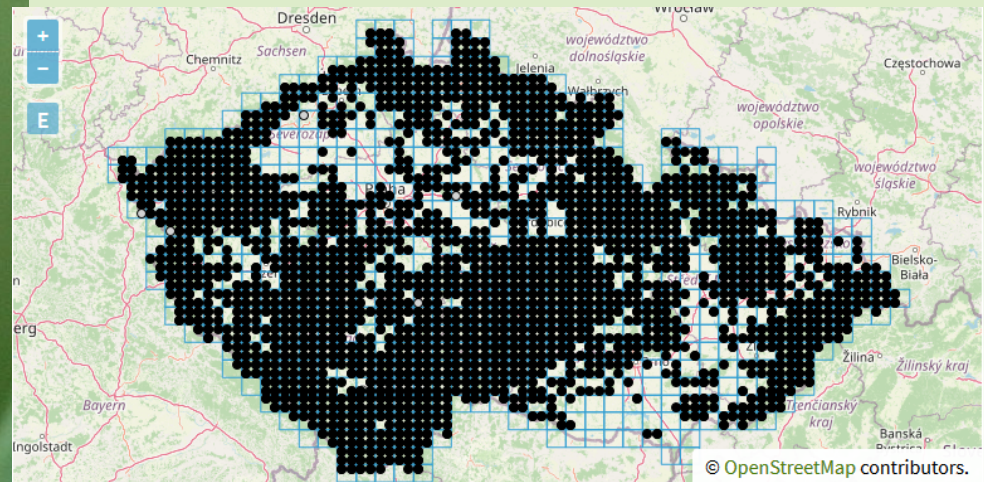

ostřice obecná (*Carex nigra*),

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/kartor/carenigv.jpg>

uvidíme na všech trasách

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20nigra>

<http://popgen0146uns50.unimaas.nl/~jlindsey/commanster/Plants/Grasses/SpGrasses/Carex.nigra.jpg>

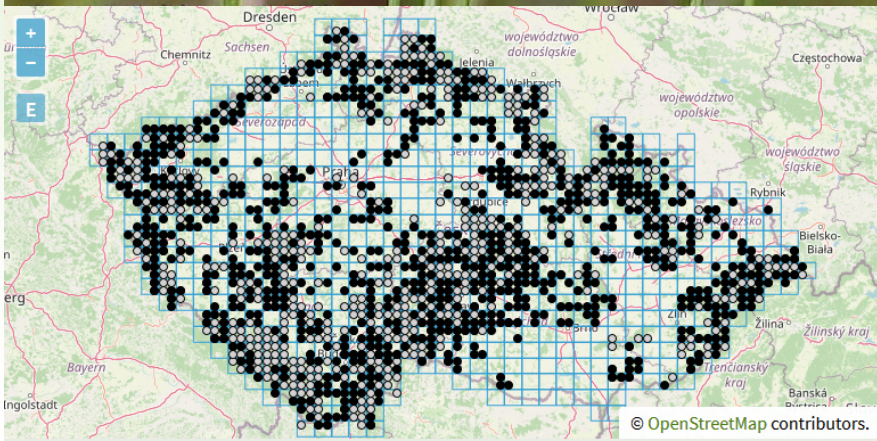
Hojné torfofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

ostřice ježatá (*Carex echinata*),

http://www.hlasek.com/foto/carex_echinata_a353.jpg

<http://popgen0146uns50.unimaas.nl/~jlindsey/commanster/Plants/Grasses/SpGrasses/Carex.echinata.jpg>

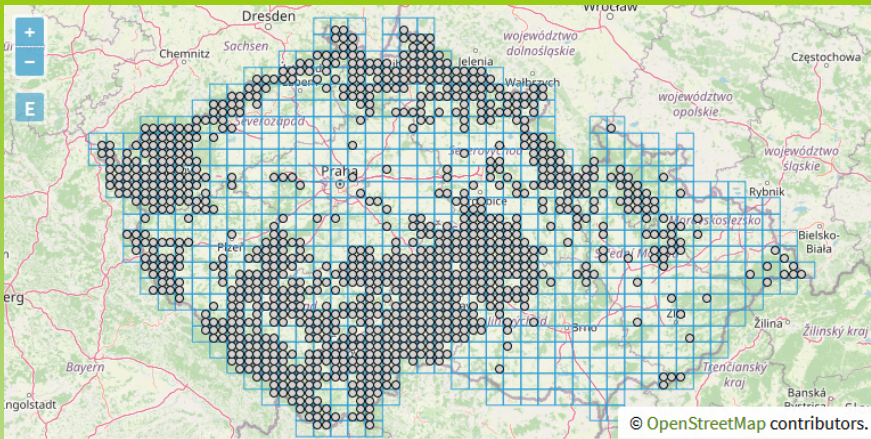

uvidíme na všech trasách

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20echinata>

Hojné torfofytý Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

sítina nit'ovitá (*Juncus filiformis*),

© OpenStreetMap contributors.

Foto: Anna-Lena Anderberg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/junca/juncu/juncfil3.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Juncus%20filiformis>

<http://edu.taivalkoski.fi/tk-koulut/lukio/kasvisto/Jouhivihvila.jpg>

uvidíme na všech trasách

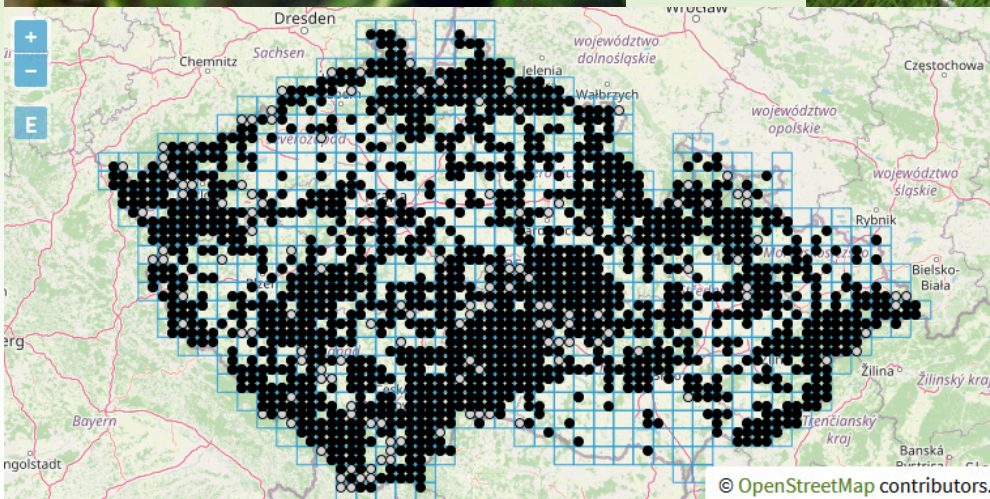
Hojné torfofity Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*),

uvidíme na všech
trasách

http://www.rz.uni-karlsruhe.de/~db50/FOTO_-_Archiv/Eriophorum%20angustifolium%20BotKA%20F31.jpg

<http://www-stud.biol.uni.lodz.pl/sknop/img/majdow/4.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Eriophorum%20angustifolium>

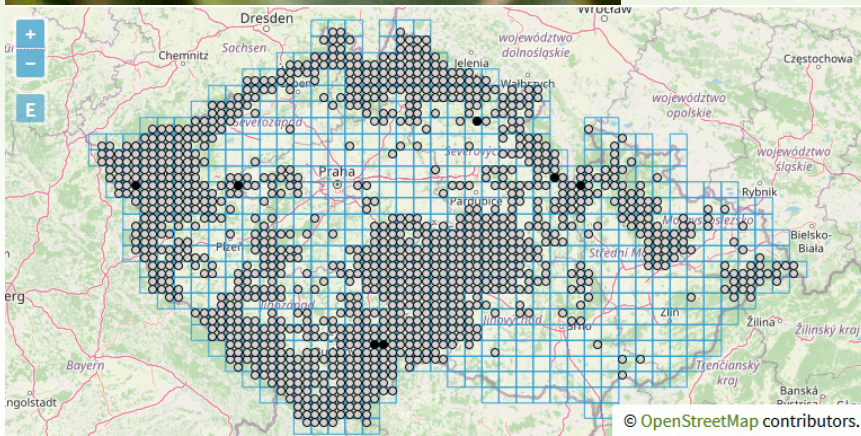
Hojné torfofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

violka bahenní (*Viola palustris*),

<http://www.nature-diary.co.uk/nn-images/0404/040425-viola--palustris.jpg>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/viola/viola/Violpal1.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Viola%20palustris>

**uvidíme na všech
trasách**

Hojné torfofity Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

bříza pýřitá (*Betula pubescens*),

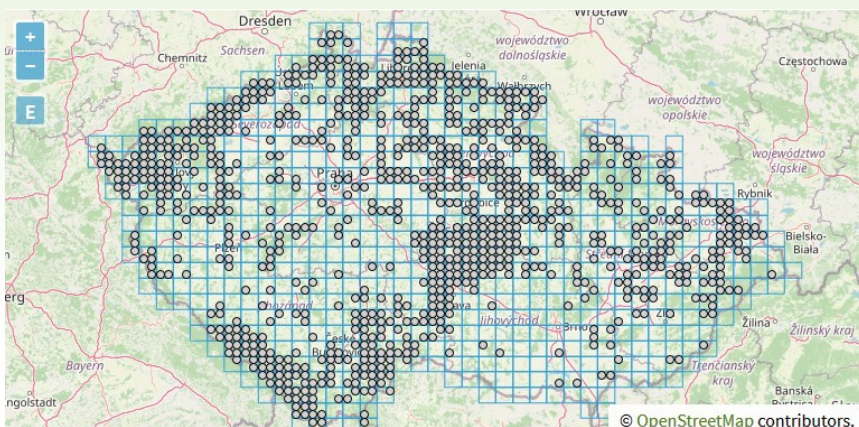
Betula pubescens ssp. pubescens
Foto: Norman Hagen

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/betula/betul/betupub1.jpg>

Foto: NRM

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/Betula_pubescens_ssp_pubescens_Norman_Hagen01.jpg

© OpenStreetMap contributors.

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Betula%20pubescens>

**uvidíme na trase 2
a dalších**

Hojné torfofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*),

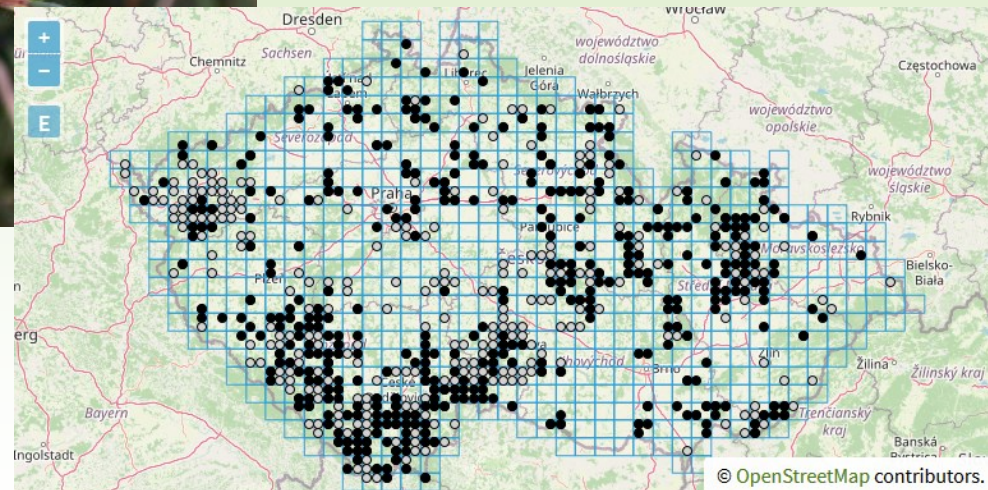
http://www.atlas-roslin.pl/gatunki/Salix_rosmarinifolia.htm

Fot. M. Romański

http://www.atlas-roslin.pl/foto/mr/salix_rosmarinifolia1.jpg

uvidíme na trase 2

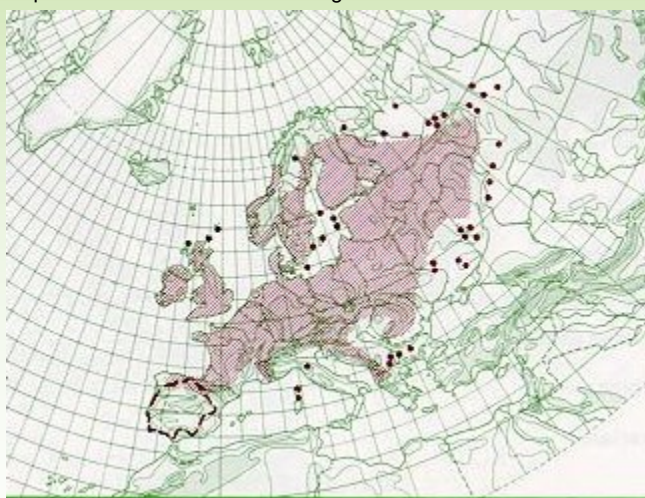
<https://pladias.cz/taxon/distribution/Salix%20rosmarinifolia>

Hojné torfofyty Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

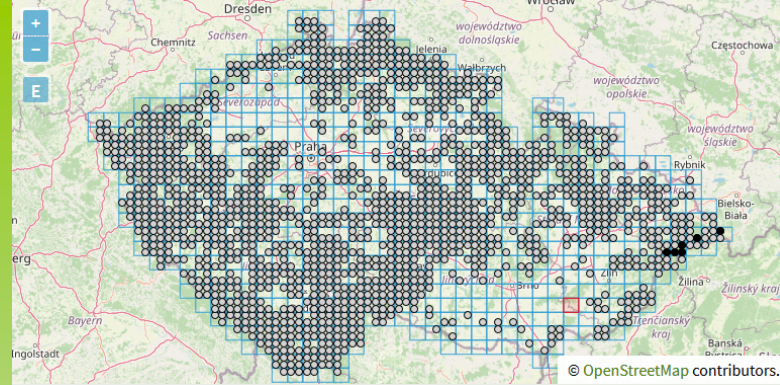
vrba ušatá (*Salix aurita*), uvidíme na všech trasách

<http://www.ruhr-uni-bochum.de/boga/html/Salix.aurita.ho2.JPG>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/salica/salix/saliaurv.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Salix%20aurita>

Salix aurita
Foto: Jan Wesenberg

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/salix_aurita_Jan_Wesenberg03.jpg

vrba pětimužná (*Salix pentandra*)

http://herba.msu.ru/images/Salicaceae_Mirbel/Salix_L./pentandra_L./1.jpg

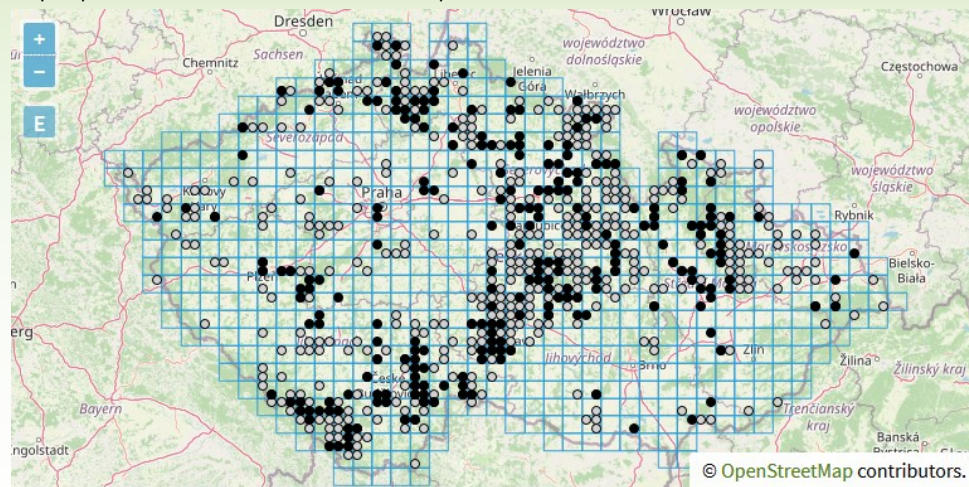
<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/salica/salix/salipen2.jpg>

Foto: Arne Anderberg

uvidíme na všech trasách

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Salix%20pentandra>

Hojné torfofity Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

Gabriele Jesdinsky

<http://www.gartendatenbank.de/pflanzen/vaccinium/003.htm>

vaccinium-003 | Authorized use only on GartenDatenbank.de

brusinka (*Vaccinium vitis-idaea*)

uvidíme
na všech
trasách

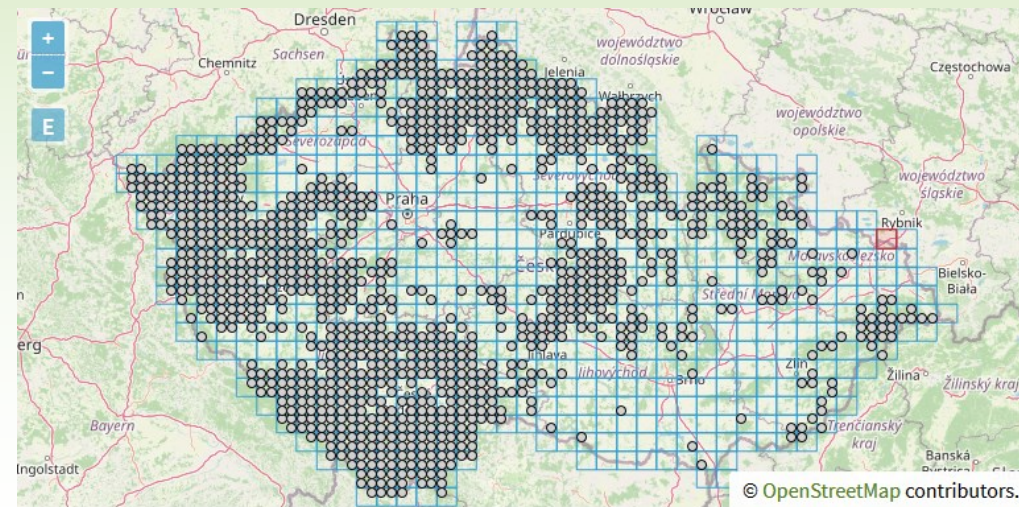
<http://www.cc.jyu.fi/~pamakine/koivula/kuvat/vaccinium.vitis-idaea.jpg>

Foto: Torbjörn Kronestedt

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/erica/vacci/vaccvit3.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Vaccinium%20vitis-idaea>

© OpenStreetMap contributors.

Hojné torfofity Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

Torfofytům jsou blízké svým lokálním i celkovým rozšířením (hlavně vazbou na boreální oblast) **druhy vázané na oligotrofní vody a jejich břehy:**

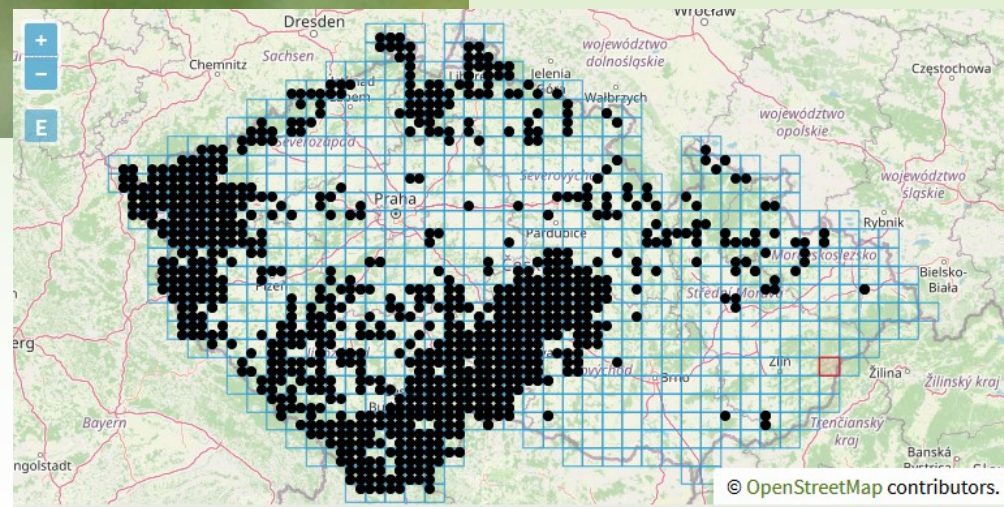
Druhy břehů oligotrofních vod Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

zábělník bahenní (*Comarum palustre* - hojně),

uvidíme na všech trasách

<http://www.murman.ru/flora/pictures/p200127.jpg>

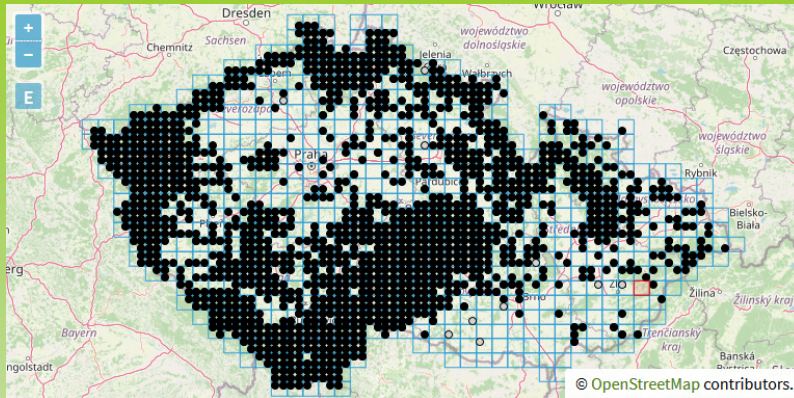
<https://pladias.cz/taxon/distribution/Comarum%20palustre>

© OpenStreetMap contributors.

Druhy břehů oligotrofních vod Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

ostřice zobánkatá (*Carex rostrata* - hojně),

uvidíme na všech trasách

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20rostrata>

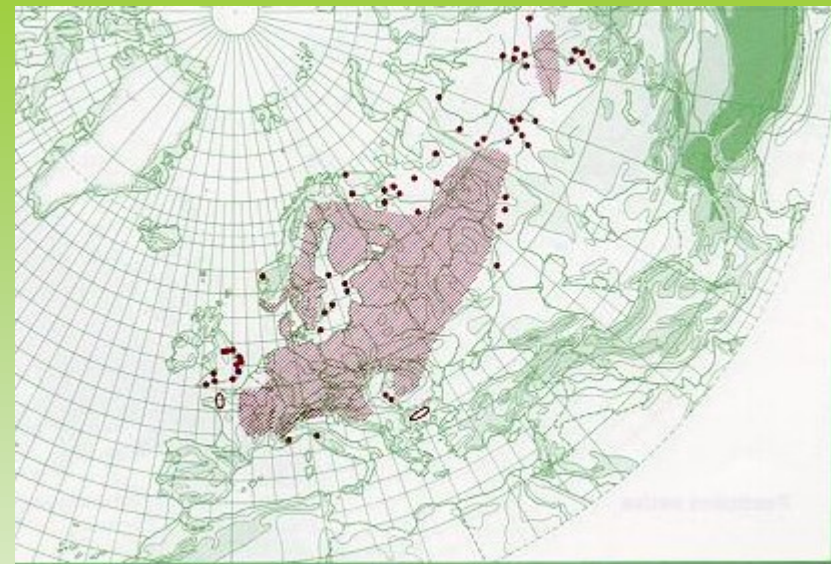
<http://jata.vampula.net/kasvio/kuvat/pullosara1.jpg>

Druhy břehů oligotrofních vod Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

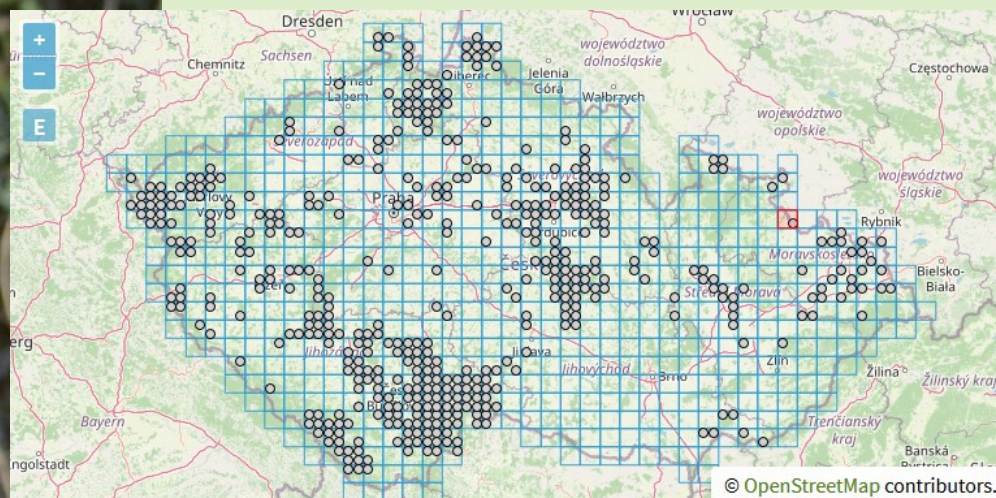

smlidník bahenní (*Peucedanum palustre* - hojně)

uvidíme často

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/apia/peuce/peucpalv.jpg>

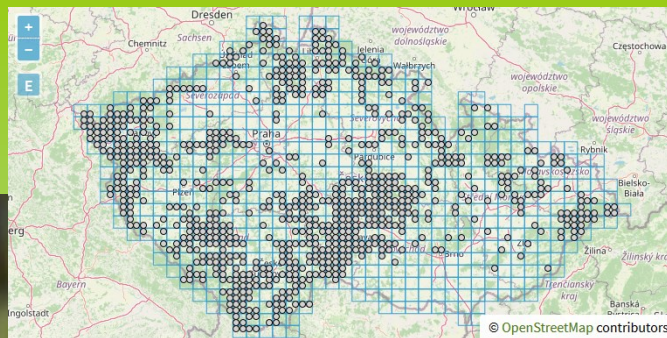
© OpenStreetMap contributors.

http://www.floracyberia.net/spermatophyta/angiospermae/dicotyledoneae/apiaceae/peucedanum_palustre.jpg

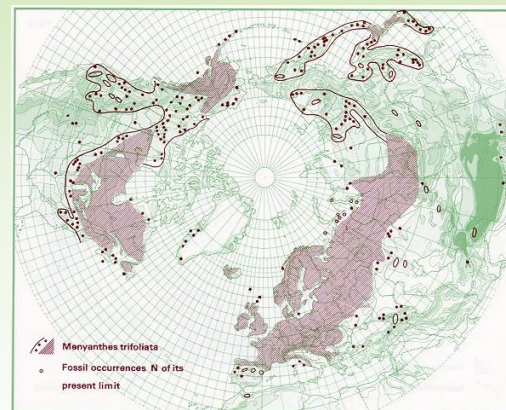
<https://pladias.cz/taxon/distribution/Peucedanum%20palustre>

Druhy břehů oligotrofních vod Žďárských vrchů vzácné v okolních regionech

vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata* - roztroušeně),

<http://www.aphotoflora.com/Menyanthes%20trifoliata-leaves-13-09-04.jpg>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/menyantha/menya/menytiv.jpg>

<http://www.boga.ruhr-uni-bochum.de/html/Menyanthes.trifoliata.ho1.JPG>

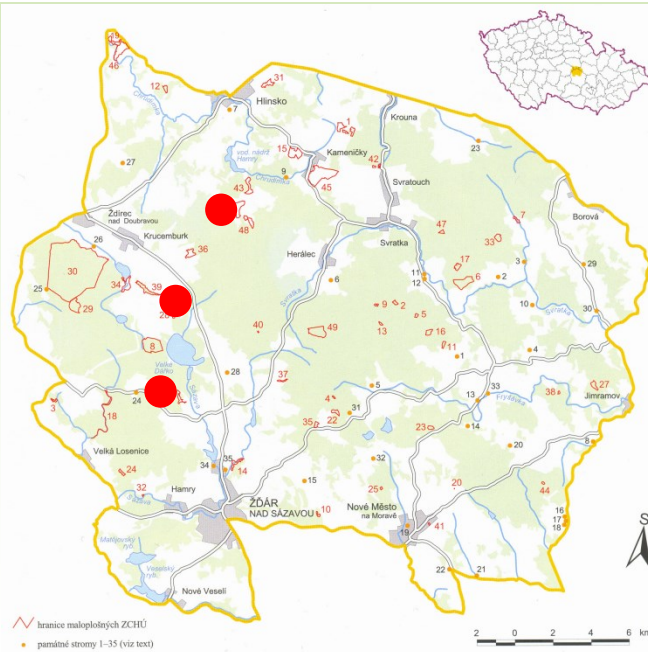
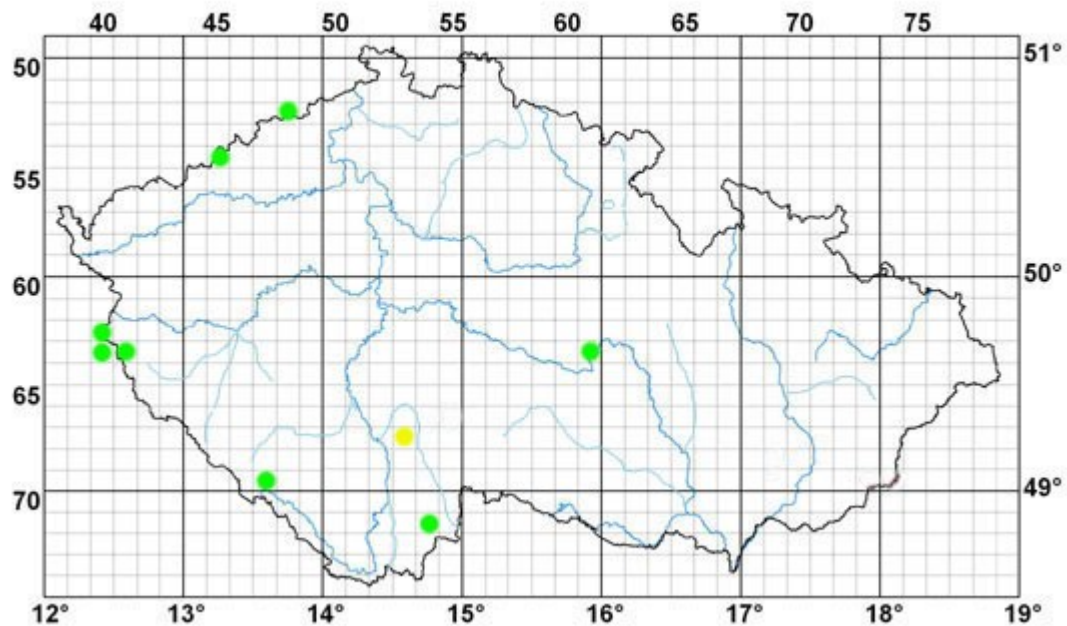
uvidíme na trasách 3 a 4

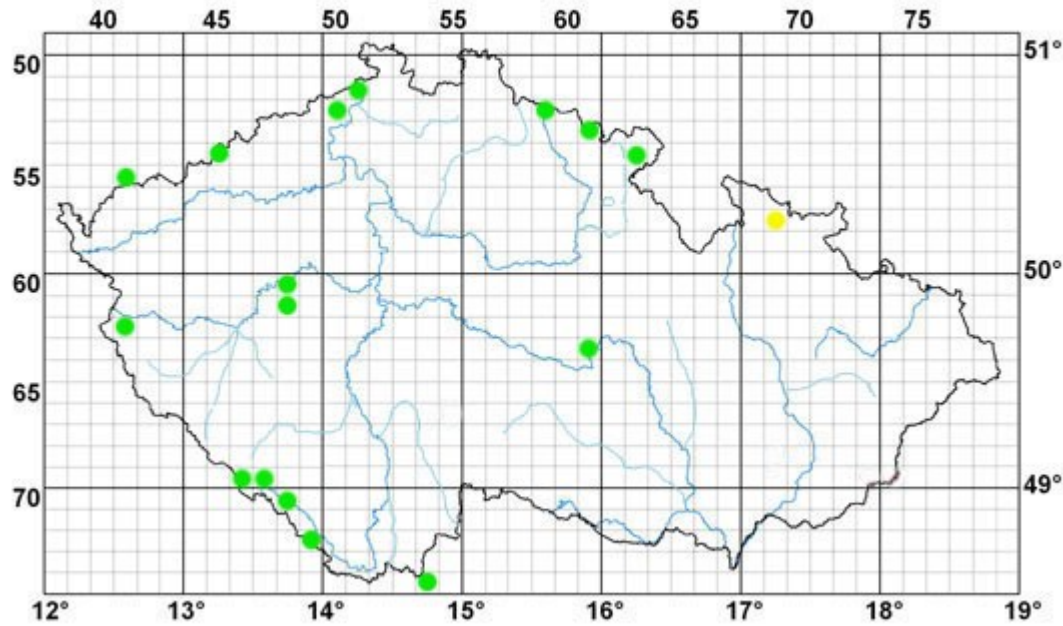
Analogie horských a rašelinných živočichů ve Žďárských vrších

Oryphantes angulatus plachetka bahenní

Vzácný rašelinný druh střední a
severní Evropy

Ve Žďárských vrších: Návesník, Pod
Kamenným vrchem, Radostínské
rašeliniště (Svatoň J., 2006,
Pavouci [Araneae] Žďárských vrchů)

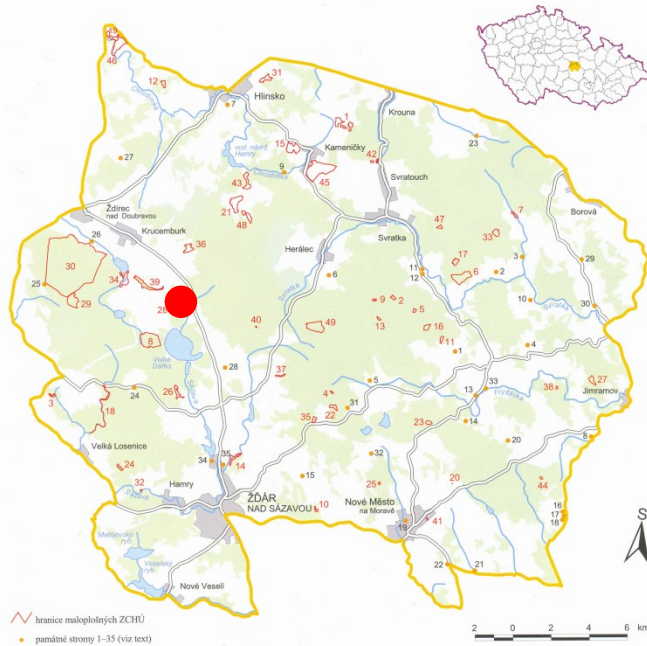

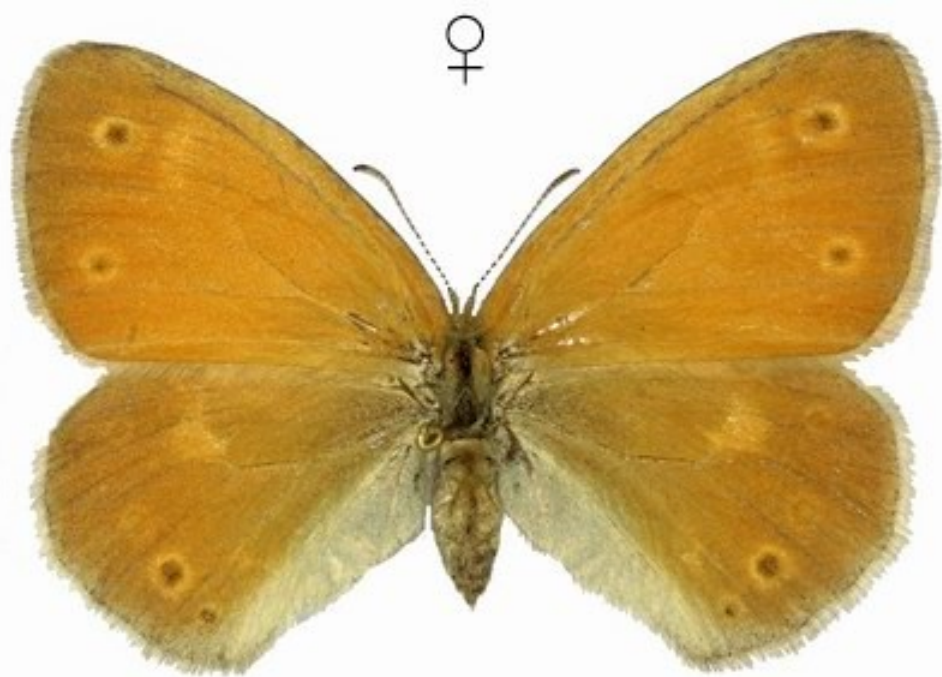

Příčnatka horská - *Hahnia montana*

Vzácný evropský druh lesů horského stupně.

Ve Žďárských vrších: Radostínské rašeliniště (Svatoň J., 2006, Pavouci [Araneae] Žďárských vrchů)

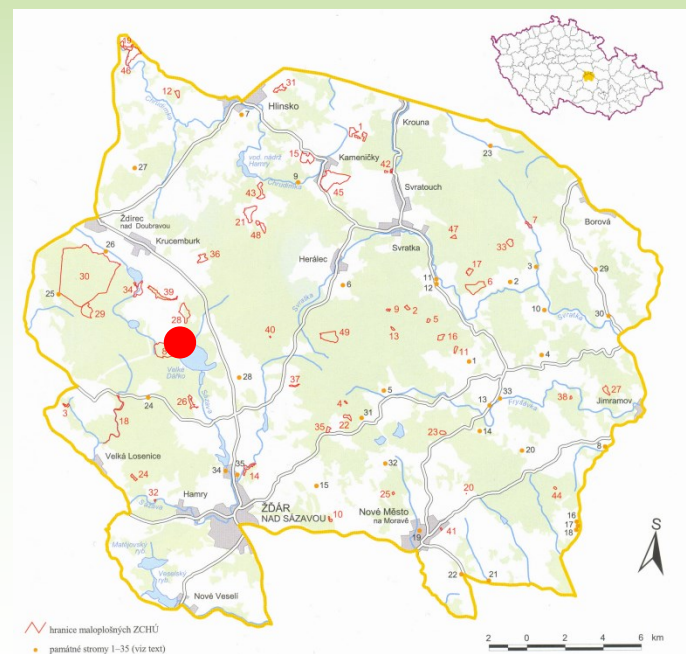

okáč stříbrooký *Coenonympha tullia*

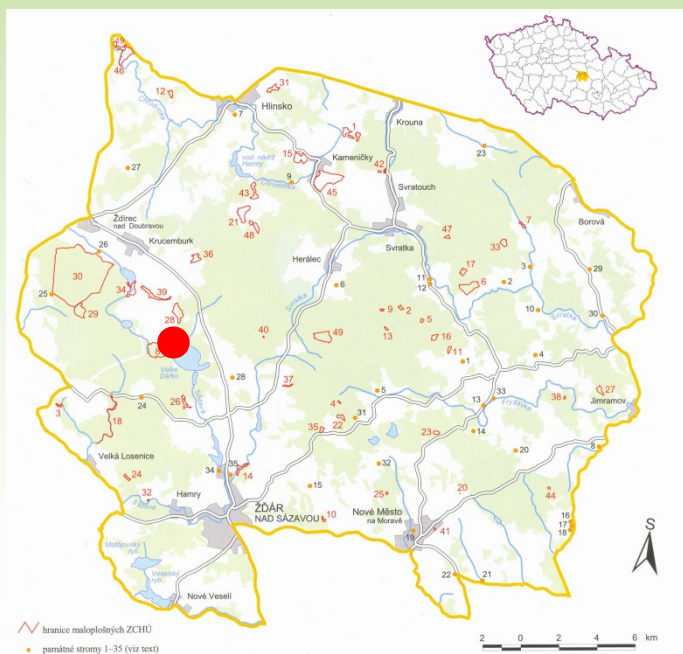
Palearktický vrchovištní a rašelinný druh. Housenky žijí na šáchorovitých: ostřicích a suchopýrech a na travách: kostřavách a lipnicích

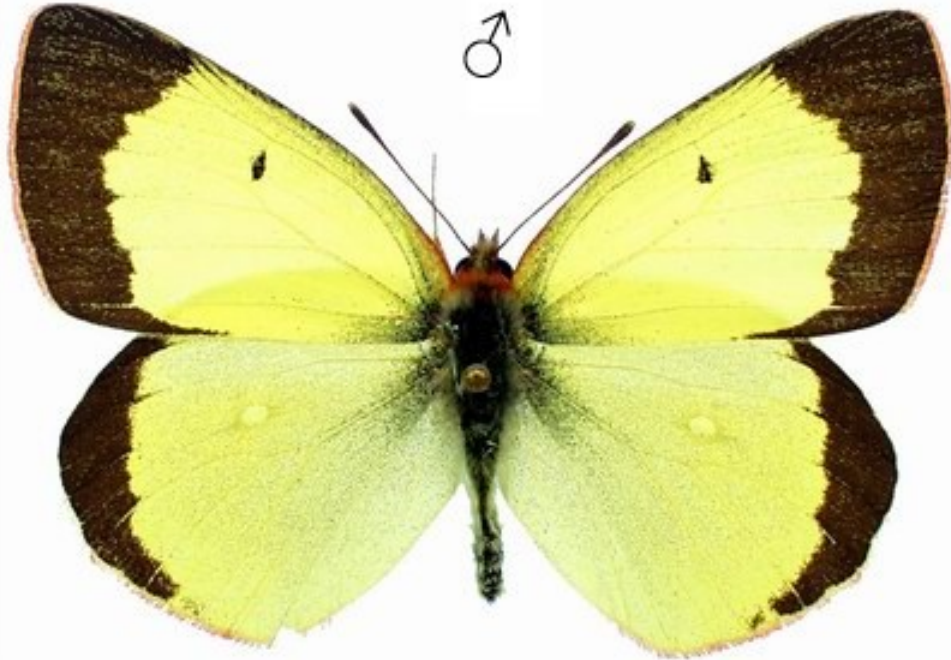
Ve Žďárských vrších např. na Radostínském rašelinšti

Plebeius optilete - modrásek stříbroskvrnný

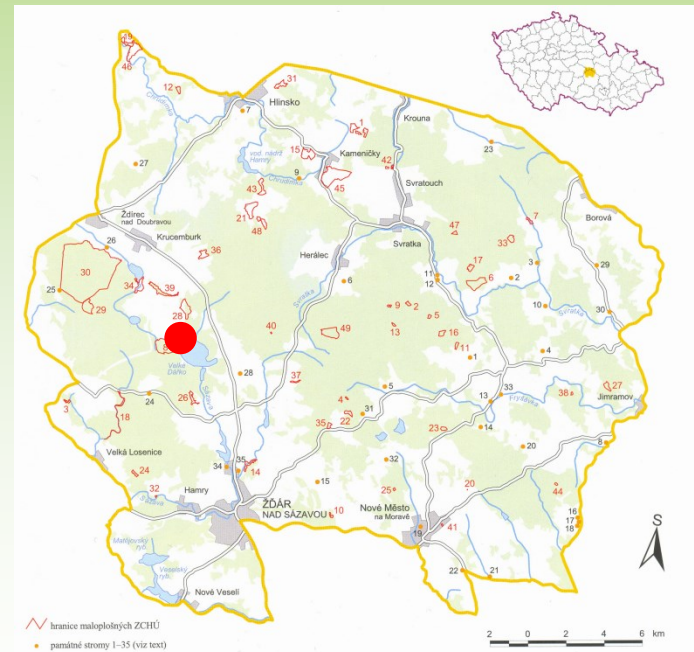
Ve Žďárských vrších např. na
Radostínském rašelinšti. Housenky
se živí listy *Vaccinium uliginosum*

Colias palaeno - žlut'ásek borůvkový

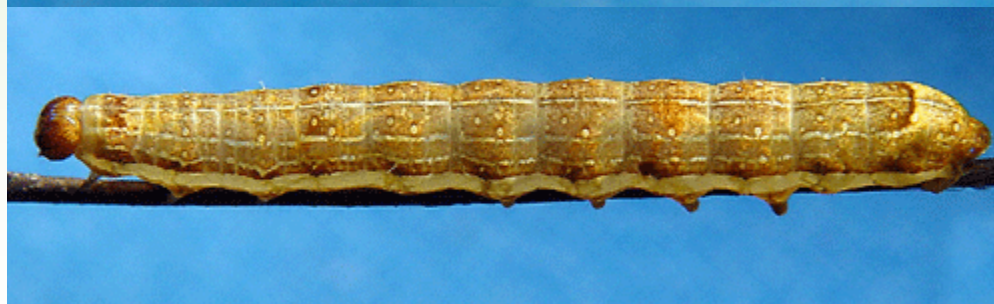
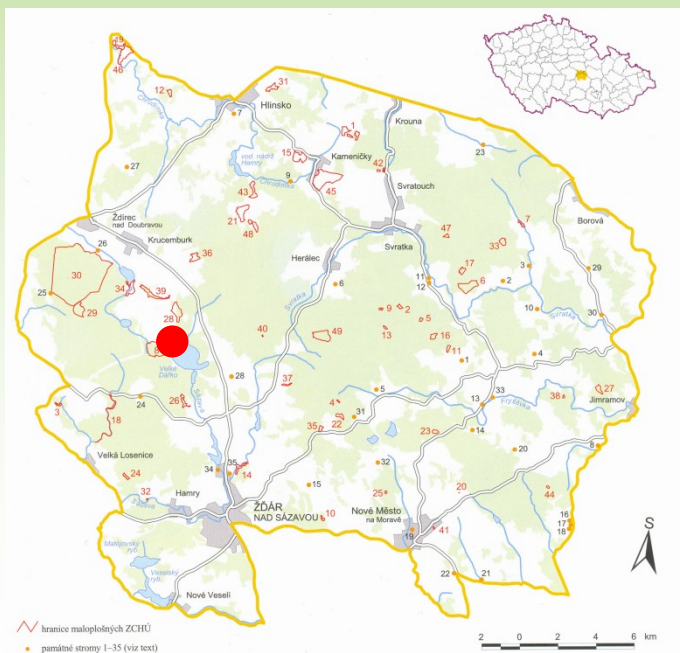
Ve Žďárských vrších např. na
Radostínském rašelišti. Housenky
se živí listy *Vaccinium uliginosum*. V
posledních 20 letech nezjištěn

dřevobarvec brusnicový - *Lithomoia solidaginis*

Housenky žijí na brusnicích (*Vaccinium*), jívě (*Salix caprea*), bříze bradavičnaté (*Betula pendula*), bříze pýřité (*Betula pubescens*) a na jeřábu obecném (*Sorbus aucuparia*).

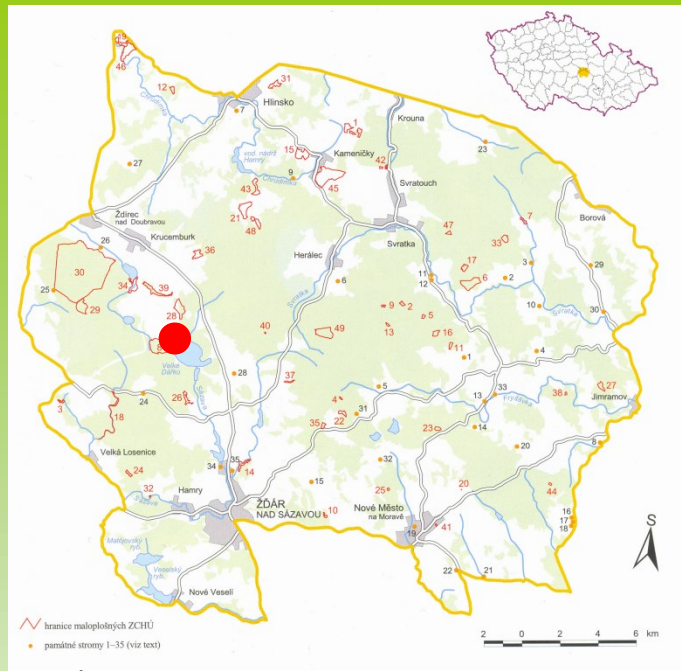
Ve Žďárských vrších na Radostínském rašelišti.

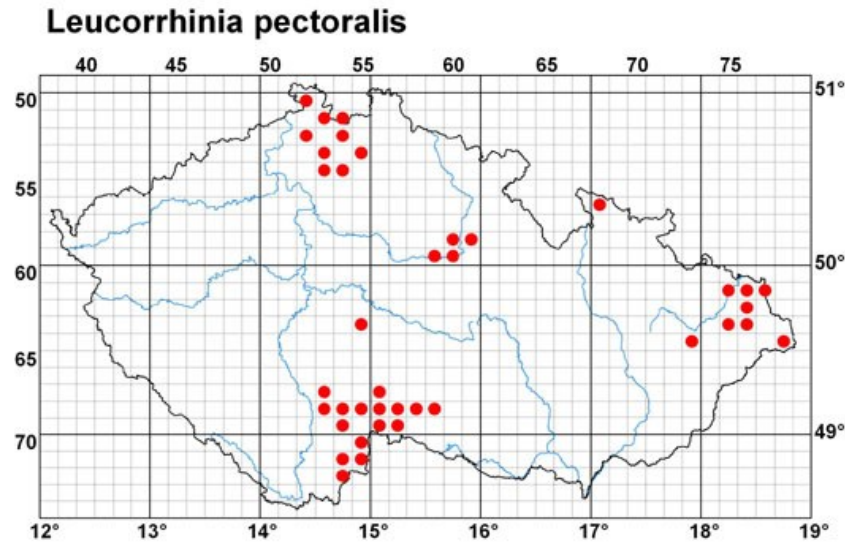
Vážka jasnokvrnná - *Leucorrhinia pectoralis*

Slatiny, rašelinště, lesní a luční tůňe, rybníky. Larvy i dospělci se živí převážně menším vodním hmyzem. Larvy žijí na ponořené vegetaci, rozkládajících se rostlinách nebo v rašelinném bahně, vyvíjejí se 2 roky. Dospělci se vyskytují od první poloviny května do konce července. Eurosibiřský druh. (www.nature.cz)

http://www.hlasek.com/leucorrhinia_pectoralis_ae8587.html

Ve Žďárských vrších např. na Radostínském rašelinšti

http://stanoviste.natura2000.cz/index.php?page=zivocich_detail&ZivocichID=173

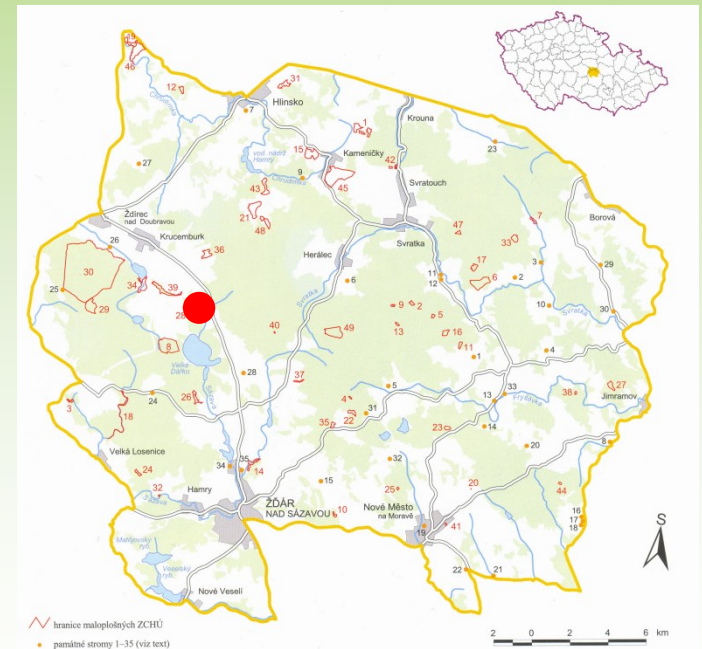
© - josef hlasek
www.hlasek.com

Leucorrhinia pectoralis ae8587

vážka běloústá *Leucorrhinia albifrons*

Eurosibiřský druh, vzácný v západní Evropě, ostrůvkovitě rozšířený ve střední Evropě. Hojněji se vyskytuje pouze v Polsku nebo v jižním Švédsku.

Ve Žďárských vrších objevena v roce 2006 na Radostínském rašeliništi

<http://www.biolib.cz/cz/taxonimage/id25876/?taxonid=1677>

foto Josef Dvořák

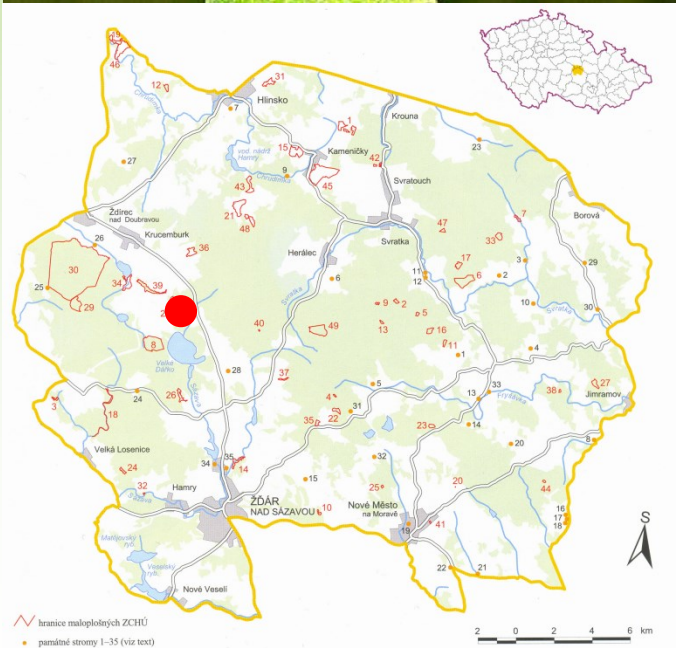

vážka čárkovaná - *Leucorrhinia dubia*

Tyrfobiontní druh, rozšířený hlavně v severní části Evropy na východ po Sibiř a Japonsko.

V ČR doložený z Hrubého Jeseníku, Jihlavských vrchů, Krkonoš, Krušných hor, Slavkovského lesa, Šumavy, Třeboňska, Žďárských vrchů.

Ve Žďárských vrších na Radostínském rašelišti

Askew, R.R (1988) "The dragonflies of Europe", Harley Books.

lesklice severská *Somatochlora arctica*

Boreomontánní tyrfobiontní druh. V ČR pouze Hrubý Jeseník, Krušné hory, Slavkovský les, Šumava a Žďárské vrchy.

Askew, R.R (1988) "The dragonflies of Europe", Harley Books.

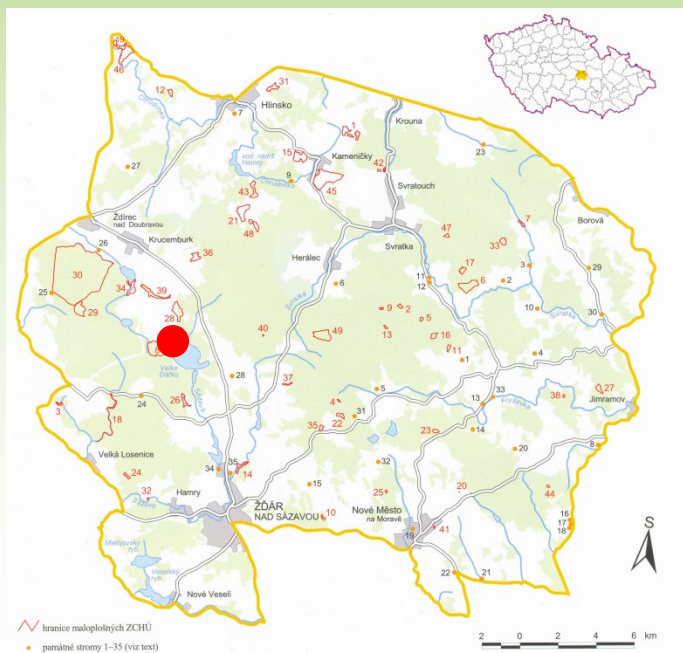

<http://www.zin.ru/animalia/coleoptera/images/carabu1~.jpg>

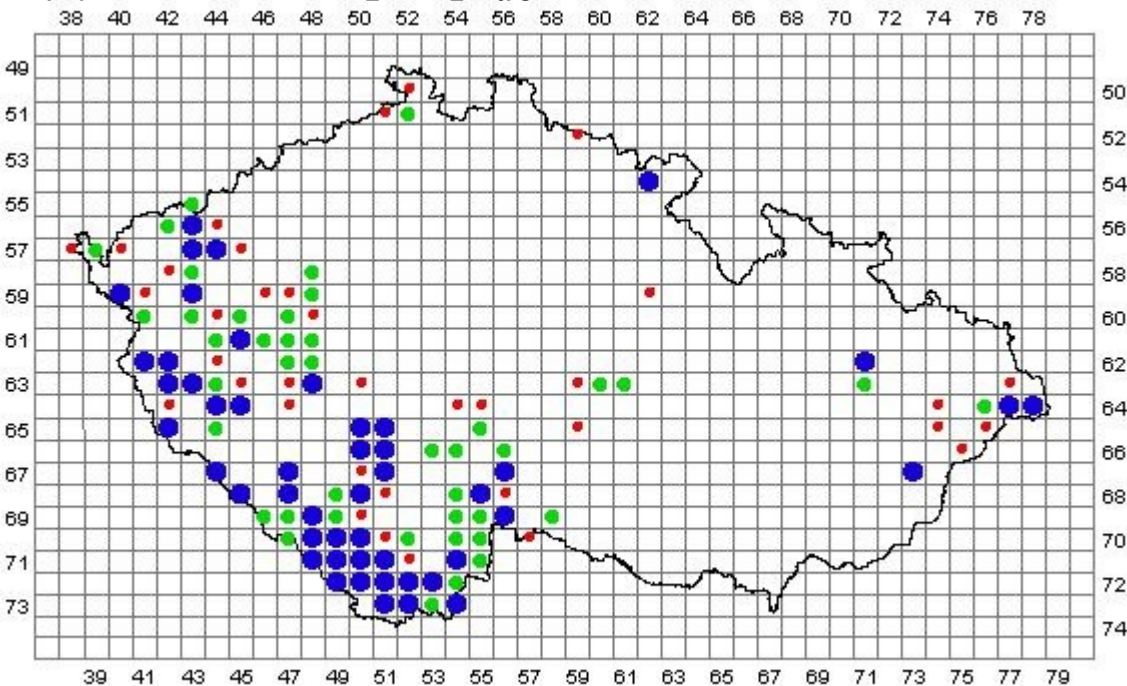
střevlík lesklý *Carabus nitens*

Evropský boreotemperátní druh. Glaciální relikv. Ve střední Evropě na písčínách, vřesovištích, okrajích rašeliníšť, lesních pasekách od pahorkatin do hor. Ve Žďárských vrších na rašeliníšti Padržtiny

<http://www.habitas.org.uk/groundbeetles/images/small/7138s.jpg>

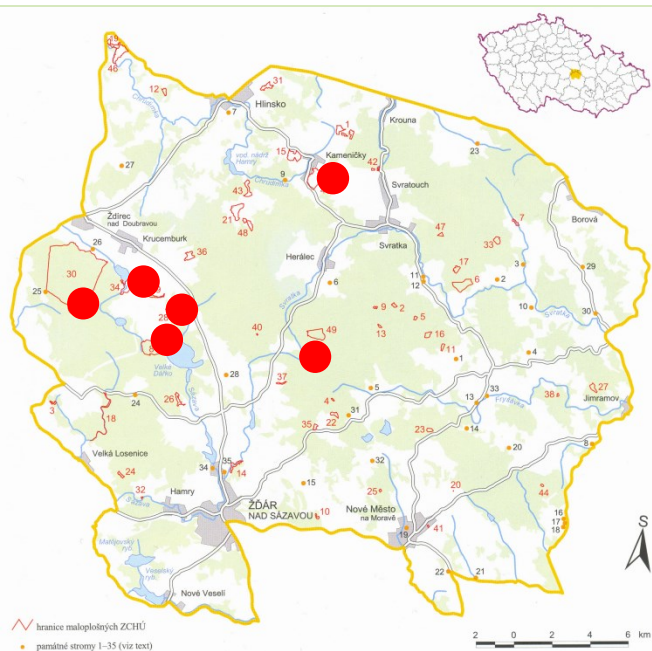

© Roy Anderson

kulíšek nejmenší *Glaucidium passerinum*

Ve Žďárských vrších např. na Radostínském rašeliništi, na Padrutinách, v Krejcarském lese, na Brožově skále.

Nejmenší evropská sova měří pouhých 16 cm a rozpětí křídel má 34 - 38 cm. Vyskytuje se převážně v horských jehličnatých a smíšených lesích severní a střední Evropy a v Alpách hnízdí v dutinách starých stromů, často ve starých hnízdech šplhavců (datlů, žlun či strakapoudů) - www.priroda.cz.

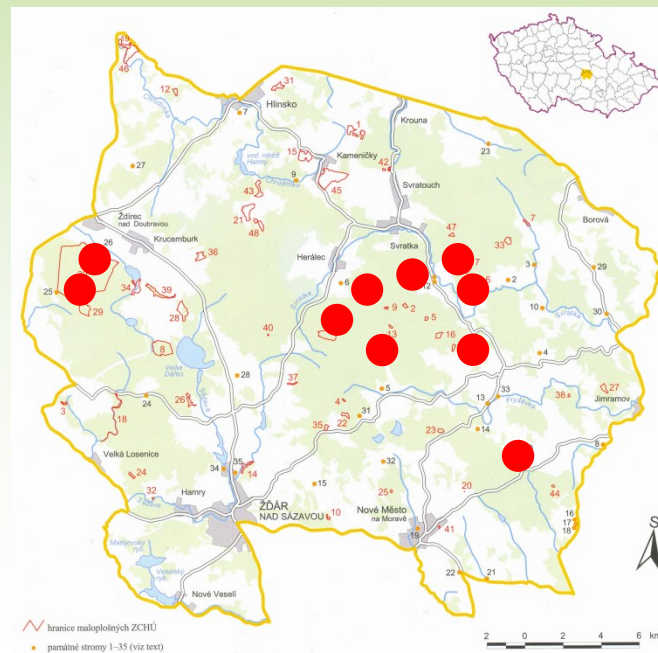
© Jiří Bohdal

sýc rousný *Aegolius funereus*

Ve Žďárských vrších: Ransko, Žákova hora, Čtyři Palice, Ranská jezírka, Bílá skála, Brožova skála, Děvět skal, Milovské Perničky, Pasecká skála, Vlčí kámen

V ČR hlavně v jižních Čechách - na Šumavě a v Novohradských horách. dále v Krušných horách, Jizerských horách, Krkonoších, Orlických horách, vzácně v Jeseníkách a v Moravskoslezských Beskydech. Ojedíněle v nižších polohách (na Moravě např. Moravský Kras, Znojensko, Vyškovsko, Třebíčsko, Tišnovsko, Svratecká hornatina, Jihlavské a Žďárské vrchy).

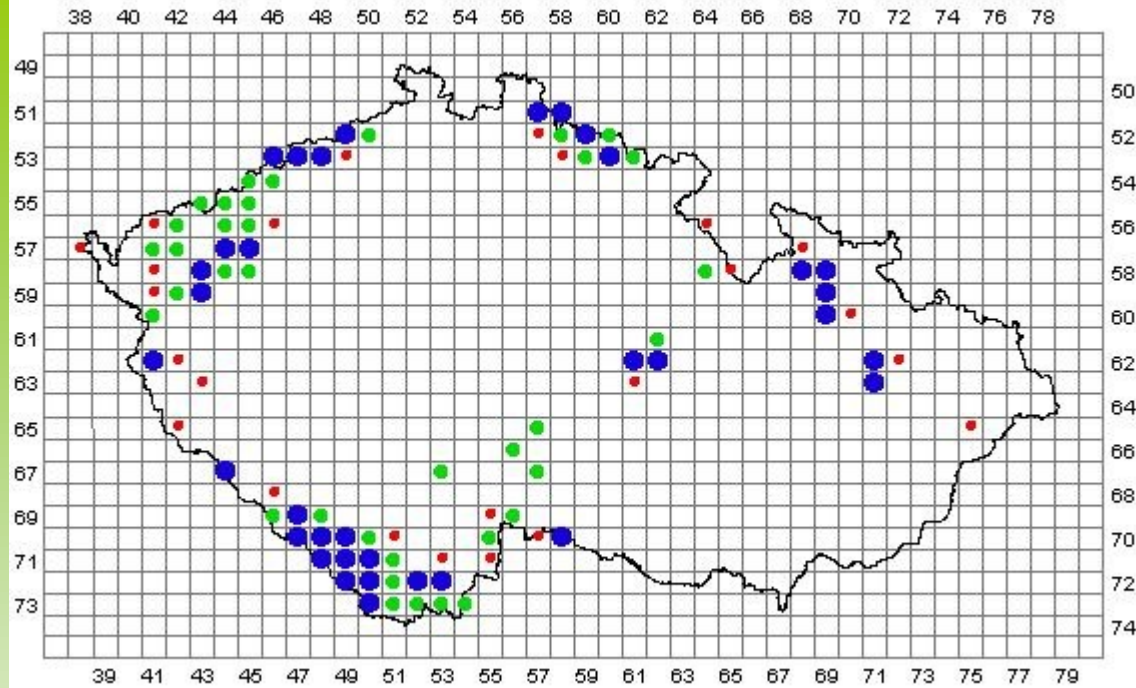

Tetřívěk obecný - *Tetrao tetrix*

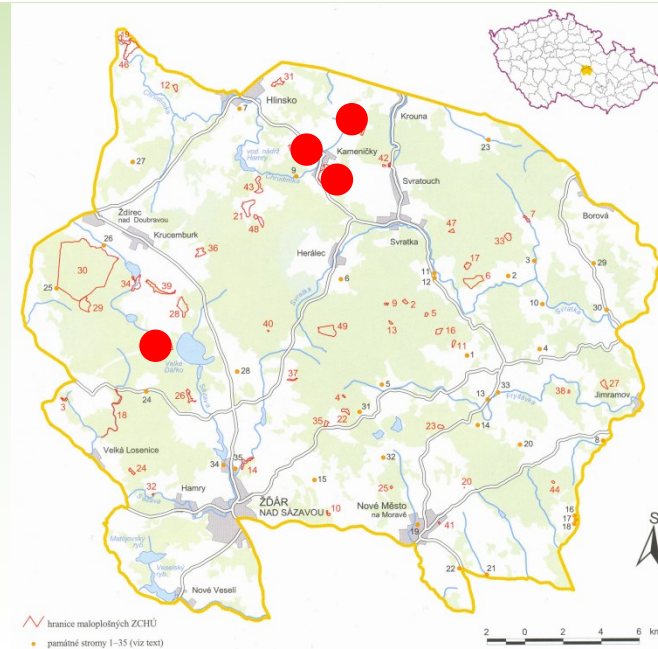
Primárním prostředím tundra, v nižších zeměpisných šířkách obývá biotopy podobného charakteru, alpské louky až do 2500 m.n.m., vřesoviště, rašeliště, vlhké louky.

Ve Žďárských vrších na více místech v severní části nedaří se ho udržet i přes posilování populace introdukcí.

http://ptaci.natura2000.cz/files/218_tetrivek_sm.jpg

<http://www.pori.fi/smu/kuvat/15.jpg>

— hranice malopolských ZCHÚ
● pamětné stromy 1–35 (viz text)

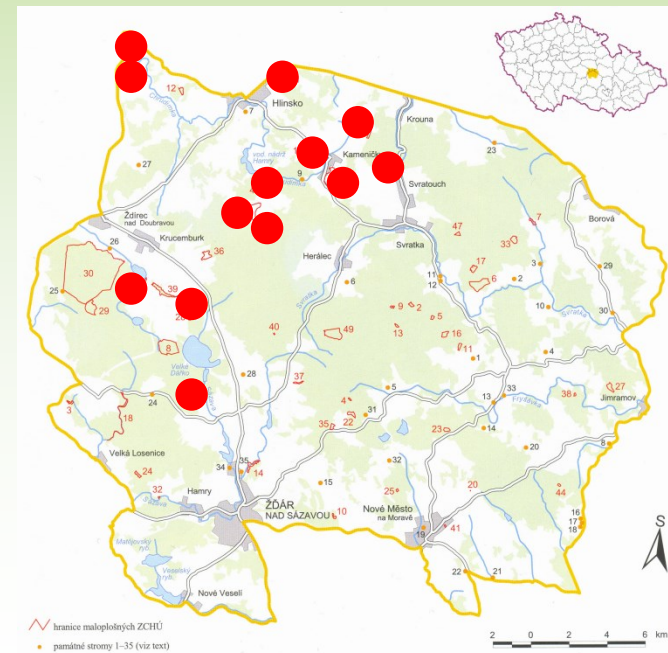
2 0 2 4 6 km

© - lubomír hlasek
www.hlasek.com
Gallinago gallinago 2193

Gallinago gallinago bekasína otavní

Ve Žďárských vrších často na
rašelinných loukách

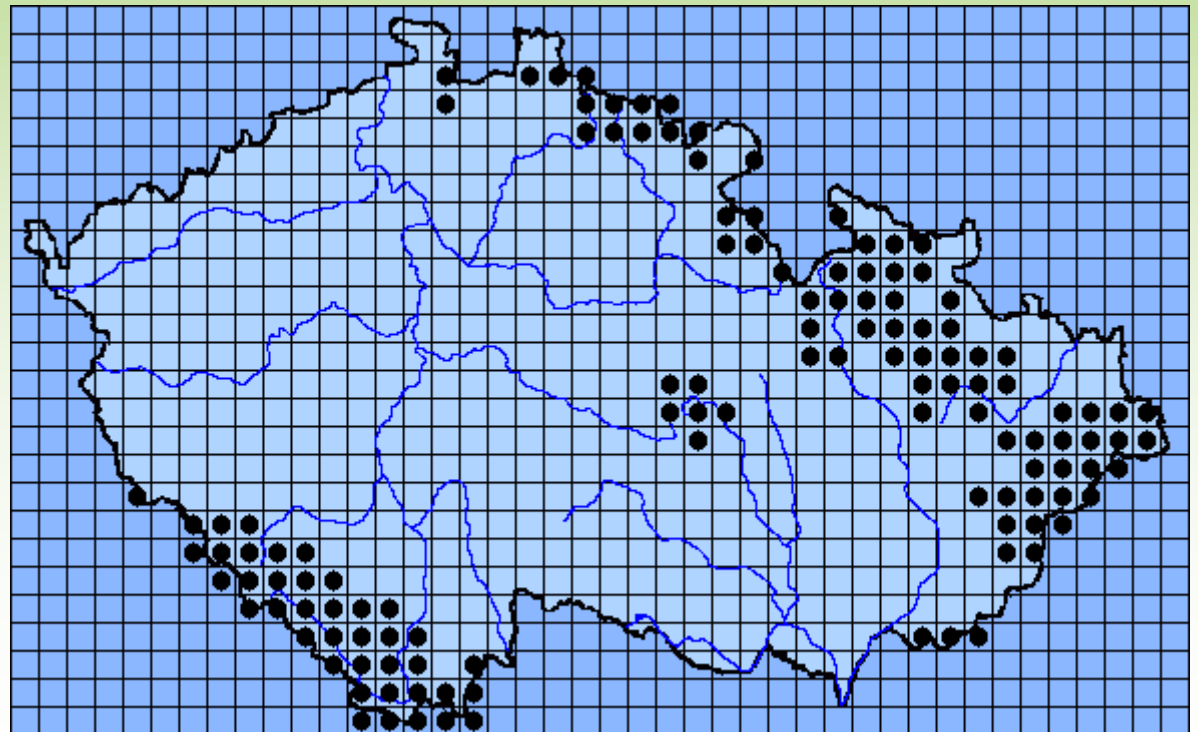

Rejsek horský - *Sorex alpinus*

Glaciální relikv, žijící v zalesněných stinných údolích kolem potoků a řek, v chladném a vlhkém prostředí. Proniká i nad horní hranici lesa na mokré subalpínské louky a rašeliniště.

V horách střední a jižní Evropy. V ČR na Šumavě, v Blanském lese a v Novohradských horách na severu přes všechna sudetská pohoří až po Oderské vrchy. Také v Moravskoslezských Beskydech odkud je souvisle rozšířen přes všechna vyšší karpatská pohoří.

+ konec 17. stol.

WWW.TICHYPHOTO.COM

Větší šelmy Žďárských vrchů

+ polovina 18. stol.

+ 1830

www.naturfoto.cz

© Jiří Bohdal

+ polovina 19. stol.

WWW.TICHYPHOTO.COM

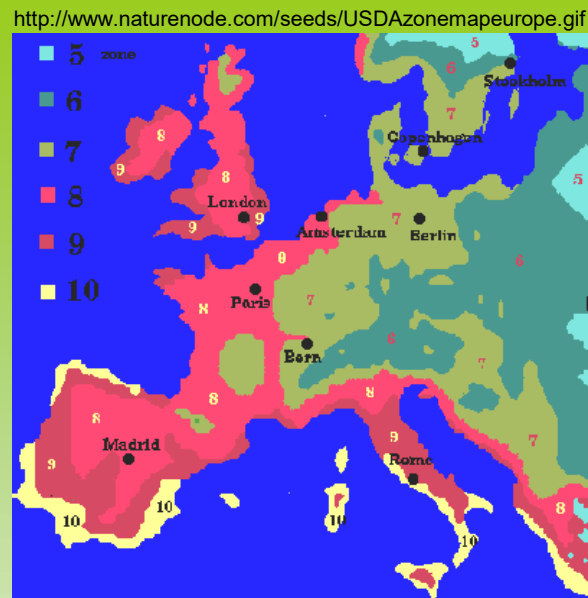
reintrodukovan do pohraničních hor: po r. 2000 v
ŽV Ranský Babylon, Milovské Perníčky, Pustá Rybná

III. Druhy subatlantské

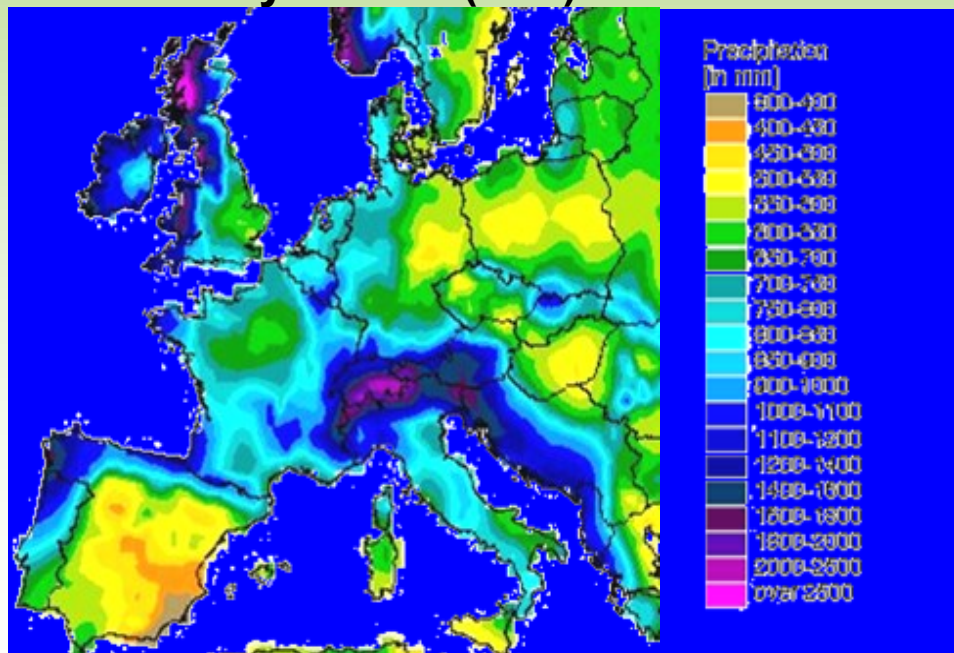
v květeně Žďárských vrchů

Druhy, jež jsou svým rozšířením vázané na západoevropské pobřeží Atlantického oceánu s mírným a vlhkým - oceanickým - klimatem, řadíme k floroelementu atlantskému.

Průměrné roční teploty (°C)

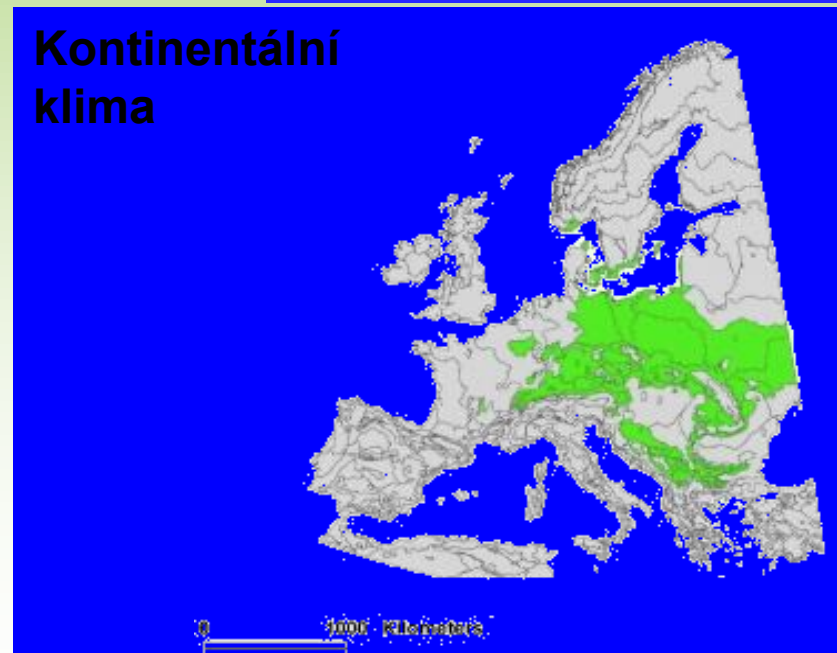

Roční úhrny srážek (mm)

http://www.iiasa.ac.at/Research/LUC/GIS/img/eur_prcy.jpg

Kontinentální klima

http://pan.cultland.org/cultbase/uploads/images/ea79821d_resampled_Boreal.jpg

Mnohé z těchto druhů přesahují z atlantské oblasti i do severní, střední nebo jižní Evropy, ty pak nazýváme **druhy subatlantské**.

Pokud zasahují takové druhy do České republiky, najdeme je často v humidnějších oblastech, především:

ve **vyšších polohách**,

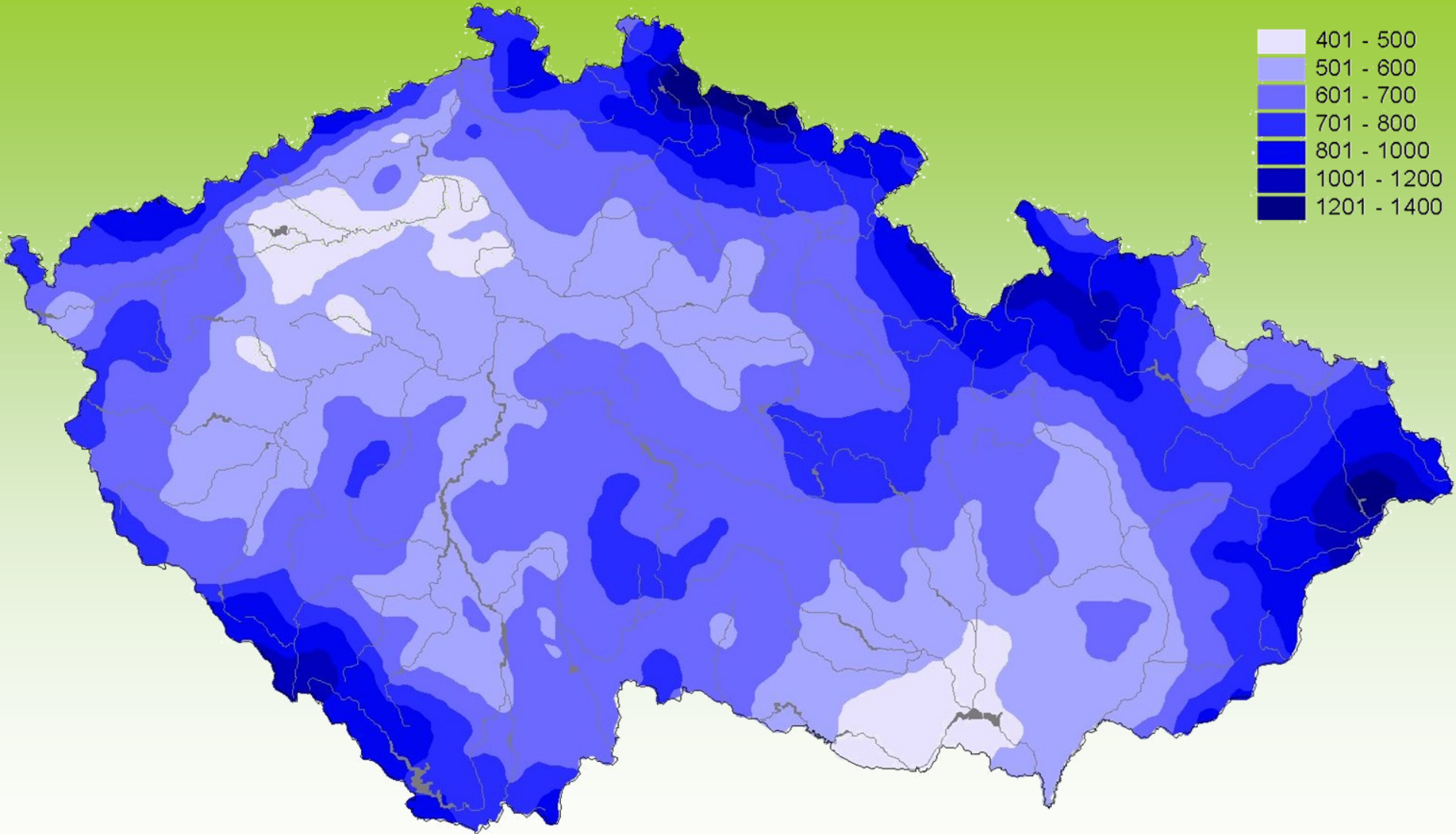
v **polohách návětrných** – západnímu proudění vystavených

na **kyselých substrátech**.

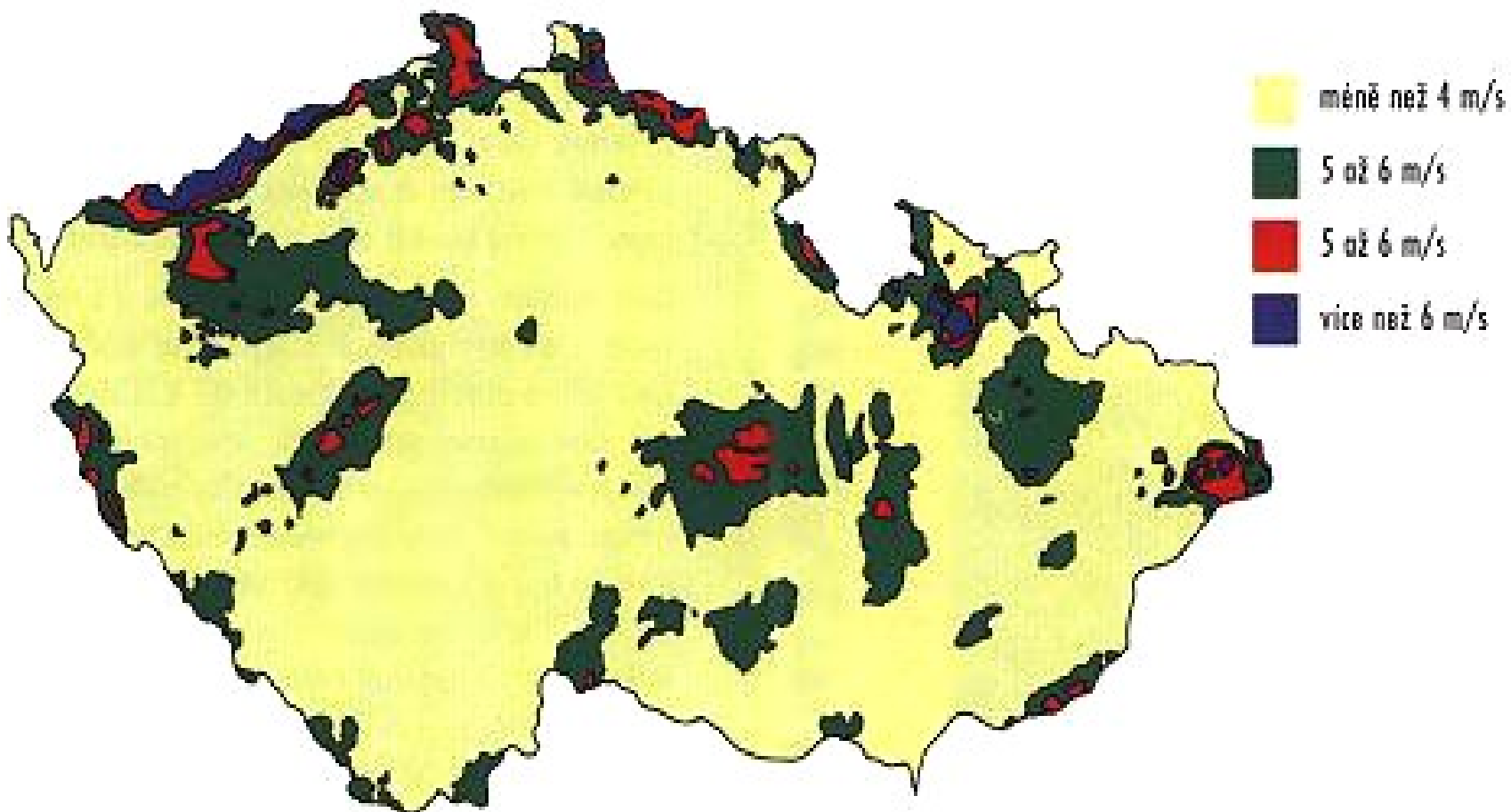
Protože právě tato konfigurace nastává zejména v západní části Žďárských vrchů, jsou zde zastoupeny také mnohé subatlantské druhy.

Normály ročních srážkových úhrnů 1961 - 90 [mm]

(Metoda spliningu dr. Kořtoně a ing. Retta)

<http://www.chmi.cz/meteo/ok/nsrz6190.jpg>

Vrcholový fenomén Žďárských vrchů je dobře patrný z větrné mapy České republiky

štírovník bažinný (*Lotus uliginosus*), roztroušeně na vlhkých loukách

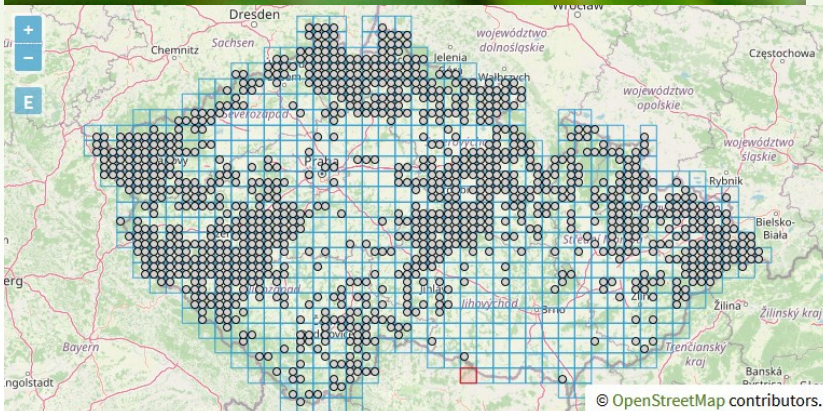

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Lotus uliginosus 4841

http://www.hlasek.com/foto/lotus_uliginosus_4841.jpg

možno vidět na trasách v úterý a ve středu

<http://www.kulak.ac.be/facult/wet/biologie/pb/kulakbiocampus/lage%20planten/Lotus%20pedunculatus%20-%20Moerasrolklaver/Lotus%20uliginosus-07-moerasrolklaver-2-H7.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Lotus%20pedunculatus>

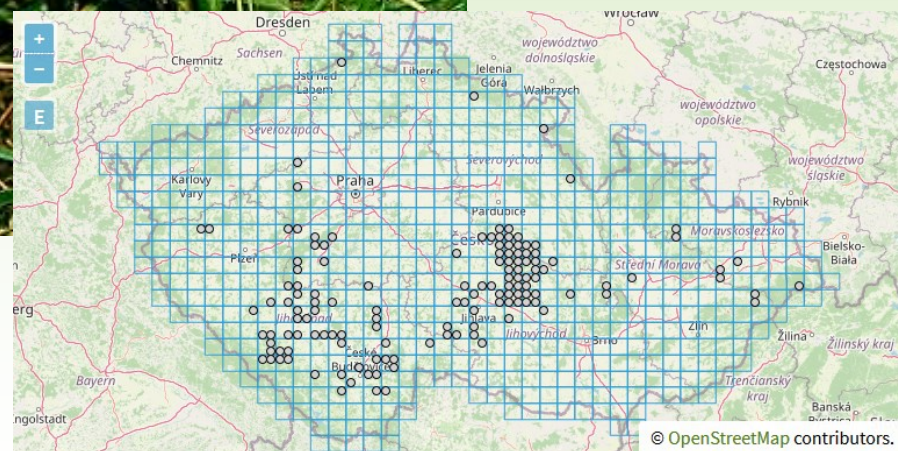

**pampeliška
Nordstedtova**
(*Taraxacum
nordstedtii*);
často na vlhkých
loukách

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Taraxacum nordstedtii 4983

http://www.hlasek.com/foto/taraxacum_nordstedtii_4983.jpg

<https://pladias.cz/taxon/distribuci/on/Taraxacum%20nordstedtii>

© OpenStreetMap contributors.

uvidíme na všech trasách

Subatlantské druhy Žďárských vrchů

vrbina hajní
(*Lysimachia nemorum*),
na lesních prameništích
a v olšínách

<http://www.atlas-roslin.pl/foto/am/am-c224a.jpg>

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Lysimachia%20nemorum>

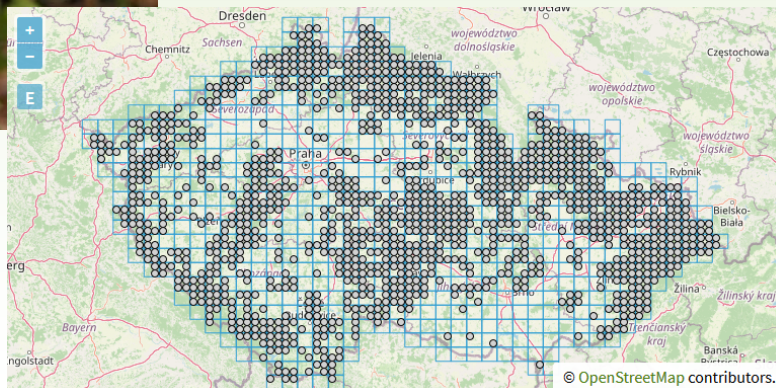

Foto: Arne Ånderberg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/primula/lysim/lysinem2.jpg>

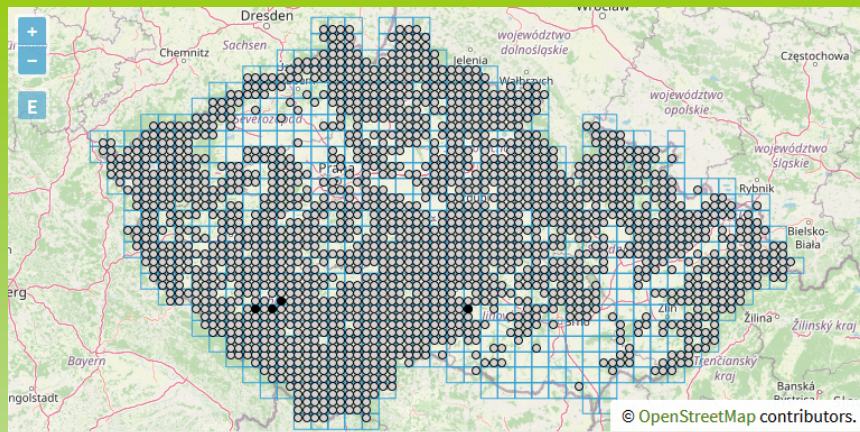
<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/primula/lysim/lysinemv.jpg>

uvidíme na všech trasách

ostřice kulkonosná (*Carex pilulifera*),

ve smilkových
trávnících, v lesních
okrajích a na
vřesoviších

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20pilulifera>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/kartor/carepilv.jpg>

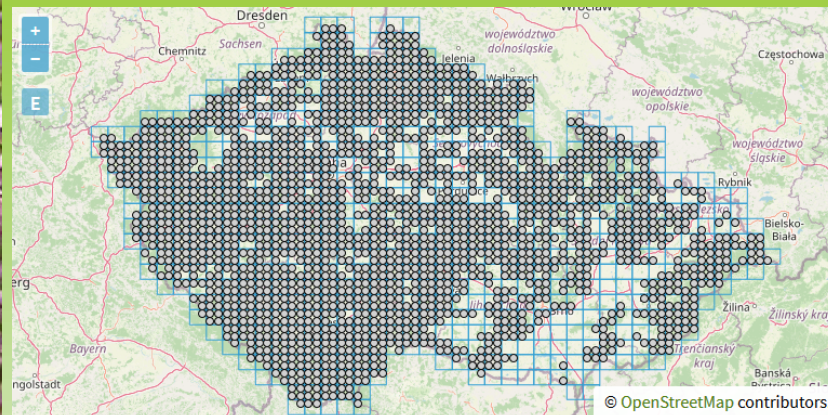
http://honeybee.helsinki.fi/USERS/KORPELA/carex_pilulifera.jpg

viděli jsme v pondělí, také na dalších trasách

Calluna vulgaris
Foto: Egil Michaelsen

vřes (*Calluna vulgaris*), častý

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Calluna%20vulgaris>

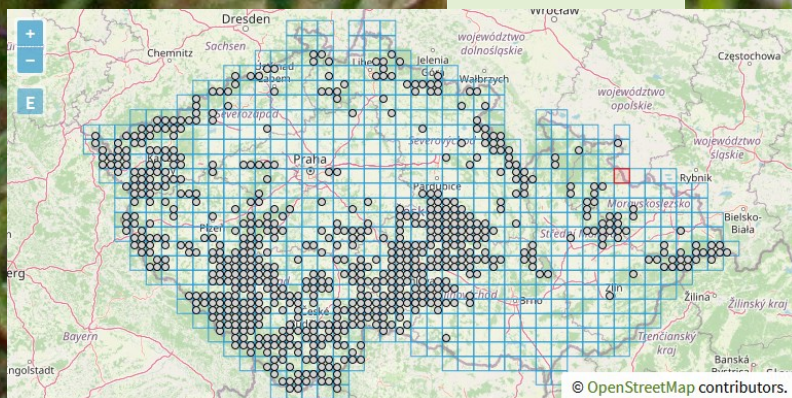
http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/calluna_vulgaris_Egil_Michaelsen01.jpg

všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*),

Pedicularis sylvatica
Foto: Norman Hagen

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Pedicularis%20sylvatica>

<http://www.nature-diary.co.uk/nn-images/0410/041009-pedicularis-sylvatica.jpg>

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/pedicularis_sylvatica_Norman_Hagen01.jpg

uvidíme na trasách 2 a 3

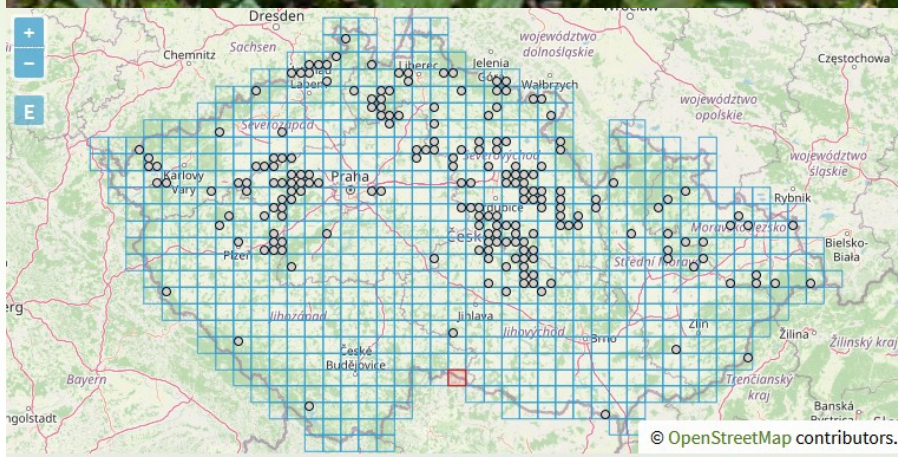

mochna anglická (*Potentilla anglica*), roztroušeně na lesních silničkách

http://www.azorenflora.de/Potentilla_anglica_02.jpg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/rosa/poten/poteangv.jpg>

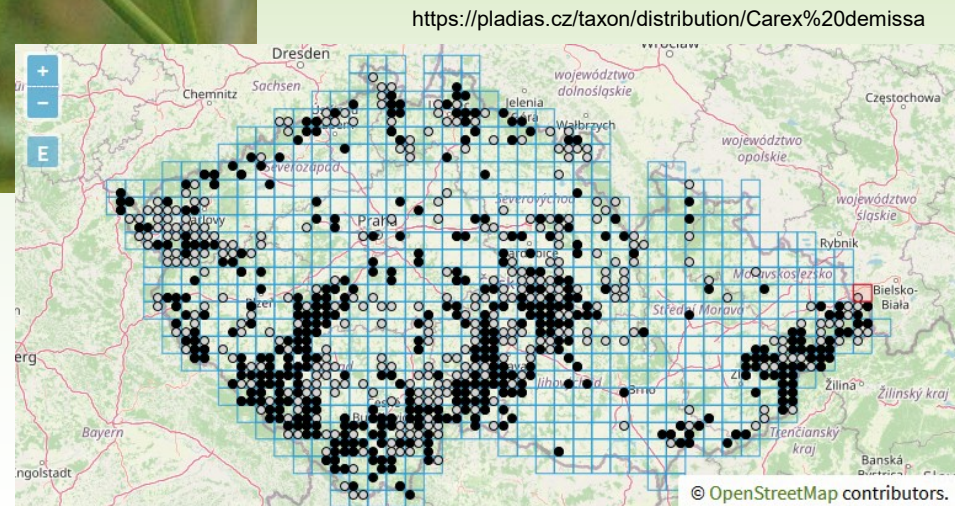

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Potentilla%20anglica>

ostřice skloněná (*Carex demissa*), často na rašelinných loukách

http://www.hlasek.com/foto/carex_demissa_a261.jpg

kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), hojně

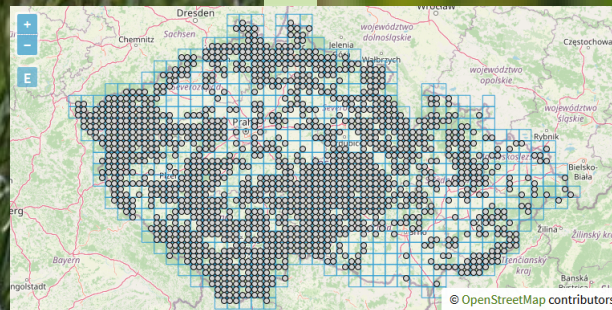
<http://flogaus-faust2.de/photo/vale-dioi.jpg>

Valeriana dioica L.
©Thomas Schoepke

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Valeriana%20dioica>

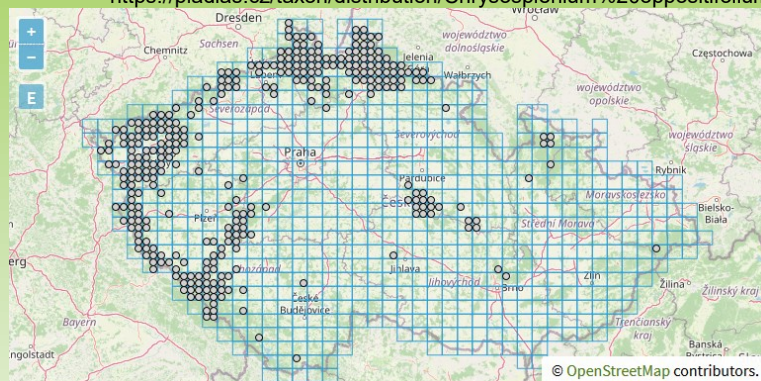
http://www.pharmakobotanik.de/systematik/7_bilder/pios/pio00823.JPG

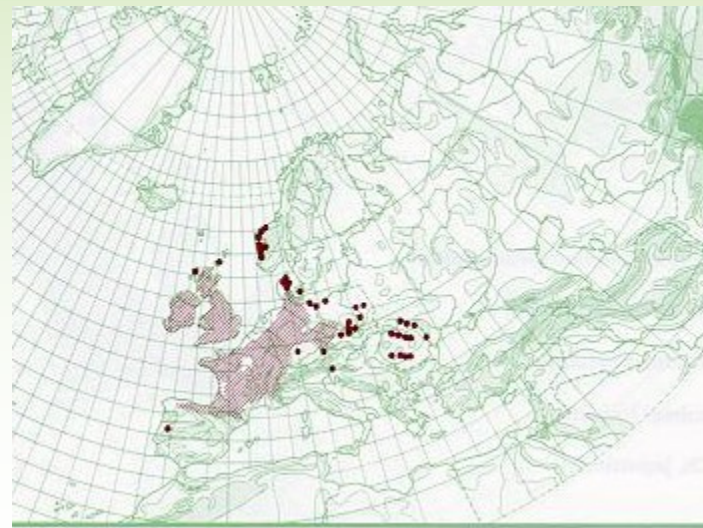
mokrýš vstřícnolistý

(*Chrysosplenium oppositifolium* - pouze v severozápadní části CHKO, patřící již k Železným horám a na Poličsku, ve vlastním fytochorionu Žďárských vrchů dosud nezjištěn),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Chrysosplenium%20oppositifolium>

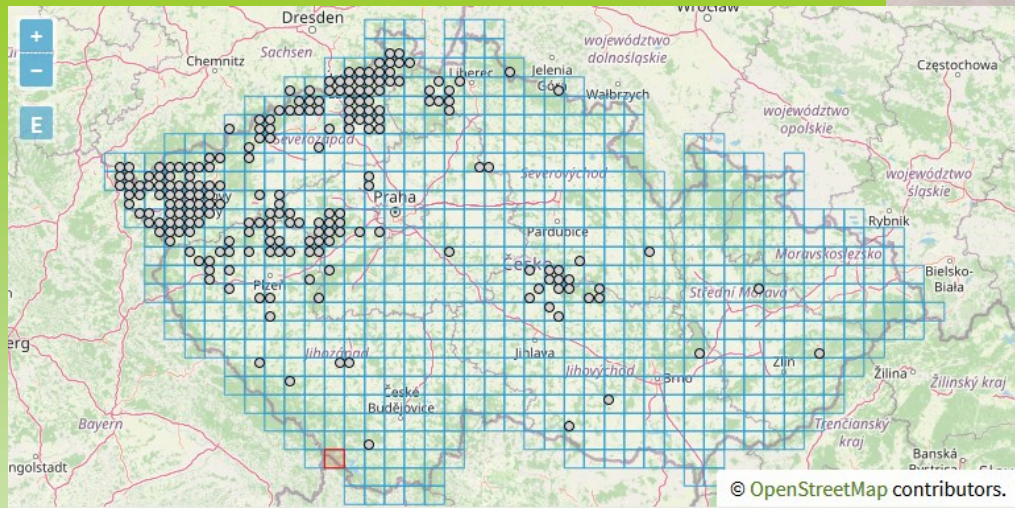
<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/saxifraga/chrys/chryppv.jpg>

Mezní subatlantské druhy Žďárských vrchů

hrachor chlumní (*Lathyrus linifolius*),

Lathyrus linifolius
Foto: Norman Hagen

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Lathyrus%20linifolius>

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/faba/lathy/lathlinv.jpg>

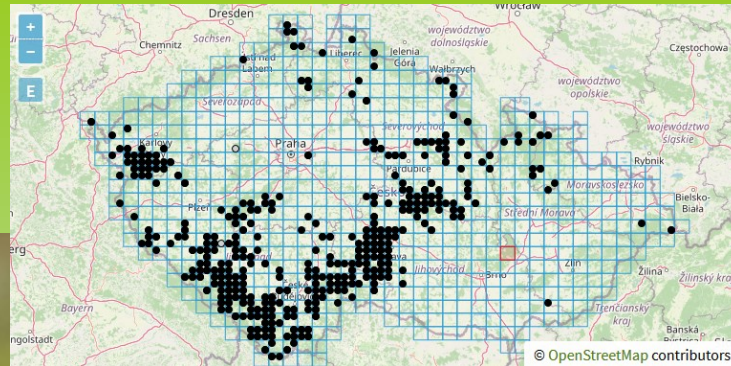
http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/lathyrus_linifolius_Norman_Hagen04.jpg

Mezní subatlantské druhy Žďárských vrchů

ostřice blešní (*Carex pulicaris*)

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20pulicaris>

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Carex pulicaris a272

http://www.hlasek.com/foto/carex_pulicaris_a272.jpg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/kartor/carepulv.jpg>

V. Druhy bazických substrátů

(bazifyty)

v květeně Žďárských vrchů

Uniformita kyselého geologického podloží ŽV je pomístně narušena ostrůvky hornin bazických:

amfibolity

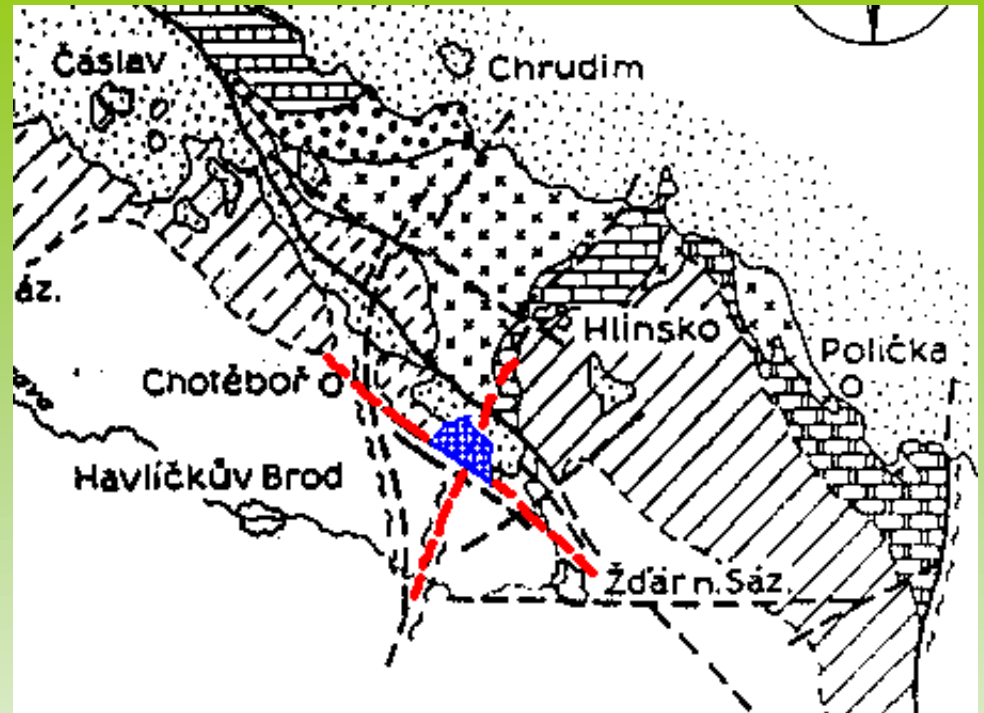
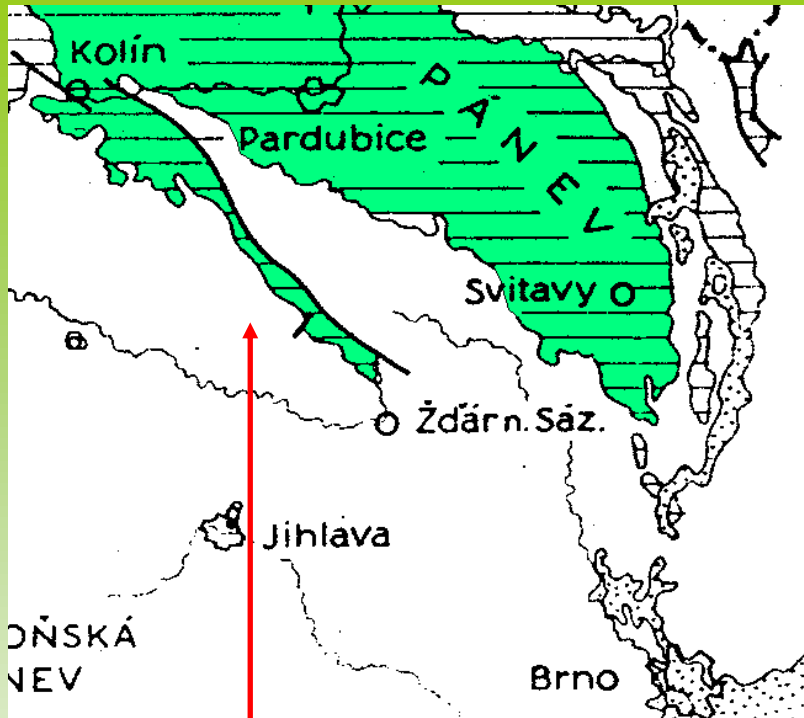
opuky

**krystalické
vápence**

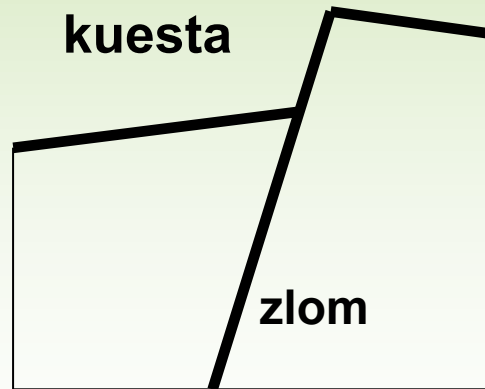

hadce

Snížena „Dlouhé meze“

Opukové sedimenty vyplňující fjord při jižním okraji poloostrova Železných hor místy s kuestami

Ranský ultrabazický komplex

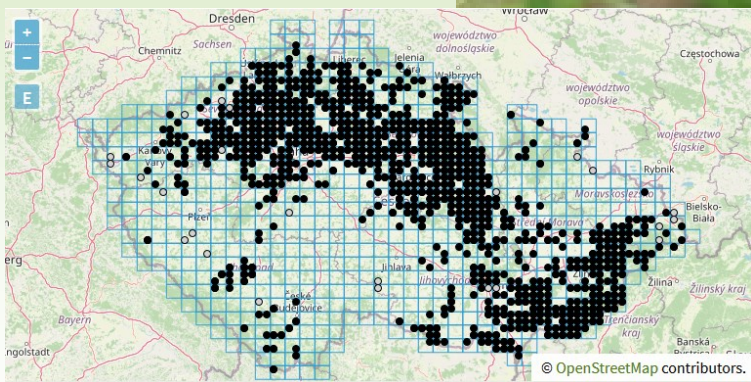
V místě křížení železnohorského zlomu s hlubinným zlomem přibyslavským

ostřice chabá
(*Carex flacca* - na
řadě míst –
Radostínský kopec,
Štíří důl, vápenka u
Krouny a jinde),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20flacca%20subsp.%20flacca>

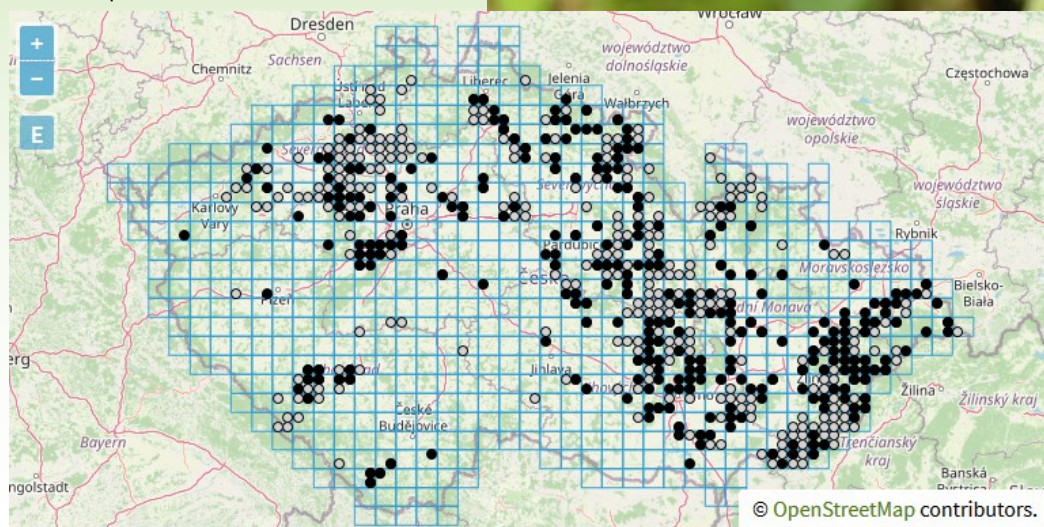
<http://www.htk.fi/terola/MATTI/kuva/1910%20carex.jpg>

uvidíme na trasách 2 a 3

hoříčník brvitý
(*Gentianopsis ciliata* - opuky
Dlouhé meze u
Radostína, u
Doubravníka, u
Štírova dolu,
Vápenice u Žďáru),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Gentianopsis%20ciliata>

<http://rosliny.nikde.cz/foto/horecekherb.jpg>

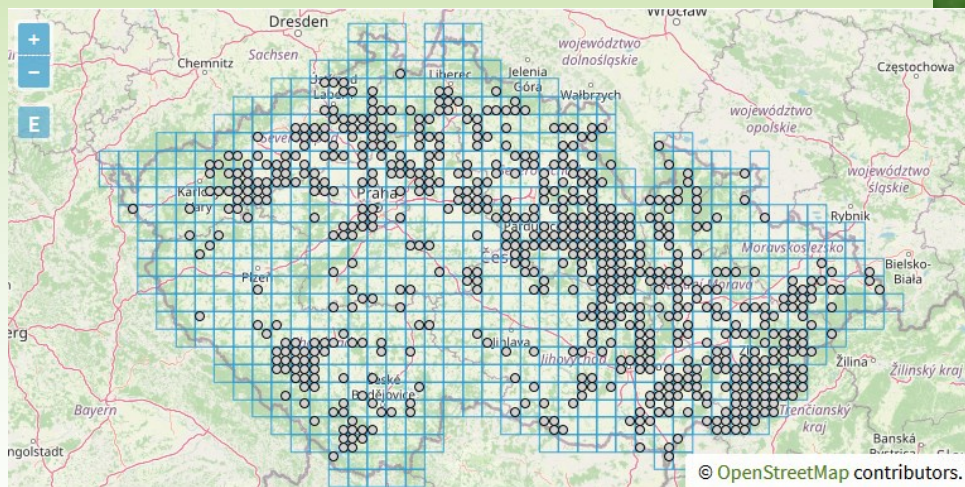
**pcháč
bezlodyžný**
(*Cirsium acaule*
- Radostínský
kopec),

http://pharm1.pharmazie.uni-greifswald.de/systematik/7_bilder/coolpix/cp000671.jpg

**vítod křídlatý (*Polygala comosa* -
Studnice u Nov. Města, opuky Dlouhé
meze),**

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Polygala%20comosa>

http://www.atlas-roslin.pl/foto/zk/zk_polygalacomosa_052003.jpg

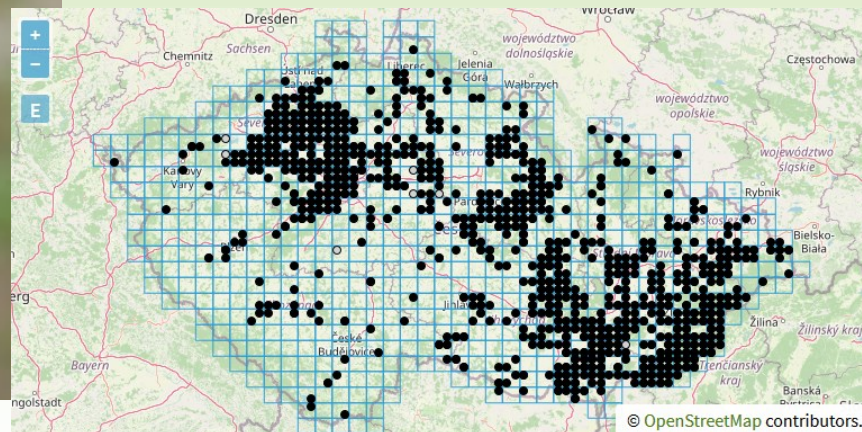
šalvěj přeslenitá (*Salvia verticillata* - opuky Dlouhé meze, Zelená hora u Žďáru),

<http://www.boga.ruhr-uni-bochum.de/html/Salvia.verticillata.ja2.jpg>

http://www.saxifraga.de/foto_bot/salvia_verticillata.jpg

<https://pldias.cz/taxon/distribution/Salvia%20verticillata>

uvidíme na trase 2

jetel horský
(*Trifolium montanum* -
na mnoha místech).

<http://www.funet.fi/pub/sci/bio/life/plants/magnoliophyta/magnoliophytina/magnoliopsida/fabaceae/trifolium/montanum-1x.jpg>

krvavec menší (*Sanguisorba minor* -
hlavně opuky Dlouhé meze),

http://www.kulak.ac.be/facult/wet/biologie/pb/kulakbiocampus/buiten-kulak/lage_planten/Sanguisorba%20minor%20-%20Kleine%20pimpernel/sanguisorba%20minor-kleine%20pimpernel-04.jpg

uvidíme na trase 2 nebo 3

Gymnocarpium robertianum

Foto: Jan Wesenberg

bukovník vápencový (*Currania robertiana* - v minulosti na Peperku)

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/gymnocarpium_robertianum_Jan_Wesenberg02.jpg

**slezinník
routička zední**
(*Asplenium ruta-
muraria* - vzácně
pouze na zdech).

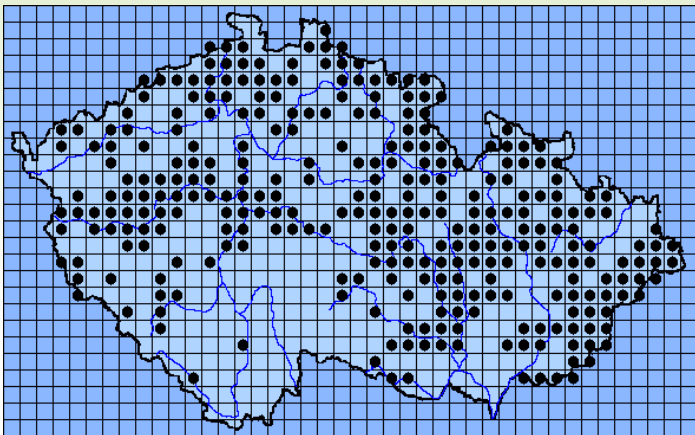
Analogie v distribuci u živočichů:

Mlok skvrnitý *Salamandra salamandra*

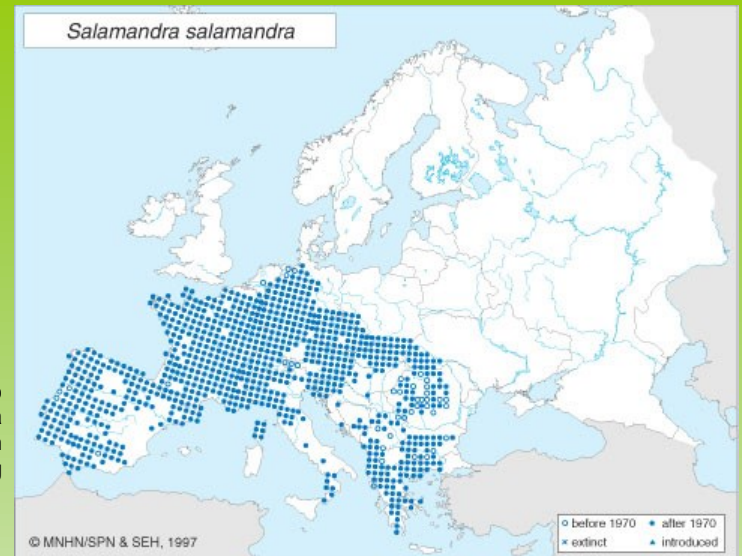

Žďárské vrchy: jen Štíří důl a Hluboká

<http://www.biolib.cz/IMG/MAP/TXM/71.png>

http://amphibiaweb.org/rangemaps/Salamandra_salamandra2.jpg

http://www.herpetofauna.at/amphibien/Salamandra_Salamandra.jpg

Důležitým geologickým faktorem narušujícím celkovou uniformitu jsou také roztroušené ostrůvky hornin ultrabazických, především **serpentinitů**, čili hadců, z nichž nejrozsáhlejší vznikly zvětráváním ultrabazických vyvřelin Ranského masívu v severozápadní části území.

Další se nacházejí v okolí Skleného a Tří Studní.

Na těchto lokalitách rostly v minulosti:

sleziník hadcový

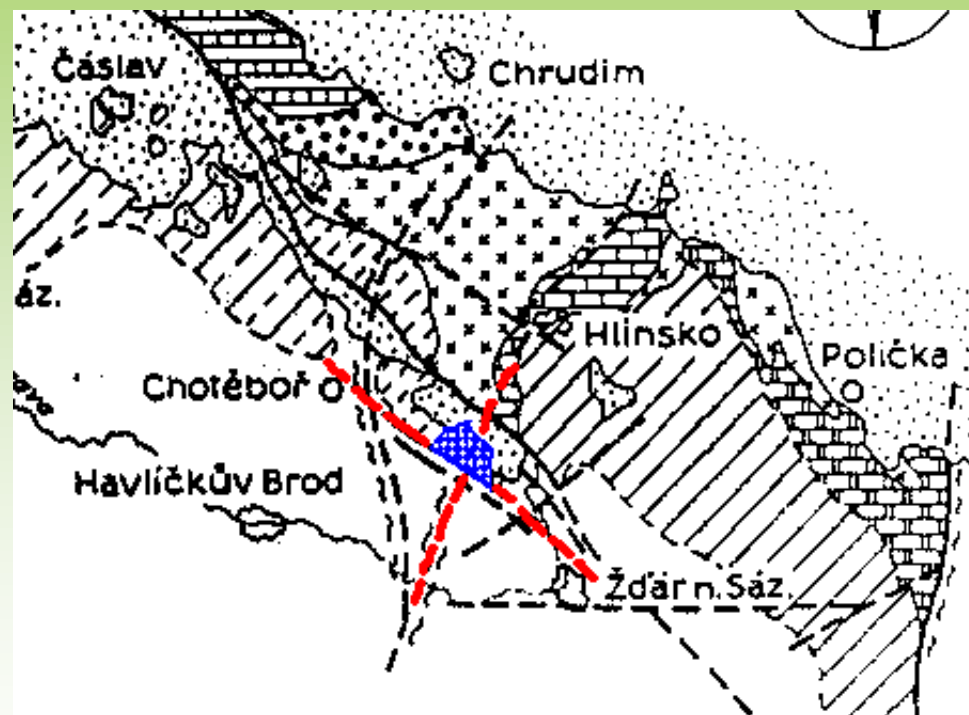
(*Asplenium cuneifolium*)

sleziník zelený

(*Asplenium viride*).

Ranský ultrabazický komplex

V místě křížení železnohorského zlomu s hlubinným zlomem přibyslavským

sleziník hadcový

(*Asplenium cuneifolium* -
Sklené, Ranský Babylon,
obě lokality jsou nejvýše
položenými lokalitami
tohoto druhu v ČR)

http://f1.grzyby.pl/foto-rosliny/bg/bg-Asplenium_cuneifolium_3.jpg

bazofilní **sleziník zelený**
(*Asplenium viride* - Sklené).

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/asplenium_viride_Jan_Wesenberg02.jpg

Extrémní chemismus hadcového substrátu vytváří pro mnoho druhů toxické prostředí. Tím jsou konkurenčně zvýhodněny jiné druhy, jimž tento substrát nevadí nebo jim vyhovuje.

Na hadcích proto najdeme relikty, jež u nás rostly v dřívějších dobách, ať již chladnějších, či naopak teplejších než dnes.

Ostrůvky takto navzájem izolovaných hadcových populací mohly prodělat samostatný vývoj a dát tak vznik **endemitům**.

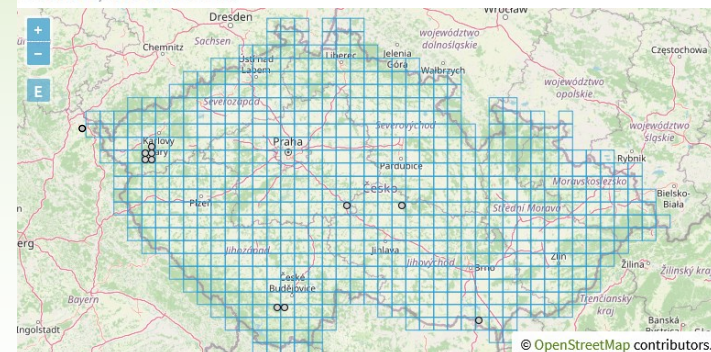
Knautia serpentinicola

je diploidní cytotyp, zatímco běžné populace *Knautia arvensis* jsou tetraploidní.

Je to dlouhodobě izolovaný pozůstatek rozšíření, jež dosahovaly diploidní chrastavce v teplejších obdobích postglaciálu. Znáám pouze z mariánskolázeňských hadců (Mnichov, Prameny), holubovských hadců (Holubov), dolnokralovických hadců (Borovsko) a hadců mezi Starým Ranskem a Havlíčkovou Borovou. Druh se rovněž vyskytuje mimo území našeho státu u obce Woja v Bavorsku.

Chrastavec rolní hadcový (*Knautia arvensis* subsp. *serpentinicola*), PR Ranská jezírka [HB], 25.6.2008, foto Luděk Čech

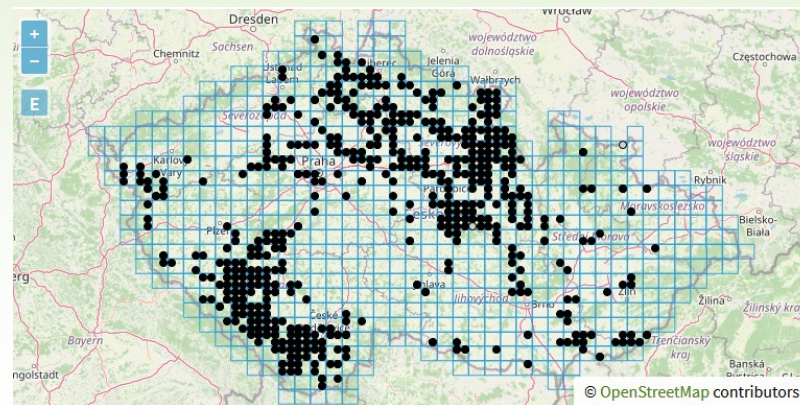
<https://pladias.cz/taxon/distribution/Knautia%20serpentinicola>

slatinné druhy

ostrice Davallova (*Carex davalliana*),

http://www.rz.uni-karlsruhe.de/~db50/FOTO_-_Archiv/Carex%20davalliana%20BotKA%20S2.jpg

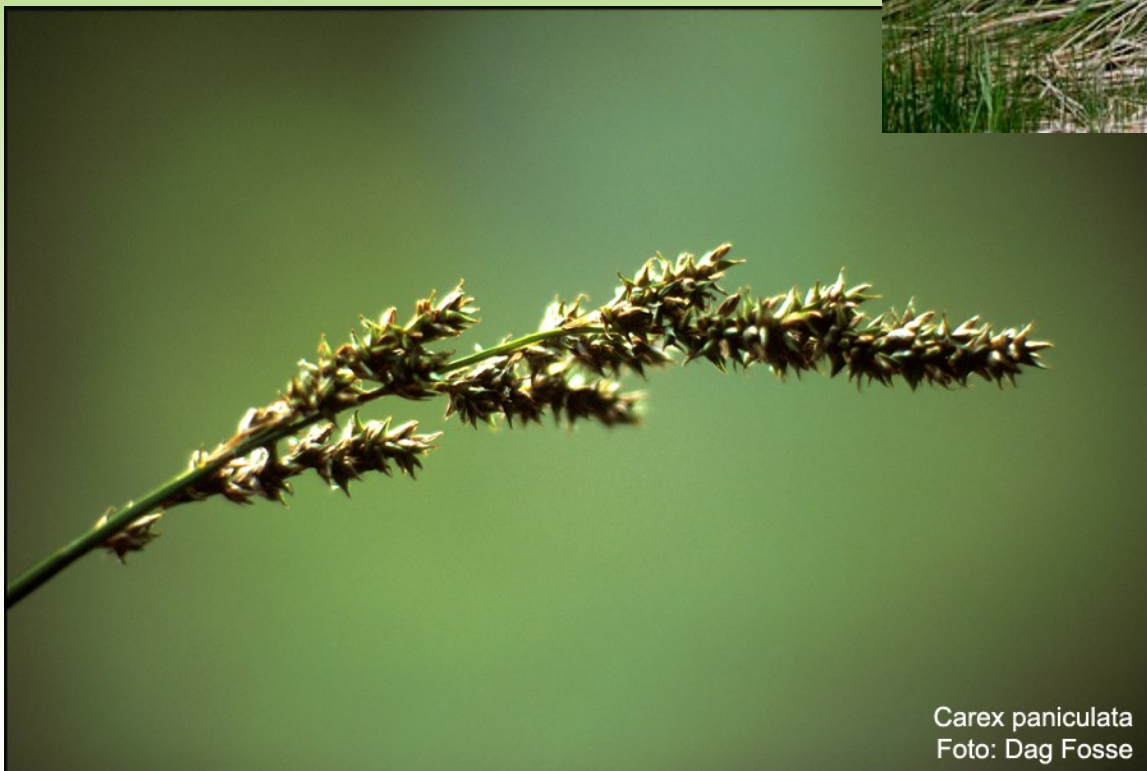

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20davalliana>

ostřice latnatá (*Carex paniculata*),

http://www.toyen.uio.no/botanisk/nbf/plantefoto/carex_paniculata_Dag_Fosse01.jpg

Carex paniculata
Foto: Dag Fosse

<http://www.plant-identification.co.uk/images/cyperaceae/carex-paniculata-1.jpg>

o. odchylná (*C. appropinquata*),

<http://www.eko.pb.bialystok.pl/flora/zdjecia/carexapp1.jpg>

<http://www.eko.pb.bialystok.pl/flora/zdjecia/carexapp2.jpg>

uvidíme na trasách 2 a 3

suchopýr širolistý
(*Eriophorum latifolium*),

uvidíme na trase 3

http://www.hlasek.com/foto/eriophorum_latifolium_a268.jpg

kruštík bahenní
(*Epipactis palustris*),

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Epipactis palustris 4119

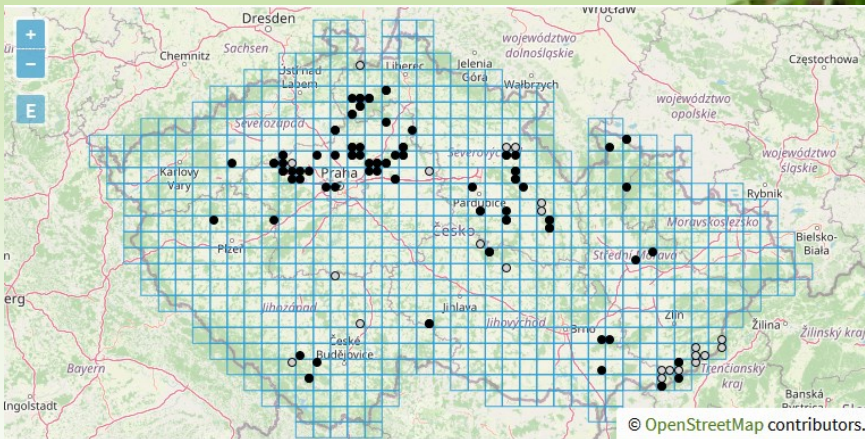
http://www.hlasek.com/foto/epipactis_palustris_4119.jpg

uvidíme na trase 4

ostřice slatinná (*Carex lepidocarpa* - u ryb. Řeka, 550 m n.m.),

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20lepidocarpa>

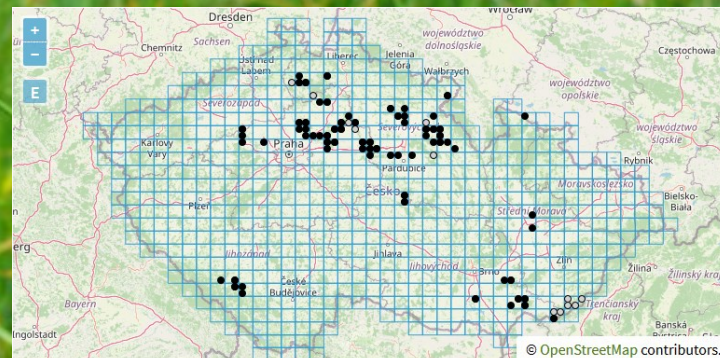
<http://flora.nhm-wien.ac.at/Seiten-Arten/Carex-lepidocarpa.htm>

uvidíme na trase 3

ostřice lemovaná
(*Carex hostiana* -
Buchovka jižně Trh.
Kamenice, 595 m
n.m),

Carex hostiana
Foto: Bård Engelstad

<https://pladias.cz/taxon/distribution/Carex%20hostiana>

<http://www.plant-identification.co.uk/images/cyperaceae/carex-hostiana-3.jpg>

bahnička chudokvětá

(*Eleocharis quinqueflora* - pod
Brožovou skalou, 750 m n.m.),

Copyright: Hörður Kristinsson 2000

<http://www.floraislands.is/HAPL/eleocqui1g.jpg>

uvidíme na trase 3

skřípinka smáčknutá (*Blysmus compressus* - Kaňásky u Studnic, 700 m n.m.).

Foto: Arne Anderberg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/blysm/blyscm1.jpg>

svízel severní (*Galium boreale*),

uvidíme na trase 2

<http://www.plant-identification.co.uk/images/rubiaceae/galium-boreale-2.jpg>

<http://www.plant-identification.co.uk/images/rubiaceae/galium-boreale-3.jpg>

pampeliška z okruhu **pampelišky bahenní** (*Taraxacum* sect. *Palustria* - v okolí Hluboké a Radostína) **uvidíme odkvetlé na trasách 2 a 3**

Foto: Arne Anderberg

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/astera/tarax/tarapal6.jpg>

VI. Druhy obnažených rybničních den

v květeně Žďárských vrchů

při letnění rybníků – cyklus navazujících stanovištních podmínek
dlouhodobé zaplavení = **(i) hydrofáze**;
bahnité dno = **(ii) limósní ekofáze**;
vyschne a ztvrdne = **(iii) terestrická ekofáze**.

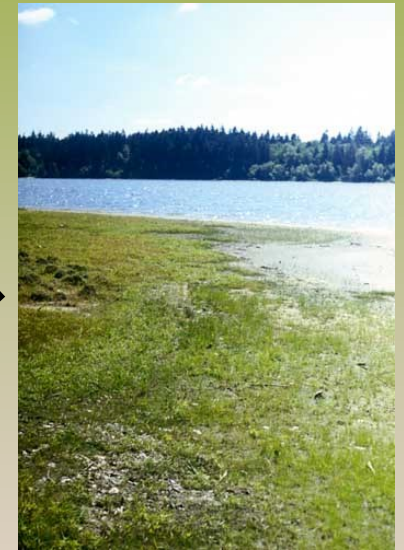
<http://www.sci.muni.cz/botany/gallery/Mn111.jpg>

**dlouhodobá
hydrofáze**

**Celý cyklus trvá jen několik
týdnů!**

<http://www.sci.muni.cz/botany/gallery/Mn103.jpg>

<http://www.sci.muni.cz/botany/gallery/Mn112.jpg>

letnění

bahnička vejčitá (*Eleocharis ovata* -
750 m n.m. hadcový lom u Skleného),

http://dsipho.mnhn.fr/cbnp/FLORE/G_p/P_Eleocharis_ovata.jpg

puchýřka útlouňká (*Coleanthus subtilis* - 720 m n.m. Sykovec)

© - josef-hlasek
www.hlasek.com
Coleanthus subtilis 6395

http://www.hlasek.com/foto/coleanthus_subtilis_6395.jpg

ostřice česká
(*Carex bohemica* -
720 m n.m.
Sykovec).

© - joscflhasek
www.hlasek.com
Carex bohemica 4466

http://www.hlasek.com/foto/carex_bohemica_4466.jpg

Středoevropský endemit **kuřinka ostnosemenná** (*Spergularia echinosperma*), dosahující svého maxima v ČR i v rámci celého areálu rovněž na ryb. Sykovec v 720 m n.m. (vedle ČR roste jen v Německu a v Polsku, v minulosti snad i v Rakousku).

2. Jsou fytogeografickou křižovatkou několika migračních vlivů

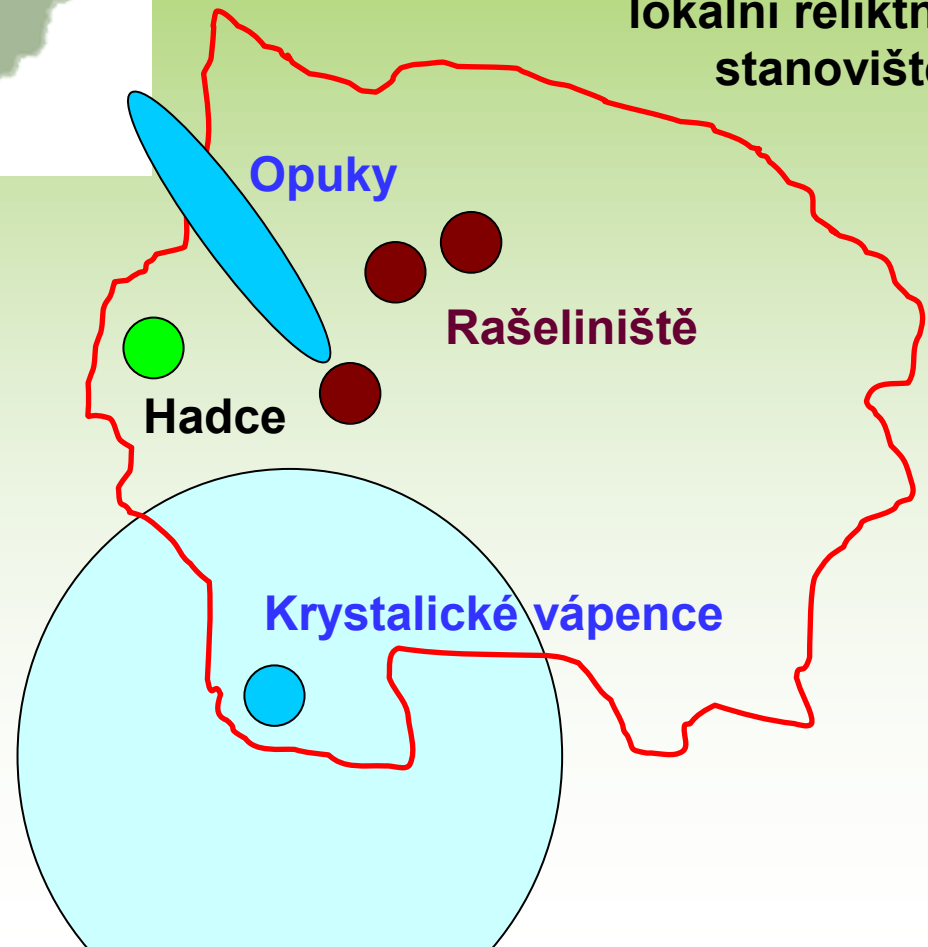
3. Zahrnují některá lokální reliktní stanoviště

Alpsko-šumavské

Žďárské vrchy

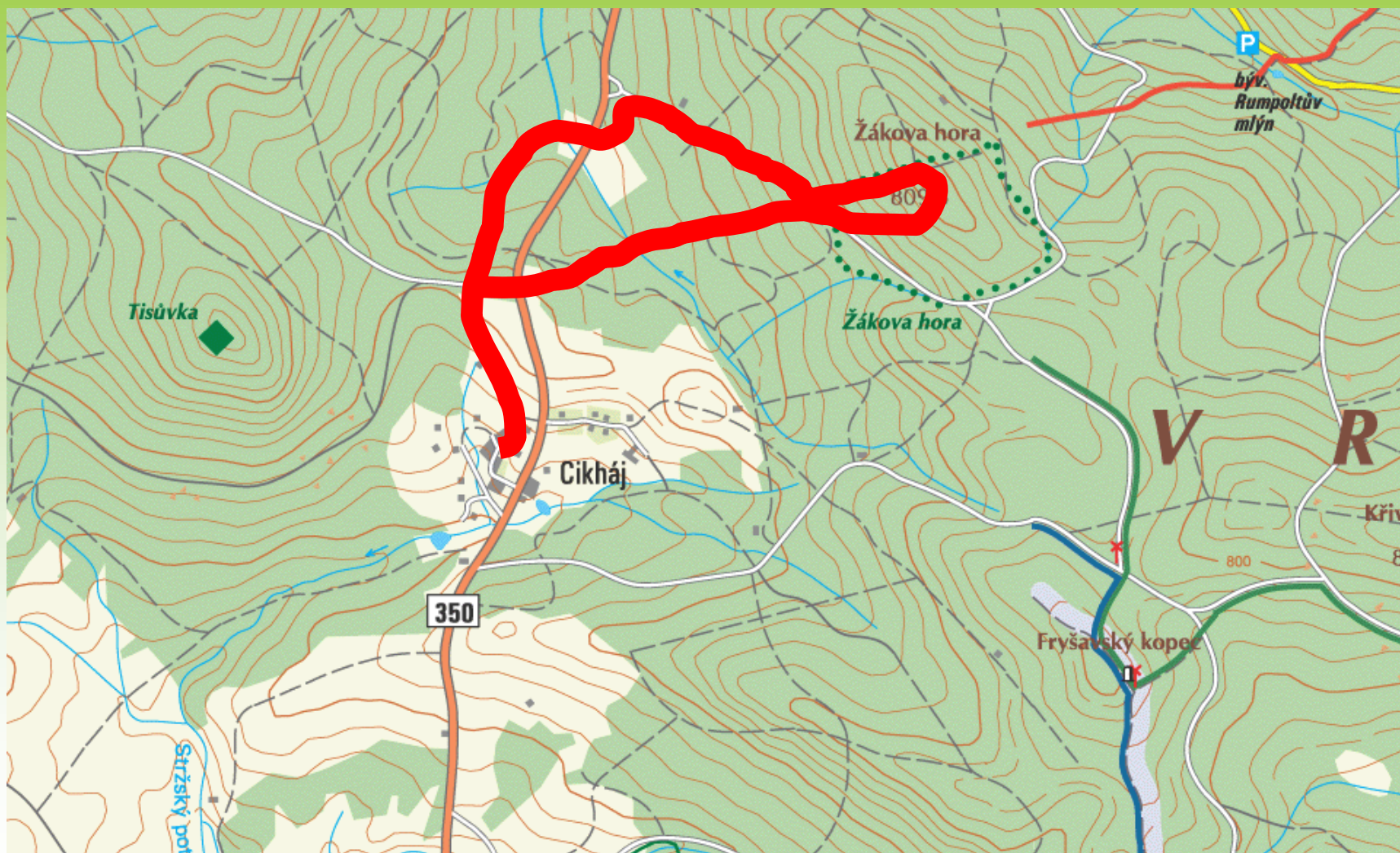
1. Patří díky drsnému klimatu do oblasti horské květeny – oreofytikum

Rybníky

Trasy exkurzí

Trasa 1: návěsní květena cikhájská, lesní okraje pod Tisůvkou, olšiny a rašelinné louky na Pihovinách, bučina na svazích Žákovy hory

Trasa 2: výlet do tajgy – lesní cesta do Škrdlovic, okolí Velkého Dářka, blatkové vrchovištní bory na Padrtinách, opukové svahy Radostínského kopce, rašeliniště Borky, Mokrá silnice

Trasa 2: výlet do tajgy – lesní cesta do Škrdlovic, okolí Velkého Dářka, blatkové vrchovištní bory na Padrčinách, opukové svahy Radostínského kopce, rašeliniště Borky, Mokrá silnice

Trasa 2: výlet do tajgy – lesní cesta do Škrdlovic, okolí Velkého Dářka, blatkové vrchovištní bory na Padrtinách, opukové svahy Radostínského kopce, rašeliniště Borky, Mokrý silnice

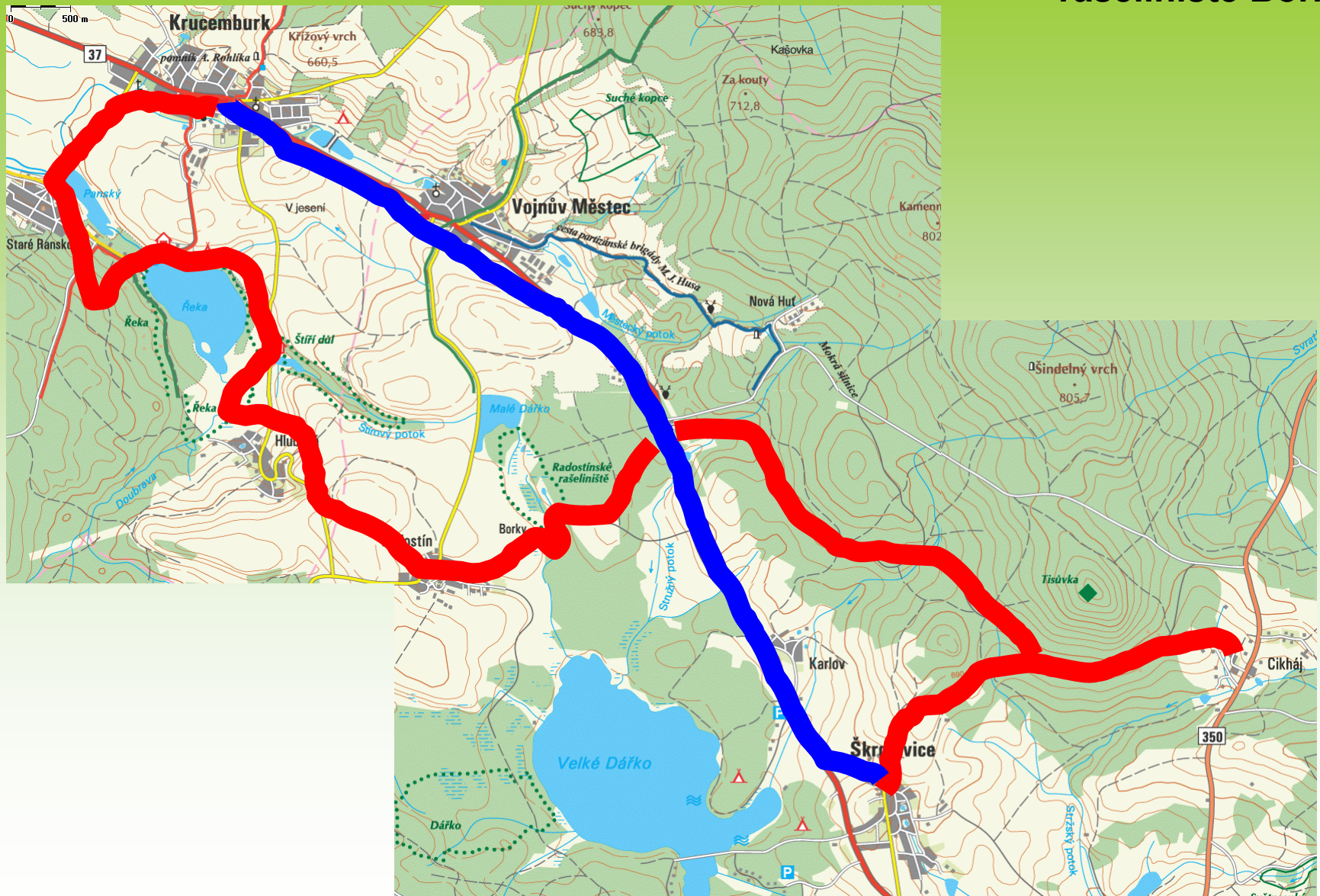
Trasa 2: výlet do tajgy – lesní cesta do Škrdlovic, okolí Velkého Dářka, blatkové vrchovištní bory na Padrčinách, opukové svahy Radostínského kopce, rašeliniště Borky, Mokrý silnice

Trasa 2: výlet do tajgy – lesní cesta do Škrdlovic, okolí Velkého Dářka, blatkové vrchovištní bory na Padrčinách, opukové svahy Radostínského kopce, rašeliniště Borky, Mokrý silnice

Trasa 3: Škrdlovice, autobusem do Krucemburku, bučiny na svazích Babylonu, slatiny u rybníka Řeka, opukové stráně nad Hlubokou, rašelinště Borky

Trasa 4: lesní silničkou na Hudeckou skálu, Světnovské údolí, rašelinná prameniště, louky a olšiny pod Brožovou skalou

